

Systembolaget Årsredovisning 2007

Innehåll

flik Året i korthet

flik Kort om Systembolaget

- 2 Ett viktigt uppdrag – vd har ordet
- 4 Det goda kundmötet
- 8 Uppdrag, mål och strategi
- 18 Inköp och varuförsörjning
- 21 Lagena Distribution AB
- 22 Sortimentet
- 26 Butiker och ombud
- 30 Butiksorganisationen
- 34 Medarbetare
- 38 Hållbart samhällsansvar med hög service
- 43 Alkoholförebyggande samarbeten
- 44 IQ-initiativet
- 48 Systembolaget och omvärlden
- 54 Risker och osäkerhetsfaktorer
- 56 Organisation
- 57 Företagsledning
- 58 Styrelse

Ekonomisk rapportering

- 60 Ekonomisk översikt och förslag till vinstdisposition
- 62 Tioårsöversikt, koncernen
- 63 Resultaträkning, koncernen
- 64 Balansräkning, koncernen
- 66 Förändring i eget kapital, koncernen
- 67 Kassaflödesanalys, koncernen
- 68 Resultaträkning, moderbolaget
- 68 Balansräkning, moderbolaget
- 70 Förändring i eget kapital, moderbolaget
- 71 Kassaflödesanalys, moderbolaget
- 72 Noter
- 102 Revisionsberättelse
- 103 Granskningsrapport
- 104 Bolagsstyrningsrapport för Systembolaget AB
- 108 Styrelsens rapport om intern kontroll
- 112 Tio år i korthet
- 113 Definitioner

Året i korthet

Kunderna nöjdare

Nöjd-Kund-Index (NKI) ökade till 75 (74). Butikerna hade 104,9 (101,3) miljoner kundbesök. *Läs mer på sidorna 4–7*

Ökad effektivitet

Produktiviteten i butikerna ökade till 775 (767). Årets resultat uppgick till 295 (419) MSEK. *Läs mer på sidan 12*

Opinionen stärkt

Opinionsindex ökade och visar att 61 (57) procent av medborgarna vill behålla monopolet. *Läs mer på sidan 14*

Ökad försäljning, oförändrad konsumtion

Försäljningen ökade med 5,4 procent till 404,8 (384,0) miljoner liter. Intäkterna ökade till 20 211 (19 039) MSEK. *Läs mer på sidorna 22 och 49*

Medarbetarna nöjdare och friskare

Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) ökade till 75 (74). Sjukfrånvaron minskade till 6,1 (6,5) procent. *Läs mer på sidorna 35 och 37*

Detaljhandelsmonopolet gör skillnad

En ny internationell forskarrapport bedömer att alkoholkonsumtionen skulle öka med 29 procent om detaljhandelsmonopolet avreglerades. *Läs mer på sidan 48*

Kort om Systembolaget

Vårt ansvar

Systembolagets uppdrag baserar sig på omsorgen om folkhälsan. Systembolaget informerar om alkoholens risker och bedriver inte aktiv marknadsföring för att skapa merförsäljning. Målet är att skapa en god dryckeskultur där alla kan njuta av Systembolagets drycker utan att skada sig själva eller andra. Systembolaget bidrar med kunskap, både vad avser dryckernas smak och användningsområden och deras påverkan på hälsan, och inspirerar därigenom våra kunder till med-

vetna dryckesval och ett hälsosamt förhållningssätt till alkohol. De alkoholrelaterade problemen blir färre om alkoholförsäljningen inte styrs av vinstintresse.

Systembolaget säljer inte alkoholhaltiga drycker till någon under 20 års ålder, inte till någon som är märkbart påverkad och inte till någon som vi tror ska langa varorna vidare. Försäljningsreglerna kommuniceras löpande i butikerna, på webben, i TV och på bio.

Våra medarbetare

Kompetenta och engagerade medarbetare är en förutsättning för fullgörandet av Systembolagets uppdrag. Vid utgången av 2007 hade Systembolaget cirka 4 000 medarbetare. De har kunskap om Systembolagets uppdrag och utbildas kontinuerligt till kunniga rådgivare inom områdena mat och dryck. Systembolagets Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) visar att medarbetarna trivs allt bättre med sitt arbete. Medarbetarna är också det kvalitetsområde som får högst betyg av kunderna i nöjd kundmätningarna.

Vår historia

Det började 1850. Ett bolag bildades i Dalarna som fick ensamrätt att inneha försäljnings- och utskänkningsställen för alkoholdrycker. Det var världens första alkoholmonopol. Det fungerade så väl att modellen spreds över hela landet. 1955 slogs de lokala monopolen ihop till ett – Systemaktiebolaget.

1850

Utskänkning satt i system. Några bergsmän i Falun tröttnade på det ständiga supandet och allt det ställde till med. De skrev till Kung Oscar I och bad om att få lösa in krogverksamheten i Falun. Bränneriförsäljningen skulle ske "utan beräkning på egen vinst eller fördel". Vinsten skulle tillfalla staden och gå till allmännyttiga ändamål. Det första "Systembolaget" hade bildats.

1919

Motbok införs i hela landet, efter fem års test i Stockholm. Motboken innebar individuell kontroll, registrering och ransonering. Skötsamhet var ett krav för att få en motbok. Ofta styrde förmögenhet och position i samhället. Unga ogifta män, eller gifta kvinnor, kunde sällan få en motbok. Vid arbetslöshet drogs boken in.

1955

Motboken avskaffas och de 41 lokala systembolagen slås samman till ett riksbolag – Nya Systemaktiebolaget.

Vårt sortiment

Utbudet av varor i Systembolagets butiker är ett av världens största. Det ordinarie sortimentet bestod vid utgången av 2007 av cirka 2 135 märken av sprit, vin, öl, cider, blanddrycker och alkohol-fritt. Dessutom lagerför leverantörerna cirka 4 000 artiklar som finns tillgängliga för beställning i alla butiker. 2007 lanserades 1 450 nyheter, dessutom lanserades ytterligare 780 artiklar (små kvantiteter i högre prislägen) i de tre vinkällar-butikerna. Hela inköpsprocessen sker märkesneutralt och är certifierad sedan 2006.

Våra butiker och ombud

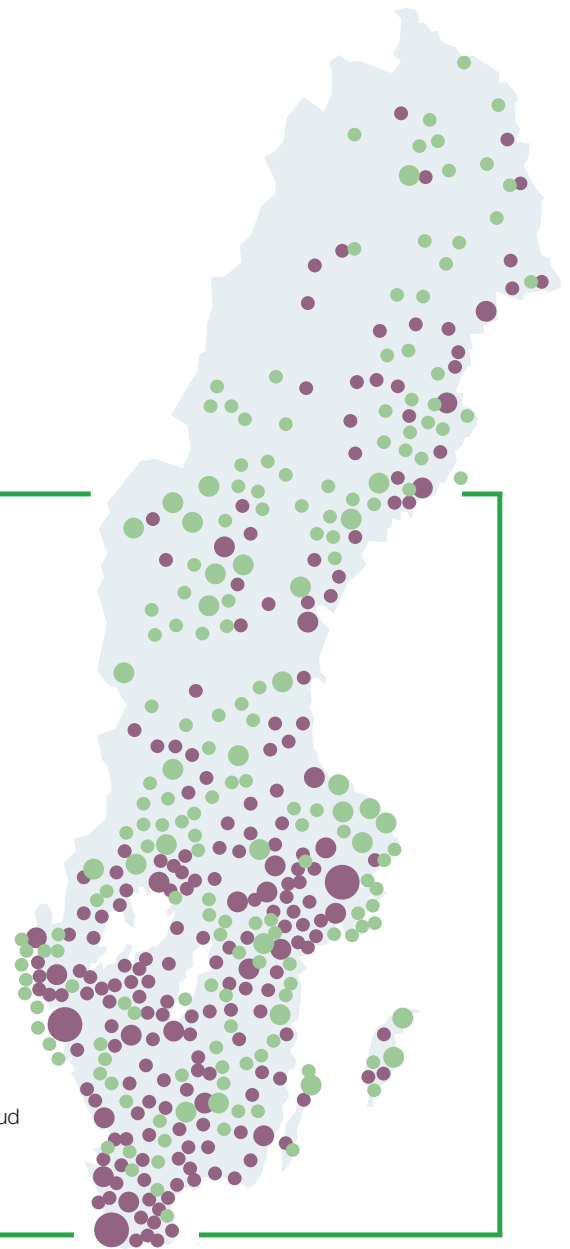
Vid årsskiftet 2007/2008 hade Systembolaget 411 butiker och 540 ombud. Av butikerna hade 292 självbetjäning och 119 försäljning över disk. Självbetjä-ningsbutikerna står för 87 procent av Systembolagets omsättning. Ombuden lagerför inga varor utan sortimentet finns tillgängligt på beställning. Ombuden sva-rade för 0,97 procent av Systembolagets omsättning 2007.

Butiker

- En butik
- 2–5 butiker
- 5 eller fler butiker

Ombud

- Ett ombud
- 2 eller fler ombud

1969

Inköpsåldern sänks från 21 år till 20 år i samband med att myndighetsåldern sänks.

1995

Sverige blir medlem i EU. Beslutet från förhandlingarna i Europakommissionen från 1993 träder i kraft. Samtliga monopol inom alkoholområdet avvecklas utom Systembolagets detaljhandelsmonopol.

1997

EG-domstolen slår fast att Systembolagets detaljhandelsmonopol är förenligt med EG-rätten (Franzén domen).

2004

Det svenska undantaget med införselkvoter avskaffas och EU:s indikativa värden för privat bruk börjar gälla fullt ut.

2007

EG-domstolen beslutar att Sveriges förbud mot distanshandel med alkohol strider mot EG-rätten. Det blir därmed tillåtet att beställa alkohol från utlandet via exempelvis internet, men att svensk alkoholskatt ska betalas (Rosengren målet).

2006

EG-domstolen slår fast att man själv måste transportera in alkohol från utlandet för att slippa betala alkoholskatt i hemlandet (Joustramålet).

Styrelsen och verkställande direktören för Systembolaget AB, org nr 556059-9473, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2007. Förvaltningsberättelsen omfattar sidorna 4–101 inklusive resultaträkningar, balansräkningar, kassaflödesanalyser, förändringar i eget kapital och noter. Systembolagets hållbarhetsredovisning omfattar sidorna 34–45.

Vårt uppdrag

Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa medicinska och sociala alkoholskador och därigenom förbättra folkhälsan. Detta innebär för Systembolaget att:

- begränsa tillgängligheten genom
 - antal butiker
 - öppettider
 - försäljningsregler
- inte vinstmaximera
- inte driva merförsäljning
- vara märkesneutralt
- ge god kundservice
- vara ekonomiskt effektivt

Vår vision

Systembolaget skapar god dryckeskultur, där alla kan njuta av Systembolagets drycker utan att skada sig själva eller andra.

Vår affärsidé

Systembolaget ska sälja alkoholdrycker med ansvar och överträffa kundens förväntningar genom att ständigt utveckla sortiment, kunskande och service.

Hållbart samhällsansvar med hög service

Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa medicinska och sociala alkoholskador och därigenom förbättra folkhälsan. I handling innebär det att Systembolaget begränsar tillgängligheten på alkohol och säljer alkoholhaltiga drycker med ansvar och omtanke om den enskilde individen. Systembolaget arbetar aktivt och långsiktigt med att genomföra uppdraget på ett miljömässigt-, socialt- och etiskt hållbart sätt.

Systembolagets hållbarhetsarbete utgår ifrån FN-initiativet Global Compacts principer för miljö, mänskliga rättigheter, korruption och arbetsmiljö. Under 2007 har Systembolaget påbörjat ett arbete med att ta fram en plattform för hållbarhetsarbetet. Systembolaget bidrar också inom ramen för detta till alkoholforskning i Sverige och har ett långsiktigt engagemang i alkoholfrågan genom IQ-initiativet.

Ett viktigt uppdrag – vd har ordet

Att opinionsindex ökade med fyra procentenheter till rekordhöga 61 under 2007 visar att Systembolagets arbete med ansvarsfull försäljning och god service uppskattas av allt fler.

”Att i det dagliga arbetet kunna balansera ansvar och service är en av anledningarna till att Systembolagets medarbetare får absolut högst betyg av kunderna i nöjdhetsmätningarna.”

Det fortsätter att gå bra för Systembolaget. Våra strategiska nyckeltal är stabila eller förbättras, vilket är ett kvitto på att både kunder och medarbetare uppskattar vårt arbete. Samtidigt innebär de ständiga förändringarna i vår omvärld att vi hela tiden måste utvecklas och stå upp för vårt uppdrag. Att Systembolaget har en viktig roll att fylla bekräftas än en gång i en ny forskarrapport, den så kallade Holderrapporten. Ett avskaffande av Systembolagets monopol skulle leda till en kraftig ökning av både alkoholkonsumtion och alkoholrelaterade skador.

Ökad marknadsandel

Systembolagets försäljning ökade med 5,4 procent 2007 samtidigt som totalkonsumtionen, enligt SoRAD, var oförändrad. Det innebär att Systembolaget fortsätter att ta marknadsandelar. Andelen av totalkonsumtionen är nu tillbaka på samma nivå som vid avregleringen 1995, det vill säga 54 procent. En stark konjunktur med stigande privatkonsumtion samt minskad resandeförsel var de främsta anledningarna till försäljningsökningen. Den innebar att resultatet blev högre än avkastningskravet i ägardirektivet även 2007, trots att vi sänkte våra marginaler kraftigt under 2006. Resultatet före skatt blev 366 miljoner kronor, varav 226 miljoner kronor avsåg detaljhandelsverksamheten.

Vi fortsätter att investera i vårt utvecklingsarbete och i det nya butikskonceptet med självbetjäning. Under 2007 byggde vi om ytterligare 51 butiker. I slutet av 2007 sålde vi våra 102 butiksfastigheter. Genom försäljningen blir Systembolaget hyresgäst i samt-

liga sina butiker och vi kan därmed fokusera ännu mer på vår kärnverksamhet.

Många utmaningar

Stödet för Systembolaget och detaljhandelsmonopolet fortsätter att växa, under 2007 ökade opinionsindex med fyra procentenheter till 61. Det visar att vårt arbete med ansvarsfull försäljning och god service uppskattas av allt fler. Men utmaningarna är fortfarande många. Vi måste fortsätta att arbeta med vårt ansvar och vår service och höja ambitionsnivån ytterligare och har bland annat infört en mer noggrann uppföljning av ålderskontrollen i butikerna, vilket kommer att göra oss ännu bättre.

Det kvalitativa innehållet måste hela tiden förbättras. Som ett steg i utvecklingen av det goda kundmötet arbetade vi under 2007 med att utveckla butikskonceptet för våra största butiker för att förbättra kundupplevelsen. Vi lägger stor vikt vid över-skådlighet, bra service och ett bra personligt bemötande.

Även när det gäller sortimentet måste vi hela tiden försäkra oss om att vi utvecklas. Som ett led i den strävan uppdrog vi under året åt den välrenommerade vinjournalisten Jancis Robinson att utvärdera vårt sortiment. Hennes sammanfattande slutsats var att Systembolagets sortiment står sig väl i en internationell jämförelse.

Vi har också börjat ta fram en ny plattform för vårt hållbarhetsarbete och initierat ett samarbete inom CSR (Corporate Social Responsibility) med våra nordiska systerorganisationer.

En viktig utmaning inför 2008 är hur vi ska möta en utveckling mot ökad distanshandel. Möjligheten att beställa över internet och hämta ut varorna i en systembolagsbutik eller hos ett av våra ombud skulle för många kunder vara en betydande serviceförbättring, samtidigt som vi upprätthåller den viktiga ålderskontrollen.

Medarbetarna tar ansvar

Systembolagets medarbetare har god kännedom om Systembolagets uppdrag. Vår årliga medarbetarundersökning visar på höga tal i att både känna till (83) och att stå för vår vision och våra mål (87). Att i det dagliga arbetet kunna balansera ansvar och service är en av anledningarna till att Systembolagets medarbetare får absolut högst betyg av kunderna i nöjdhetsmätningarna. Kvaliteten i vårt arbete visar sig också i Svenskt Kvalitetsindex där Systembolaget ökat kraftigt och nu ligger på 70.

Ett viktigt uppdrag

Vårt uppdrag är en viktig del av vår framgång. Systembolagets samhällsansvar är den faktor som har störst inverkan på nöjdheten i våra kundundersökningar. Alla – medarbetare, medborgare och kunder – måste förstå skälen till att vi har ett monopol.

Opinionsbildningen är därför en viktig del av vårt arbete framöver. Vi har en stark bas att stå på, men jag tror att den kan bli ännu starkare.

Anitra Steen

Verkställande direktör

”Stödet för
Systembolaget och
detaljhandels-
monopolet ökade
med fyra procent-
enheter 2007.”

Det goda kundmötet

Systembolaget säljer med ansvar. Utvecklingen av kundmötet i Systembolaget går under begreppet ”Det goda kundmötet”. Kunden ska uppleva bästa möjliga service, brett sortiment och kunniga medarbetare, som med kunskap och omtanke försöker inspirera kunderna till medvetna dryckesval och ett sunt förhållningssätt till alkohol.

Det personliga mötet

Systembolagets medarbetare är det kvalitetsområde som får absolut högst betyg av kunderna i nöjdhetsmätningarna. Personalen är kunnig på området mat och dryck och ger kunderna god service. Arbetet i butikerna är märkesneutral, utan intresse av att framhålla enskilda produkter eller producenter. Rådgivningen kan därför ske helt på kundens egna villkor. Under 2007 gjordes 104,9 miljoner kundbesök i Systembolagets butiker, vilket är det högsta antalet någonsin.

En viktig del i det personliga mötet är försäljningsreglerna. Systembolaget säljer inte alkoholhaltiga drycker till någon under 20 år, inte till någon som är märkbart påverkad och inte till någon vi misstänker ska långa varorna vidare. 2007 genomfördes 5 500 kontrollköp av 20–25-åringar via ett utomstående företag. Beroende på butikens omsättning varierar antalet kontrollköp. Varje butik får sedan uppgifter om hur väl den lyckats, vilket fungerar som underlag för förbättringar av kontrollrutinerna. System-

bolagets medarbetare frågade efter legitimation i 85 procent av alla kontrollköp 2007. Det är betydligt högre än vad livsmedelsbutikerna uppvisar i motsvarande undersökningar. Försäljningsreglerna kommuniceras också löpande i butikerna, på webben, i TV och på bio.

Systembolagets Kundtjänst möter kunderna i telefon och via e-post. Under 2007 hanterades 74 000 telefonsamtal, 17 000 e-post och ett mindre antal brev och fax. Kvaliteten följs upp via Bright Index[®]*, som lyfter fram Systembolagets kundtjänst som ett ledande callcenter i Sverige. Enheten har också vunnit ett antal priser de senaste åren för bästa telefon- och e-postservice i Sverige.

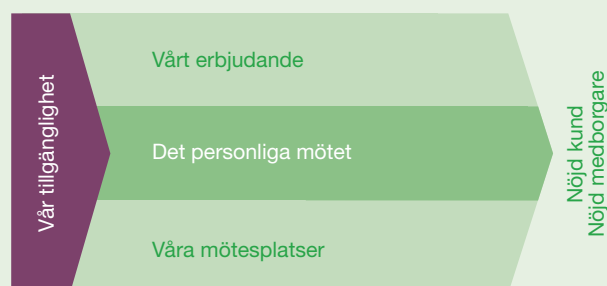
Erbjudandet

Erbjudandet består av ett brett och kvalitetstestat sortiment av över 2 100 artiklar av vin, sprit, cider och starköl från 46 länder världen över. Sortimentserbjudandet är tillgängligt i hela landet utan extra kostnad. De varor som inte lagerhålls av butiken på

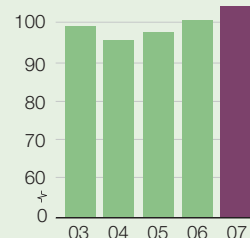
”Systembolaget säljer inte alkoholhaltiga drycker till någon under 20 år, inte till någon som är märkbart påverkad och inte till någon vi misstänker ska långa varorna vidare.”

* Bright Index[®] omfattar ett stort antal företags Contact Centers i Norden och jämför 14 branscher utifrån ett 50-tal nyckeltal.

Det goda kundmötet – en modell

Totalt antal miljoner kundbesök 2003–2007

”Systembolaget har också tilläggs-tjänster som bidrar till utvecklingen av god dryckeskultur. Provningar erbjuds i drygt 30 butiker runt om i landet.”

orten kan i de flesta fall tas hem till butiken till nästa dag från Systembolagets egen varudepå. Utöver detta finns över 5 100 artiklar i ett beställningsutbud med produkter som lagerhålls av svenska importörer och producenter. Dessutom kan i princip vilken vara som helst beställas genom Systembolagets tjänst Privat-import.

Som ett komplement till alkoholsortimentet finns ett antal alkoholfria kvalitetsprodukter. Dessa köps in med samma omsorg som övriga produkter.

Under 2007 fanns 17 alkoholfria artiklar som lagerhålls av samtliga butiker. Under 2007 köpte Systembolagets kunder 0,8 miljoner liter. Försäljningen av alkoholfritt ökade med 9,7 procent mot föregående år.

Systembolaget har också tilläggstjänster som bidrar till utvecklingen av god dryckeskultur. Provningar erbjuds 2007 i 32 butiker runt om i landet. Under 2007 deltog cirka 10 000 personer i cirka 700 provningar. De mest populära provningarna var dryck till choklad, grundkurs i röda viner och maltwhisky. Två gånger per år ordnar Systembolaget dryckesauktioner i samarbete med Stockholms Auktionsverk. Auktionerna omfattar värdefulla samlarobjekt och intresset är stort. 2007 omsatte de två auktionerna 9,2 miljoner kronor.

I en annonskampanj under våren 2007 utlyste Systembolaget en tävling i att komma med förslag på hur Systembolagets service kunde förbättras, utan

att alkoholkonsumtionen ökade. Det vinnande förslaget blev tidsbokning i butik för personlig dryckesrådgivning. Vinnaren blev bjuden på en middag med Årets kock och den nya tjänsten testades i 28 butiker under hösten för utvärdering i början av 2008.

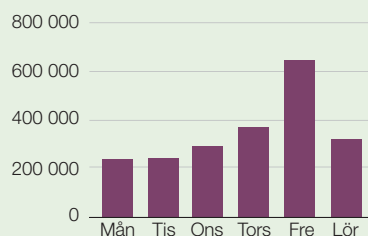
Mötesplatserna

Butikskonceptet med självbetjäning har varit under utbyggnad sedan 2001. Målet är att alla butiker ska ha det nya konceptet vid utgången av 2010. Butikskonceptet vidareutvecklas löpande. Under 2007 har fokus varit att förbättra kundupplevelsen och öka överskådligheten i de största butikerna. Ett stort test inleddes i butiken i Haninge under hösten för utvärdering i början av 2008.

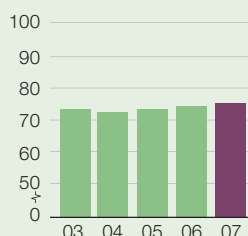
I butikerna kommunicerades ”god dryckeskultur” och ”alkohol & hälsa” under 2007 i fyra större kampanjperioder. Systembolagets Katalog utkom i två utgåvor, Varunytt i tio utgåvor och Kundtidningen ”Bolaget” utkom med fyra nummer under 2007. Det genomfördes också aktiviteter kring det alkoholfria utbudet och unga kunder som självmant visade legitimation uppmärksammades med en liten gåva.

En annan mötesplats är Systembolagets webbplats, www.systembolaget.se, som under 2007 hade 10,4 miljoner besök. På webbplatsen kan kunder förbereda sina köp genom att söka i sortimentet, se vad som lagerhålls i olika butiker och få hjälp med att

Kundbesök fördelat över veckodagar 2007

NKI 2003–2007

kombinera mat med dryck. Butikernas öppettider är en annan populär funktion och det finns ett stort avsnitt om alkoholens risker.

Årets butik - Gällivare

Årets butik koras varje år och är en viktig del i förbättringsarbetet kring det goda kundmötet. Vinnare nomineras under hösten i olika omgångar, i en final utses sedan en segrare. I februari 2007 korades 2006 års bästa butik – Gällivare – med motiveringen ”Med ordning och reda, fördelat ansvar och mycket glädje välkomnar butiken sina kunder. Ett positivt och engagerat ledarskap skapar trivsel och laganda, och lämnar inget åt slumpen. Butiken är ett skinande föredöme i butikskedjan Systembolaget”. Under fyra dagar i september åkte hela butikspersonalen till Spanien på utbildning medan företagsledningen under en av dagarna tog hand om butikens kunder.

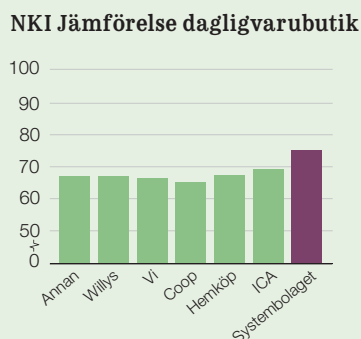
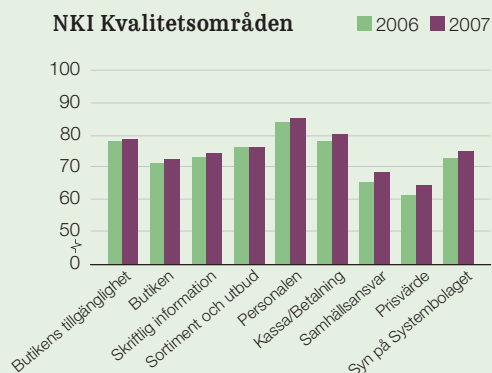
Allt nöjdare kunder

Varje år genomförs en stor kundundersökning av ett utomstående undersökningsföretag där över 60 000 kunder får möjlighet att sätta betyg på Systembolaget och sin butik. Nöjd-Kund-Index (NKI) ökade för tredje året i rad med en enhet till 75 under 2007. De delar som ökade mest var samhällsansvar och prisvärdhet. Inget kvalitetsområde försämrades. Alla butiker får ett detaljerat resultat för sin butik som underlag i förbättringsarbetet.

Systembolaget står sig väl i jämförelse med annan detaljhandel. I den årliga nöjd kundundersökningen får kunderna jämföra sin systembolagsbutik med den matbutik de handlar i. Systembolagets betyg blev sex enheter bättre än den matkedja som får bäst betyg, en förbättring med en enhet mot föregående år. Systembolagsbutiken får högre betyg på *sortiment*, *butik* och *personal* men får lägre betyg på *prisvärde*.

Kunderna visar också ett ökande stöd för monopolet. I den årliga nöjd kundundersökningen frågar Systembolaget kunderna om de skulle rösta för Systembolaget och detaljhandelsmonopolet i en folkomröstning. Stödet ökade ytterligare med tre enheter från föregående år och nio enheter jämfört med 2004. Värdet ligger nu på 56.

”Nöjd-Kund-Index (NKI) ökade för tredje året i rad med en enhet till 75 under 2007.”

Uppdrag, mål och strategi

Detaljhandelsmonopolet finns till av en enda anledning. De alkoholrelaterade problemen blir mindre om alkohol säljs utan att styras av vinstintresse.

Ett viktigt uppdrag

Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa medicinska och sociala alkoholskador och därigenom förbättra folkhälsan. Systembolaget ska bidra till att hålla nere den totala alkoholkonsumtionen genom begränsad tillgänglighet i form av kontroll över butiksnätet och öppettiderna. Försäljningen ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Systembolaget ska upprätthålla försäljningsreglerna, det vill säga ålderskontroll, inte sälja till berusade och motarbeta langning. Verksamheten ska bedrivas effektivt och Systembolaget ska ge en god service till kunderna. Systembolaget ska även informera om alkoholens risker.

Uppdraget styrs av alkohollagen, av Systembolagets avtal med staten och av statens ägardirektiv.

Desintresseringsprincipen

En förutsättning för att uppfylla samhällsuppdraget är att Systembolaget inte drivs av vinstintresse, efter den så kallade desintresseringsprincipen. Den innebär att Systembolaget skiljer sig från andra företag genom att inte bedriva aktiv marknadsföring eller merförsäljning. Den innebär också att Systembolaget är märkesneutralt. Ingen leverantör eller enskild produkt favoriseras eller diskrimineras.

Ett brett ansvar

Uppdraget innebär mycket mer än att enbart upprätthålla ålderskontrollen och begränsa tillgängligheten. Det omfattar hur hela verksamheten utfor-

mas, hur information och rådgivning ges, hur butikerna utformas, utvecklingen av sortimentet av alkoholfria drycker och information om alkoholens risker, bland mycket annat.

Balans mellan tillgänglighet och folkhälsa

Uppdraget kräver en balans mellan tillgänglighet och folkhälsa. Balansläget beror på samhället och dess utveckling, bland annat på svenska folkets syn på alkoholen och dess effekter, synen på effekten av begränsningar i tillgänglighet och på förväntningar om vad som är en god service. Även om situationer och förutsättningar ändras, är det avgörande att Systembolaget är troget sitt uppdrag att bidra till förbättrad folkhälsa.

Strategisk plan utgör bas

I en strategisk plan formulerar Systembolaget vision, affärsidé, värderingar, mål och strategier. I planen finns även en analys av företagets styrkor och svagheter samt av förändringar i omvärlden. Den strategiska planen är en flerårsplan som revideras var tredje år. Planen ligger sedan till grund för det årliga arbetet med att utarbeta verksamhetsplan och budget. I verksamhetsplanen bryts de övergripande strategierna och strategiska målen ner operativt i utvecklingsprojekt och strategiska aktiviteter. Hösten 2006 lade styrelsen fast en strategisk plan som sträcker sig till 2010. Nästa revidering är planerad att ske 2009 och avse åren fram till och med 2013.

”Systembolaget skiljer sig från andra företag genom att inte bedriva aktiv marknadsföring eller merförsäljning.”

Systembolagets vision, affärsidé och kärnvärden

Grunden för Systembolagets verksamhet ligger i det sociala uppdraget. Verksamheten planeras och styrs utifrån Systembolagets vision och affärsidé.

Vision

Systembolaget skapar god dryckeskultur, där alla kan njuta av Systembolagets drycker utan att skada sig själva eller andra.

Affärsidé

Systembolaget ska sälja alkoholdrycker med ansvar och överträffa kundens förväntningar genom att ständigt utveckla sortiment, kunnande och service.

Kärnvärden

Systembolagets kärnvärden *omtanke*, *kunskap* och *inspiration* vägleder oss i uppdraget, när verksamheten ska utvecklas, i ledarskapet och i hur de anställda möter kunder och varandra.

Omtanke innebär att vi bryr oss om. Vi visar respekt för alla vi möter i arbetet. Vi säljer inte till vem som helst, till exempel inte till den som är under 20 år. Vi lockar inte in kunder i våra butiker och vi försöker inte sälja mer än vad kunden planerat. Vår information är ärlig, saklig och märkesneutral.

Kunskap är tillsammans med omtanke det som gör Systembolaget unikt. Vår kunskap finns i sortimentet, kvaliteten i vår rådgivning, service och information. Kunskapen täcker både våra produkter, användning och risker, och skapar därmed förutsättningar för våra kunder att göra medvetna val. Genom kunniga och välutbildade chefer och medarbetare vill vi också utveckla vår verksamhet.

Inspiration innebär att vi generöst delar med oss av vår kunskap, till våra kunder och varandra. Vi bidrar till god dryckeskultur genom att visa på goda smakupplevelser och bredden i sortimentet, men också genom att inspirera till eftertanke och måttfullhet.

”Systembolaget ska vara märkesneutralt. Det innebär att alla varor, leverantörer och producenter ska ha samma förutsättningar.”

Verksamheten

Systembolagets verksamhet kan illustreras av en processkarta. Med utgångspunkt i medborgarnas förväntningar och kundernas behov utförs en process där varor köps in, distribueras till butikerna och säljs till kunderna.

Medborgare och kund

Begreppen ”medborgare” och ”kund” är ett sätt att illustrera kraven på både socialt ansvar och god service i Systembolagets uppdrag. Kunderna är också medborgare. Däremot finns det medborgare som inte är kunder i Systembolaget. Medborgarbegreppet fångar alla som är intressenter i Systembolagets verksamhet och som tar del av nyttan. Kundernas nöjdhet ska uppnås inom ramen för medborgarnas önskemål om folkhälsa.

Märkesneutralitet och ansvar

Systembolaget ska vara märkesneutralt. Det innebär att alla varor, leverantörer och producenter ska ha samma förutsättningar. Detta ställer speciella krav på den första delen av huvudprocessen, *Köpa in och distribuera varor märkesneutralt*. Den andra delen av huvudprocessen, *Sälja med ansvar*, innebär att sälja med full uppmärksamhet på ålderskontrollen och andra försäljningsregler och att även på andra sätt tillämpa desintresseringsprincipen.

Balanserat styrkort

Systembolagets strategiska och operativa planering utgår från en modell med så kallat balanserat styrkort. Styrning sker utifrån fyra olika perspektiv – samhälle, kund, medarbetare och finansiellt.

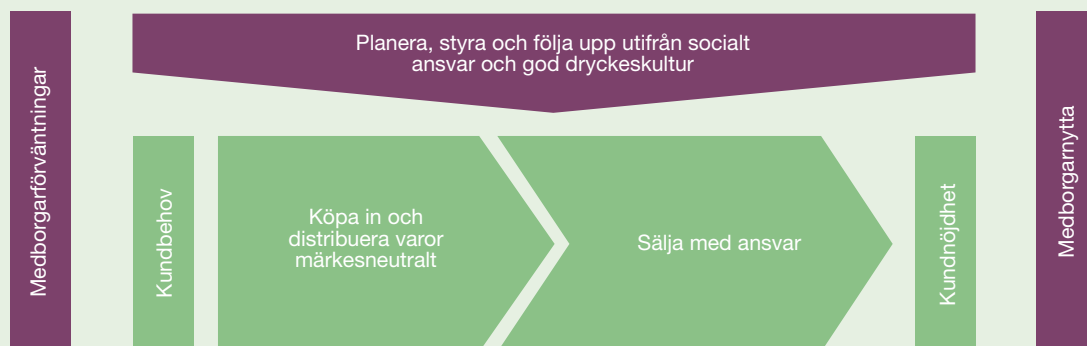
Samhälle

Perspektivet omfattar Systembolagets samhällsansvar och medborgarnas stöd för monopolet. Systembolagets detaljhandelsmonopol har en viktig roll inom alkoholhandeln med syfte att undvika konkurrens och enskilt vinstintresse som annars kan driva upp försäljningen och därigenom alkoholkonsumtionen och alkoholskadorna. En fungerande ålderskontroll ska motverka att ungdomar under 20 år kommer över alkohol.

Kund

Systembolaget ska av kunderna uppfattas som en ledande detaljhandelskedja avseende sortiment, kunnande, service och ansvar. Med de krav som ställs både från ägare och från marknaden är det viktigt att agera affärsmässigt. Det innebär en fortsatt ökad kundorientering, men inte att Systembolaget verkar för att öka försäljningen genom marknadsföring av alkoholdrycker.

Processkarta, övergripande

Medarbetare

Systembolaget ska vara en attraktiv arbetsplats och erbjuda sina medarbetare goda utvecklingsmöjligheter. En förutsättning för framgång är att företaget har kompetenta och engagerade medarbetare samt förmår att attrahera, behålla och vidareutveckla motiverade medarbetare.

Finansiellt

Verksamheten ska vara lönsam och skapa utrymme för företagets utveckling och förnyelse samt ge avkastning enligt ägarens krav. Lönsamheten ska uppnås genom en effektiv verksamhet samtidigt som kundernas krav på god service tillgodoses. Statens ägardirektiv innebär att Systembolagets avkastning på eget kapital långsiktigt ska motsvara den tioåriga statslåneräntan med ett tillägg av fyra procentenheter.

Nyckeltal för uppföljning

För varje perspektiv har styrelsen lagt fast övergripande mål. För att kunna mäta utvecklingen och hur väl målen uppnås över åren har ett antal strategiska nyckeltal definierats för moderbolaget. Under 2001 gjordes mätningar som fastställde basnivån för varje nyckeltal. I den strategiska planen har målnivåer angivits för 2010.

Styrning av butikerna

Butiksverksamheten styrs med hjälp av nyckeltal för de fyra perspektiven i det balanserade styrkortet. Nyckeltalen är utformade så att fokuseringen på intäkter begränsas, och de följs upp löpande för att utvärdera och planera butikernas verksamhet.

Nyckeltal för perspektiv samhälle är ålderskontrollen. Nyckeltalet mäter andelen tillfällen då legitimation begärts i procent av totalt antal kontrollköp. Kontrollköpen genomförs av personer som är mellan 20 och 25 år.

I det finansiella perspektivet är nyckeltalen bland annat arbetsproduktivitet och svinn. Arbetsproduktiviteten mäter hur effektivt butiken klarar att anpassa personalanvändningen till försäljningsvolymen.

I perspektiv kund är Nöjd-Kund-Index (NKI) för butiken nyckeltal och i medarbetarperspektivet är Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) och sjukfrånvaro nyckeltal.

På hösten varje år gör butikschefen i samråd med områdeschefen en planering för nyckeltalen för kommande år. För den enskilda butiken är målet avseende ålderskontrollen alltid 100 procent. Uppföljning görs sedan regelbundet.

Systembolagets strategiska nyckeltal och mål

Perspektiv	Strategiska nyckeltal	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Målnivå 2007	Målnivå 2010
Samhälle	Opinionsindex, procent	50	55	53	55	57	61	57	60
	Ålderskontroll, procent	79	83	84	89	88	85	90	93
Kund	Nöjd-Kund-Index (NKI)	73	73	72	73	74	75	74	75
Medarbetare	Nöjd-Medarbetar-Index (NMI)	68	69	69	70	70	72	71	73
Finansiellt	Handelsmarginal exklusive alkoholskatt, procent	26,1	25,1	25,2	25,5	24,3	23,1	23,3	23,0

Måluppfyllelse

Samhällsperspektivet

Opinionsindex – Opinionens förtroende för Systembolaget har sedan 2001 aldrig varit så högt som under 2007. Systembolagets sociala uppdrag är det viktigaste skälet till att svenskarna önskar behålla Systembolaget. År 2001 önskade 49 procent av medborgarna ha kvar Systembolagets detaljhandelsmonopol. Motsvarande siffra 2007 är 61 procent, vilket är väsentligt högre än de målsättningar som sattes upp inför året.

Ålderskontroll – Systembolaget arbetar långsiktigt med att säkerställa att personer under 20 år inte ska handla alkohol. En ny metod med högre kvalitetskrav för genomförande av kontrollköp infördes under första kvartalet 2007 vilket begränsar jämförbarheten med tidigare värden. Målsättningen under 2007 har varit att legitimation begärs vid minst 90 procent av kontrollköpen som genomförs av personer som är mellan 20 och 25 år. Utfallet blev att det totalt begärdes legitimation i 85 (88) procent av köpen i butik. Fördelat per åldersgrupp blev utfallet följande: 20–21 år (93 procent), 21–22 år (92 procent), 22–23 år (88 procent), 23–24 år (80 procent) och 24–25 år (77 procent). Hos ombuden blev utfallet totalt 52 (91) procent. De svaga resultaten hos ombuden kommer

att leda till åtgärder såsom tydliggörande av respektive ombuds ansvar, utbildning för ombuden i legitimationskontroll och mer frekventa kontrollköp.

Kundperspektivet

NKI – Årligen mäts hur nöjda kunderna är med Systembolaget genom Nöjd-Kund-Index (NKI). Utfallet för 2007 blev 75 (74). Både kunder i självbetjäningsbutiker och i butiker med disk har blivit nöjdare. Systembolagets butikspersonal är den dimension i kundrelationen som kunderna uppskattar allra mest och som ges högst betyg av kunderna i nöjdhetsmätningarna.

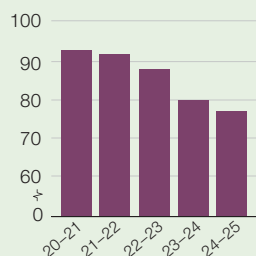
De dimensioner som ökade mest var samhällsansvar, prisvärde och synen på Systembolaget. Kunderna visar också ett ökande stöd för monopolet. Alla butiker får ett detaljerat resultat för sin butik som underlag i förbättringsarbetet.

Kundernas nöjdhet med Systembolagets personal är fortsatt mycket hög, med ett NKI på 75 under 2007. Det är ett av de högsta värdena inom detaljhandeln. Systembolaget strävar efter att ytterligare höja detta resultat kommande år.

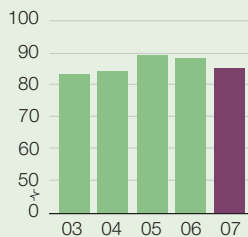
”Kundernas nöjdhet med Systembolagets personal är fortsatt mycket hög, med ett NKI på 75 under 2007.”

Ålderskontroll 2007, procent

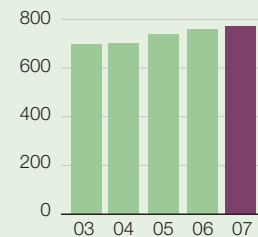
resultat fördelat efter
testköparnas ålder

Ålderskontroll 2003–2007, procent

Produktivitet i butik, arbetsenheter per dagsverke

Medarbetarperspektivet

NMI – Utfallet för Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) blev 72 (70) under 2007, vilket bland annat visar att medarbetarna är nöjda med möjligheterna till utveckling och med Systembolagets mål och visioner. NMI är en viktig indikator på den psykosociala arbetsmiljön i företaget.

De områden som ökat mest i årets mätning är arbetsuppgifter, utvecklingsmöjligheter, företaget som helhet och chefsindex. I företaget som helhet är det framför allt frågorna kring mål och vision samt förtroende för ledningen som får högt betyg. Mål och vision är något som medarbetarna upplever att de kan stå för och som de anser är tydligt kommunicerade i företaget. Även frågan om att rätt personer utses till chefer ökar mycket mellan 2006 och 2007.

Finansiella perspektivet

Enligt ägardirektivet ska vinsten på lång sikt motsvara en avkastning på det egna kapitalet på 4 procentenheter över den tioåriga statsobligationsräntan. För 2007 innebar det ett avkastningskrav på cirka 8,2 procent. Systembolaget är inte vinstmaximerande och ska inte sträva efter en högre avkastning än ägarens krav.

Systembolaget har under de senaste åren ökat sin effektivitet både i butikerna och på huvudkontoret. Detta parat med en inte obetydlig ökning av försäljningsvolymen har medfört att bolagets avkastning blivit väsentligt högre än vad statens ägardirektiv anger. Systembolaget beslutade därför under 2006 att, i enlighet med ägardirektivet, minska handelsmarginalen genom att sänka priserna. Totalt sett minskade Systembolagets handelsmarginal med cirka 4,5 procentenheter under 2007. Som en konsekvens av ökad försäljning har personalkostnaderna i butik ökat något under 2007. Arbetsproduktiviteten speglar antalet sålda enheter per dagsverke och mäts dagligen i varje butik. Effektiviteten mätt i arbetsproduktivitet har ökat från 766 under 2006 till 775 under 2007, vilket motsvarar en effektivitetsförbättring på 1,2 procent.

En ökning av administrationskostnaderna med 46 MSEK till 347 (301) MSEK förklaras i allt väsentligt av ökade IT-kostnader i samband med utvecklingsprojekt samt av något ökade kostnader för avskrivningar.

Detaljhandelsförsäljning

Omsättning per varukategori, MSEK	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sprit	6 166	5 864	5 107	4 999	5 026	5 176
Vin	8 161	8 449	8 382	8 765	9 316	10 048
Starköl	3 874	3 956	3 560	3 661	3 986	4 246
Cider och blanddrycker	502	604	556	555	586	599
Alkoholfritt	13	17	20	22	23	27
Övrigt	92	95	83	81	102	115
Intäkter i kronor	18 808	18 985	17 708	18 083	19 039	20 211
Bruttovinst	2 552	2 499	2 371	2 461	2 525	2 567
Bruttomarginal inklusive alkoholskatt, procent	13,2	13,2	13,5	13,7	13,3	12,7
Bruttomarginal exklusive alkoholskatt, procent	25,5	25,1	25,2	25,5	24,3	23,1

Opinionen

Opinionen för Systembolaget och detaljhandelsmonopolet har stärkts ytterligare under 2007. Opinionsindex har ökat från 49 procent 2001 till 61 procent 2007.

Det finns ett stort stöd i riksdagen för att av folkhälsoskäl ha ett detaljhandelsmonopol för försäljning av alkoholdrycker i Sverige. Svenska folkets syn på hur Systembolaget förvaltar detta uppdrag är avgörande för acceptansen av monopolet. Målsättningen är därför att utveckla verksamheten i en balans mellan service och ansvar, för att bibehålla effektiviteten i det alkoholpolitiska instrumentet med acceptansen hos medborgare och kunder.

”Opinionens
förtroende för
Systembolaget har
sedan 2001 aldrig
varit så högt som
under 2007.”

Positiv trend

Opinionsindex (OPI) är ett av de strategiska nyckeltalen och mäts varje månad. Nyckeltalet består i det genomsnittliga värdet av årets mätningar. Allmänheten får ta ställning till frågan: ”Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monopolet på försäljning av starköl, vin och sprit eller vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker?” Mätningarna inleddes 2001, då 49 procent av svenska folket valde Systembolaget. Sedan dess har trenden varit positiv och 2007 svarade 61 procent Systembolaget på samma fråga. Under hösten 2007 stärktes opinionsstödet ytterligare. Under det sista kvartalet 2007 låg opinionsindex på 62 procent i genomsnitt. Stödet är något större hos kvinnor än hos män. Stödet är också större hos yngre (15–29 år) och hos äldre (65+ år) samt i de norra delarna av landet. Andelen osäkra är relativt konstant på 6–8 procent.

Stärkt stöd hos kunderna

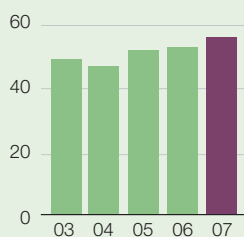
I samband med den årliga nöjd kund-mätningen frågar Systembolaget 60 000 kunder om de skulle rösta för att behålla detaljhandelsmonopolet i en folkomröstning. Stödet stärktes ytterligare under 2007 och ligger nu på 56, mot 47 vid första mätningstillfället 2002.

Kontrollerad försäljning viktigt

Enligt OPI-mätningen är de främsta skälen för de som vill behålla monopolet att alkoholförsäljningen ska ske under kontrollerade former – av folkhälsoskäl och för att skydda ungdomar – och att de är nöjda med sortimentet. För den knappa tredjedel som anser att monopolet ska avskaffas är de främsta skälen att de ogillar monopol i allmänhet och att tillgänglighet och öppettider skulle vara bättre utan monopol. Systembolaget fortsatte under 2007 att lyfta fram värdet med Systembolaget och detaljhandelsmonopolet främst i dagspressannonser och på webben.

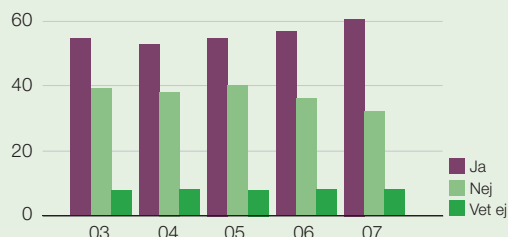
Stödet i NKI, index

– Hur troligt är det på en skala mellan 1–10 att du skulle rösta för att behålla Systembolagets monopol?

Opinionsindex, årsmedelvärden, procent

– Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monopolet på försäljning av starköl, vin och sprit (ja) eller vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker (nej)?

Vad skulle spriten kosta om den såldes i mataffären?

Är det verkligen rätt att ha monopol, när vi ska välja mellan olika alkoholer?

En internationell forskargrupp har undersökt vad som skulle hända om svensk alkoholmonopoli avskaffades. De kom fram till att konsumtionen skulle öka med nästan 30 procent för starköl, vin och sprit såldes i mataffären. Vårdat skulle bli de största problemen att lösa. Och den sociala problematiken skulle bli mycket större.

Enligt vår undersökning skulle den sociala kostnaden för alkohol öka med 20 miljarder per år, andra att den skulle öka med 10 miljarder per år.

Om monopolet avskaffades tror man att kostnaden skulle öka med 20 miljarder per år, andra att den skulle öka med 10 miljarder per år.

Men alkoholmonopoli kommer bara finnas kvar så länge vi kommer fortsätta göra till för utbudet bli mindre med våra butiker, vårt sortiment och vår service.

(Vill du veta hur forskarna kom fram till sina slutsatser du beta rapporten på folkhalsinstitutet.se)

Folkhalsinstitutet

En glad nyhet om sjukdom, misshandel och död.

Det är inte föregående som du står ut med alkoholmonopoli.

En internationell forskargrupp har just undersökt vad som skulle hända om det avskaffades, och de kom fram till att de alkoholförbrukande problemen skulle bli mycket större.

Det har många andra studier visat flera, men det här är den första som visar att alkoholmonopoli kan vara en lösning.

Enligt vår undersökning skulle konsumtionen öka med nästan 30 procent för starköl, vin och sprit såldes i mataffären. Vårdat skulle bli de största problemen att lösa. Och den sociala problematiken skulle bli mycket större.

Enligt vår undersökning skulle den sociala kostnaden för alkohol öka med 20 miljarder per år, andra att den skulle öka med 10 miljarder per år.

Men alkoholmonopoli kommer bara finnas kvar så länge vi kommer fortsätta göra till för utbudet bli mindre med våra butiker, vårt sortiment och vår service.

(Vill du veta hur forskarna kom fram till sina slutsatser du beta rapporten på folkhalsinstitutet.se)

Precis som du trodde: Det är inte så effektivt med ett statligt monopol.

Förslagen av starköl, vin och sprit skulle öka i Sverige rejält om monopolerna avskaffades. Och de stora skatte- och konsumtionsproblemen skulle bli mycket större.

En internationell forskargrupp har just undersökt vad som skulle hända om det avskaffades, och de kom fram till att de alkoholförbrukande problemen skulle bli mycket större.

Enligt vår undersökning skulle den sociala kostnaden för alkohol öka med 20 miljarder per år, andra att den skulle öka med 10 miljarder per år.

(Vill du veta hur forskarna kom fram till sina slutsatser du beta rapporten på folkhalsinstitutet.se)

I augusti 2007 kom en internationell alkoholforskar-grupp med en rapport om vilka konsekvenser ett eventuellt avskaffande av alkoholmonopoli skulle kunna få. Forskargruppen leddes av amerikanen Harold Holder. Rapporten visade att alkoholkonsumtionen sannolikt skulle öka med 29 procent och att alkoholskadorna skulle öka kraftigt. Under hösten publicerade Systembolaget tre annonser med information om denna rapport.

Det goda kund- mötet i butiken

Att möta kunder i Systembolagets butiker handlar om att sälja med ansvar. Kunden ska få bästa möjliga service utan att lockas till att handla mer än som var tänkt. Systembolagets försäljare är det område som får absolut högst betyg av våra kunder. Rådgivningen är personlig och helt på kundens villkor. En viktig uppgift är försäljningsreglerna som bland annat innebär att kontrollera åldern på unga kunder. Under 2007 hade Systembolagets butiker 104,9 miljoner kundbesök.

Inköp och varuförsörjning

Med utgångspunkt i en sortimentsstrategi utformas offertförfrågningar av olika produkter. Under 2007 fick Systembolaget in 15 886 offerter och provade 9 716 produkter.

”Systembolaget lanserade 1 450 nyheter 2007 och antalet aktiva leverantörer var 330.”

Systembolagets inköpsrutiner innebär att ett stort antal leverantörer får tillträde till marknaden, och att marknaden är öppen även för små leverantörer och små producenter. Det är kvaliteten som avgör, inte storleken på leverantören eller leverantörens ekonomiska styrka. Därmed säkerställer Systembolaget en konkurrens mellan produkter och mellan leverantörer. Systembolaget lanserade 1 450 nyheter 2007 och antalet aktiva leverantörer var 330.

Inköpsprocessen – steg för steg

Sortimentsstrategi tas fram

Inköpsprocessen börjar med en omfattande analys av försäljningen och marknadsutvecklingen i Sverige samt av trender och utvecklingen internationellt. Systembolaget gör också ett stort antal kundundersökningar. Allt sammanställs i en årlig sortimentsstrategi.

Offerty hämtas in

Med utgångspunkt i strategin utformas offertförfrågningar för olika produkter. En offertförfrågan specificerar bland annat typ av produkt, till exempel rött vin, och ofta ursprung och prisklass. Samtliga registrerade leverantörer, 583 stycken 2007, får offertförfrågan och bjuds in att svara med offerter. Under förutsättning att offerten är korrekt görs ett urval av produkterna och prover begärs in. Under 2007 fick Systembolaget in 15 886 offerter och provade 9 716 produkter.

Provningspanel avgör

Varuproverna för varje offertförfrågan provas av en provningspanel. Panelen provar blindt, det vill säga de ser bara proverna upphälda i provningsglas och känner inte till märke, leverantör eller producent. Panelen bedömer produkternas kvalitet efter smak

och doft. Den produkt som får högst betyg i varje offertförfrågan köps in. Innan de inköpta produkterna når butikerna analyseras de av Systembolagets eget laboratorium i Jordbro.

Karaktären bestäms

Produkterna provas också av en karaktäristikprovningssgrupp som är specialiserad på att beskriva varorna. Beskrivning av smak och doft och klockvärden för till exempel friskhet och sötma, som återfinns i Katalogen, på hyllkantsetiketter eller på webbplatsen, är baserad på deras gemensamma bedömning.

Vinskribenter får prova

Innan de utvalda varorna börjar säljas i butik bjuds svenska vinskribenter in till att kostnadsfritt prova alla nyheter samt alla viner som får ny årgång.

Inköparna kontrollerar

Dagarna innan varorna börjar säljas i butik provar inköparna dessa för att kontrollera att den levererade produkten är densamma som offererades och valdes ut.

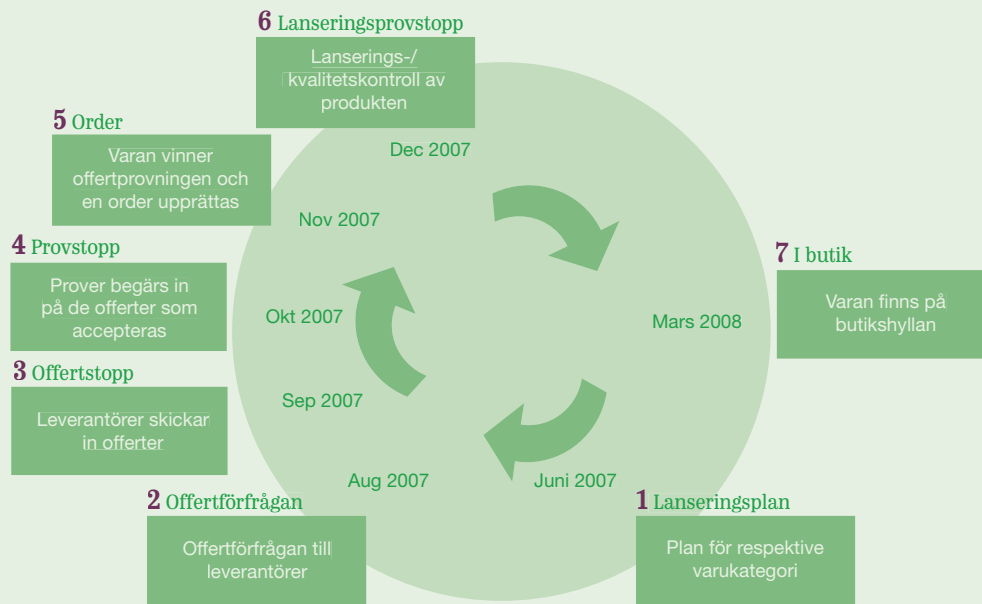
Laboratoriet i Jordbro

I Jordbro ligger Systembolagets laboratorium. Laboratoriet är ackrediterat och kontrollerar kemiskt kvaliteten på dryckerna i Systembolagets sortiment. Laboratoriet tillhör Verksamhetsområde Varuförsörjning och har funnits sedan 1996.

Kontinuerlig analys

Nyheter analyseras före lansering och det fasta sortimentet kontrolleras en gång om året. Dessutom utvärderar laboratoriet reklamationer som rör Systembolagets produkter samt utför externa analys-tjänster. Laboratoriet samarbetar med Alko (Finland),

Modell, inköpsprocessen

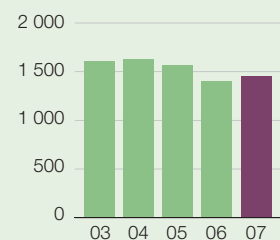

Antal märken i ordinarie sortiment

Antal märken i Systembolagets ordinarie sortiment 1975–2008 (avser januari resp år)

År	Sprit	Vin	Cider och blanddrycker	Starköl	Alkoholfritt	Totalt
1975	198	418		35	17	668
1980	189	447		33	22	691
1985	193	584		41	21	839
1986	197	563		49	20	829
1987	208	534		53	19	814
1988	214	549		55	22	840
1989	207	567		76	24	874
1990	210	595		76	23	904
1991	212	643	1	83	22	961
1992	220	665	1	89	23	998
1993	235	879	7	128	29	1 278
1994	271	909	12	164	30	1 386
1995	332	1 325	21	197	30	1 905
1996	389	1 633	27	286	34	2 369
1997	417	1 761	50	341	44	2 613
1998	385	1 762	90	303	46	2 586
1999	367	1 775	67	287	35	2 531
2000	370	1 812	63	280	29	2 554
2001	352	1 817	63	259	28	2 519
2002	373	1 570	65	273	42	2 323
2003	371	1 500	66	280	33	2 250
2004	479	1 877	65	269	36	2 726
2005	466	1 991	73	283	18	2 831
2006	424	1 525	71	257	21	2 298
2007	382	1 370	65	254	15	2 086
2008	346	1 402	60	258	17	2 083

Antal nyhetslanseringar, 2003–2007

Vinmonopolet (Norge), vin- och spritimportörer, Livsmedelsverket, Jordbruksdepartementet och ackrediteringsinstitutet Swedac.

3 000 prover varje år

Varje år hanterar laboratoriet cirka 3 000 prover. Av varje prov görs upp till 10 analyser för att bland annat undersöka förekomsten av metanol (träsprit) eller svaveldioxid samt för att mäta alkohol- och sockerhalt.

Särskilda analyser görs också för att upptäcka rester av till exempel bekämpningsmedel, konserveringsmedel, metaller, mögelgifter och färgämnen.

Hög kvalitet på produkterna

Analysarbetet är förebyggande. Leverantörer och producenter vet att Systembolaget genomför omfattande kemiska kontroller och är därför noga med kvaliteten. Det vanligaste felet är avvikande alkoholstyrka, även om det inträffar mycket sällan.

Distribution av varor till butikerna

Storlek och sammansättning på sortimentet i varje butik beslutas centralt. Beslutet görs märkesneutralt och baseras framför allt på butikens försäljning, men också på varje enskild butiks unika förutsättningar: kundstrukturen, antal butiker på orten samt ortens geografiska läge och storlek. De mest efterfrågade artiklarna i hela landet, cirka 540 stycken, finns i alla butiker.

Orderförslag med automatik

Utifrån det beslutade sortimentet per butik får butiken varje dag ett orderförslag per automatik. Orderförslaget baseras på artikel- och butiksunik försäljningsstatistik, prognos för försäljningsutvecklingen, aktuell lagersituation per artikel och distributionschema per butik och distributör.

Löpande uppföljning

Ett antal logistikere arbetar löpande med planering av leveranser till butik, vilket underlättar möjligheten till rationellt butiksarbete. Som stöd för att få snabb information och kunna återkoppla till distributörerna har ett elektroniskt incidentsystem utvecklats och införts i samtliga butiker.

Krav på rikstäckande leverans

Systembolagets köp av drycker från leverantörerna inkluderar leverans till respektive systembolagsbutik. Varje leverantör måste ha en rikstäckande distributionslösning för snabb och säker leverans till samtliga butiker. Leverantörerna distribuerar i egen regi eller använder extern distributör. Under 2007 var det drygt tio rikstäckande distributörer som levererade till Systembolagets butiker. Hälften av dessa var leverantörer som framför allt distribuerade sina egna varor, medan den andra hälften var externa distributörer som anlits av övriga leverantörer. För att begränsa antalet leveranstillfällen, vilket är önskvärt ur miljösynpunkt, har Systembolaget uppmuntrat och arbetat aktivt för att distributörerna ska utnyttja en och samma transportör för den slutliga leveransen till butiken där det är möjligt.

Varudepå för snabb service

Systembolaget erbjuder kunder i en enskild butik att beställa varor ur hela Systembolagets omfattande sortiment. Varor levereras, utan extra kostnad för kunden, till butiken inom 24 timmar. Leveranser till Gotland eller norr om Sundsvall kan ta upp till 48 timmar. I syfte att säkerställa denna service har Systembolaget en varudepå i Örebro som levererar kundunika plockbeställningar. Under 2007 levererade varudepån totalt 906 147 flaskor via 273 497 beställningar.

Lagena Distribution AB

Lagenas leveranser till Systembolaget fortsatte att öka under 2007 och motsvarade cirka 20 procent av den totala volymen sålda drycker. Sammanlagt distribuerade Lagena cirka 82 (75) miljoner liter drycker till Systembolaget.

I samband med det svenska inträdet i EU 1995 beslutade Systembolaget att bilda ett dotterbolag, Lagena Distribution AB, för transport av alkoholhaltiga drycker i landet. Syftet var att säkerställa att alla leverantörer, stora som små, skulle erbjudas distribution av sina varor till Systembolagets samtliga butiker. Lagena verkar i konkurrens med övriga företag inom tredjepartslogistik.

Ökade leveranser

Lagena distribuerade cirka 82 (75) miljoner liter drycker till Systembolaget under 2007, vilket motsvarar cirka 20 procent av den totala volymen sålda drycker. Det större antalet av Lagenas uppdragsgivare är mindre leverantörer. De tio största leverantörerna står för cirka 50 procent av Lagenas volym.

Kraftig volymtillväxt

Lagenas resultat 2007 uppgick till 4,9 miljoner kronor och volymen mätt i kollin ökade med 9 procent jämfört med 2006. Den starka volymökningen berodde på att Lagenas kunder hade många lyckade lanseringar på Systembolaget under året.

För Lagena ledde volymtillväxten till brist på plockkapacitet, lagerplatser och plockplatser. För att kunna möta marknadens behov har Lagena kompletterat med ytterligare ett externlager.

Projekt för samdistribution

Lagena har sedan 2006 drivit ett projekt för att öka samdistributionen till butik. Samdistribution har stora fördelar både ur effektivitets- och miljösynvinkel. Under början av 2008 kommer ett antal samarbeten med bryggerier och distributörer att startas inom ramen för projektet. Projektet ska fortsätta att utvecklas under 2008 och 2009 med ytterligare implementering av kundvolym. Lagena har beslutat om ett antal investeringar kopplade till projektet, främst i miljövänliga fordon och IT-utveckling. Förberedelsearbetet inför samdistribution påverkade Lagenas resultat negativt med 1,7 miljoner kronor 2007.

Åtgärder för ökad kapacitet

Lagena har under 2007 genomfört ett antal åtgärder för att höja kapaciteten. För att kunna skapa ett mer integrerat flöde i verksamheten bygger Lagena om mottagningen så att en större del av flödet automatiseras och går direkt in i lagret. Det kommer att bidra till att både öka kapaciteten och kvaliteten. Lagena investerar också i en ny plastrobot som medför att flödet efter plastningen förflyttas till utlastningsytan med förarlösa truckar.

Under 2007 har också en översyn av prissättningen genomförts, vilken inneburit viss omfördelning framför allt mellan volymvaror och plockhantering.

”Systembolagets dotterbolag, Lagena Distribution AB, transporterar alkoholhaltiga drycker i Sverige.”

Nyckeltal Lagena Distribution AB

	2003	2004	2005	2006	2007
Volym, antal kollin	7 202 491	6 931 653	7 493 924	8 065 757	8 643 138
Omsättning, TSEK	233 580	229 566	269 890	284 133	314 708
Årets resultat, TSEK	2 542	6 039	18 910	7 661	4 929

Sortimentet

Systembolagets breda sortiment av sprit, vin och starköl är ett av de kvalitetsområden som är viktigast för kundnöjdheten. Under 2007 lanserades 1 450 nyheter.

”Systembolaget arbetar aktivt med att höja kvaliteten på det alkoholfria sortimentet.”

Fast och tillfälligt sortiment

Systembolagets sortiment består av två delar – det fasta och det tillfälliga sortimentet. Det fasta sortimentet ska tillgodose kundernas önskemål om långsiktighet, trygghet och kontinuitet medan det tillfälliga sortimentet ska stå för förnyelse och säsongsvariationer. De artiklar som inte lagerhålls i den lokala butiken kan beställas från Systembolagets varudepå i Örebro och levereras till butiken inom en till två dagar utan extra kostnad för kunden. Dessutom finns ett rent beställningssortiment som tas hem från leverantörernas lager, vilket tar ytterligare några dagar. Utöver detta kan i princip vilken produkt som helst i hela världen beställas via Systembolagets tjänst *Privatimport*.

Cirka 540 artiklar i minsta butiken

Hela det breda sortimentet finns tillgängligt för beställning i alla butiker. De allra minsta butikerna lagerhåller cirka 540 av de mest efterfrågade artiklarna medan den största butiken, vinkällarbutiken i Stockholm, alltid har ett utbud på cirka 3 100 artiklar i lager. En normalstor butik har cirka 1 300 artiklar i lager. Det finns ett lokalt anpassat utbud i varje butik bestående av cirka 50 artiklar som bestäms utifrån vad kunderna efterfrågar på orten.

1 450 nyheter 2007

Systembolaget lanserade totalt 1 450 nyheter i sortimentet under 2007. Dessutom lanserades ytterligare 780 artiklar, i små kvantiteter i högre prislägen, i de tre vinkällarbutikerna. Vilka av de fasta nyheterna som blir kvar i sortimentet, som ”kvalar in”, beror helt på vad kunderna väljer att köpa.

Kunderna nöjda med sortimentet

I den årliga nöjd kundundersökningen framgår en stor nöjdhet med sortimentet. Det får högt betyg av Systembolagets kunder och är ett av de kvalitetsområden som är viktigast för kundnöjdheten.

Ökad försäljning

Systembolagets försäljning ökade med 5,4 procent 2007 mätt i liter. Alla varugrupper utom cider och blanddrycker ökade. Alkoholfritt ökade mest med 9,7 procent. Den procentuella försäljningsökningen var något större i de sydligaste länen (Skåne, Blekinge och Halland), 6,3 procent, än övriga Sverige, 5,3 procent. Ökningen i de sydligaste länen avsåg främst Skåne län.

Viner från Australien ökar

I Systembolagets fasta och tillfälliga sortiment finns drygt 1 700 olika vinartiklar från 27 länder över hela världen. Dessutom finns drygt 3 500 vinartiklar i beställningssortimentet. Under 2007 såldes 159,5 miljoner liter vin, en ökning med 6,0 procent jämfört med föregående år. Populäraste vinländerna totalt var Australien, Sydafrika och Italien. Av försäljningen av vitt vin stod viner från Sydafrika, Tyskland och Australien för den största andelen. Inom kategorin rött vin var viner från Australien, Italien och Spanien störst. Både Australien och Italien passerade därmed Spanien, som under de senaste åren haft den största andelen av rödvinsförsäljningen. Viner från Australien har noterat en kraftig försäljningsökning under 2007. I volym stod vin för 39 procent av försäljningen 2007. 55 procent av rött, vitt och rosé köptes i boxförpackning, en ökning med 6,2 procent jämfört med 2006. Av försäljningen på helbutelj ökade försäljningen främst i de lite dyrare prissegmenten. Den största ökningen, 21 procent, visade prisklassen 100 kronor och uppåt.

Starköl från 26 länder

Under 2007 köptes 207,1 miljoner liter starköl i Systembolaget, en ökning med 5,9 procent jämfört med föregående år. Det är den största försäljningen av starköl någonsin. I Systembolagets fasta och tillfälliga sortiment finns cirka 375 artiklar av starköl från 26 länder. I beställningssortimentet finns ytterligare drygt 300 artiklar från ytterligare åtta länder.

Sprit fortsätter att öka

Innan år 2006 hade spritförsäljningen minskat konstant de senaste 25 åren, då trenden vände och försäljningen ökade något. Under 2007 ökade försäljningen ytterligare och Systembolaget sålde 19,3 miljoner liter sprit. Det är en ökning med 2,3 procent från 2006, vilket är den största procentuella ökningen sedan början av 80-talet. De största sprittyperna var okryddat brännvin och skotsk blended whisky medan övrig whisky och dyrare skotsk maltwhisky stod för den största procentuella ökningen.

Alkoholritt alternativ

Syftet med Systembolagets alkoholfria sortiment är att erbjuda alternativ med "vuxen smak" för de konsumenter som inte vill dricka alkoholhaltiga drycker. Försäljningen av alkoholfritt ökade med 9,7 procent 2007 och stod för cirka 0,2 procent av försäljningsvolymen. Systembolaget arbetar aktivt med att höja kvaliteten på det alkoholfria sortimentet. I butikernas mat- och dryckeskampanjer presenteras alltid alkoholfria alternativ tillsammans med de alkoholhaltiga.

Kraftig ökning för ekologiskt

Försäljningen av ekologiska produkter på Systembolaget har följt den allmänna ekologiska trenden och ökat mycket de senaste åren, under 2007 med 71 procent. Ekologiskt odlade produkter innebär att producent och leverantör tar ansvar för att varan produceras enligt EU:s krav för ekologisk odling och att EU-godkänd märkning finns på etiketten/förpackningen. Ekologiska produkter utgör fortfarande en liten del av den totala försäljningsvolymen, 1,0 procent 2007. För att möta den ökade efterfrågan kommer Systembolaget att bland annat förnya och bredda utbudet av ekologiska viner över 70 kronor. Systembolaget strävar också efter att öka antalet ursprungsländer.

Privatimport ökar

Om en kund önskar köpa en vara som inte finns i sortimentet kan Systembolaget ta hem den inom ramen för tjänsten *Privatimport*. Under 2007 var antalet privatimporter 6 855, vilket är en ökning mot föregående år med 45 procent.

Marie Nygren, inköpsdirektör

Marie Nygren är ny inköpsdirektör och vice vd på Systembolaget sedan den 1 september 2007. Marie har arbetat som butiks- och områdeschef på Konsum, varit vd på Stor & Liten och inköpschef på Coop. Hon kommer närmast från en position som vd för Apotekets dotterbolag Adara, som ansvarar för Apotekets konkurrensutsatta produkter.

Varför tog du arbetet som inköpsdirektör?

Därför att Systembolaget är ett spännande företag som har en viktig roll att fylla i samhället. Det är ett företag som gör skillnad. Att arbeta i ett företag med värderingar som jag själv kan stå för har alltid varit avgörande för mig vid val av arbetsgivare.

Vad innebär din roll som inköpsdirektör respektive vice vd?

Att skapa förutsättningar för ett ännu effektivare varuflöde samt att utveckla sortimentet och medarbetarna. Jag har ansvar för över 80 medarbetare inom en rad olika funktioner såsom Logistik, Sortiment och analys, Administration, Inköp med sensorisk & kontroll och laboratoriet i Jordbro. Som vice vd deltar jag i styrelsens arbete och är med och utvecklar Systembolaget som företag.

Vad var det första du gjorde på ditt nya arbete?

Jag började med att lära känna medarbetarna. Goda relationer bland medarbetarna skapar entusiasm och engagemang, vilket lägger grunden för en positiv utveckling. Det är erfarenheter jag tagit med mig från mina tidigare arbetsplatser. Dessutom har jag tillsammans med mina närmaste medarbetare gjort en analys av nuläget inom varje område, för att se vad som behöver göras framöver.

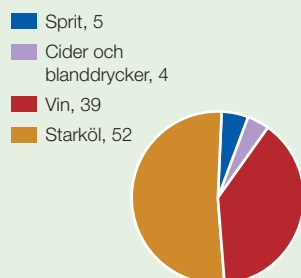
Vilken är den största utmaningen?

Att fortsätta utveckla Systembolagets fantastiska sortiment och att balansera Systembolagets viktiga alkoholpolitiska uppdrag med att ge kunderna god service. Ett fortsatt tätt samarbete med Systembolagets försäljningsorganisation är därför viktigt.

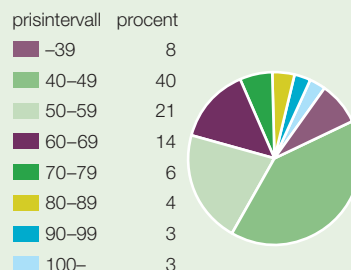
Till sist, vilken typ av dryck föredrar du?

Mousserande vin till min favoriträtt skaldjur.

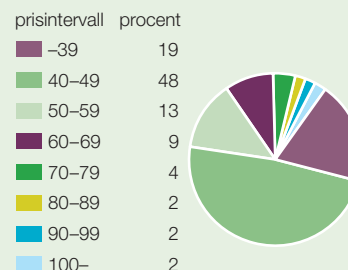
Försäljning i liter uppdelat på varugrupp 2007, procent

Systembolagets försäljning i liter av rött vin 2007 uppdelad i prisgrupper (omräknat till kr per 75 cl)

Systembolagets försäljning av vitt vin 2007 uppdelad i prisgrupper (omräknat till kr per 75 cl)

Systembolagets försäljning länsvis per invånare 2007 jämfört med 2006 (liter)

Län	Sprit		Vin		Öl		Cider och blanddryck		Summa ren alkohol	
	Liter	Procent	Liter	Procent	Liter	Procent	Liter	Procent	Liter	Procent
Stockholms län	2,04	0,2	23,72	3,7	24,76	4,2	1,74	–0,7	5,33	3,6
Uppsala län	1,84	1,0	17,67	4,2	21,36	3,4	1,87	–3,4	4,27	3,6
Södermanlands län	2,29	1,2	18,63	5,3	24,90	5,1	2,34	–2,2	4,80	4,5
Östergötlands län	1,92	0,8	14,86	5,0	20,41	3,6	1,93	–3,3	3,91	3,9
Jönköpings län	1,69	1,1	10,36	6,9	18,93	4,5	1,69	0,3	3,13	4,9
Kronobergs län	2,07	1,7	11,51	6,7	17,42	4,1	1,69	–2,4	3,33	4,8
Kalmar län	2,53	3,3	14,75	8,2	24,16	5,5	2,28	–0,5	4,35	6,2
Gotlands län	2,91	–1,8	23,21	3,3	29,65	–2,0	3,01	–7,0	5,89	0,7
Blekinge län	2,14	1,5	11,91	6,3	16,45	3,7	1,74	–2,9	3,39	4,3
Skåne län	1,51	2,5	12,87	6,3	11,26	5,8	1,21	2,6	2,94	5,7
Hallands län	1,81	0,6	14,41	5,1	15,51	4,8	1,64	–1,2	3,51	4,3
Västra Götalands län	2,04	2,6	17,27	5,7	22,00	5,4	1,91	0,2	4,33	5,2
Värmlands län	3,57	2,0	22,32	6,7	35,43	8,2	2,72	–0,9	6,32	6,1
Örebro län	1,96	3,1	13,40	6,4	24,35	6,5	2,21	–0,7	3,97	5,7
Västmanlands län	2,08	2,5	16,46	5,5	24,79	7,6	2,42	–1,6	4,45	5,7
Dalarnas län	2,39	4,1	16,14	6,4	28,05	8,9	2,63	–0,2	4,68	6,7
Gävleborgs län	2,42	3,1	15,73	6,2	26,41	6,4	2,36	–3,3	4,54	5,6
Västernorrlands län	2,79	1,8	17,02	5,1	26,83	4,9	2,65	–4,8	4,91	4,2
Jämtlands län	4,21	1,7	23,94	5,4	40,26	5,6	3,41	–3,6	7,10	4,6
Västerbottens län	2,64	2,2	16,67	5,7	30,78	4,9	2,84	–6,2	5,00	4,5
Norrbottnens län	2,26	1,9	15,45	6,9	33,35	5,6	3,28	–4,4	4,88	5,2
Hela landet	2,1	1,66	17,39	5,27	22,58	5,15	1,97	–1,53	4,42	4,69
Hela landet per invånare 15 år och över	2,55	1,5	21,09	5,1	27,38	4,9	2,39	–1,7	5,36	4,5

Befolkningssiffrorna baseras på 1 november 2007.

Systembolagets försäljning av vin (exkl starkvin) fördelat på land 2003–2007 (1 000-tals liter)

Land	2003	2004	2005	2006	2007	Andel procent 2007	Procentuell förändring 2007/2006
Australien	11 011	13 666	14 768	19 357	25 488	16,5	31,7
Sydafrika	11 172	15 184	19 679	21 940	24 196	15,7	10,3
Italien	28 311	23 106	22 473	22 014	23 690	15,4	7,6
Spanien	27 454	23 996	23 840	23 446	22 610	14,7	–3,6
Frankrike	18 639	15 069	13 952	14 941	14 897	9,7	–0,3
Chile	12 586	12 527	11 018	10 138	10 935	7,1	7,9
USA	5 110	8 329	9 304	8 692	7 838	5,1	–9,8
Tyskland	7 040	6 537	6 395	7 087	7 436	4,8	4,9
Ungern	6 310	5 785	5 613	5 608	5 182	3,4	–7,6
Argentina	891	1 137	2 200	3 356	3 859	2,5	15,0
Portugal	2 275	3 126	3 328	3 372	2 723	1,8	–19,2
Bulgarien	1 461	1 453	2 141	2 304	1 983	1,3	–13,9
Sverige	1 705	1 680	1 596	1 476	1 449	0,9	–1,8
Nya Zeeland	178	175	205	296	435	0,3	47,0
Österrike	131	130	162	208	277	0,2	33,2
Cypern	328	284	251	235	225	0,1	–4,3
Rumänien	453	477	332	266	203	0,1	–23,7
Grekland	296	275	187	144	114	0,1	–20,8
Libanon	64	67	75	64	91	0,1	42,2
Övriga	291	293	239	321	390	0,3	21,5
Summa	135 706	133 296	137 758	145 265	154 021	100,0	6,0

Systembolagets försäljning 1955–2007 (1 000-tals liter)

År	Sprit	Starkvin	Vin*	Starköl	Alkoholfritt
1955	48 376	7 858	7 799	8 102	—
1960	43 007	9 509	14 975	9 646	119
1965	51 605	10 712	22 410	20 136	207
1970	53 028	10 655	40 331	30 574	395
1975	61 245	12 110	55 321	24 901	590
1980	57 787	11 628	67 609	70 529	538
1985	44 141	9 590	88 059	77 954	542
1990	37 837	8 387	96 393	106 793	646
1995**	29 654	6 249	104 165	107 902	604
2000	23 402	5 792	123 968	142 361	400
2001***	23 396	5 696	132 157	156 011	373
2002	23 308	5 656	147 925	170 455	415
2003	22 107	5 426	155 062	179 141	545
2004	19 226	5 443	150 071	172 947	655
2005	18 786	5 271	154 789	179 044	719
2006	18 860	5 260	163 518	195 654	735
2007	19 302	5 504	172 112	207 118	807

* Inklusive cider och blanddrycker.

** 1995 upphörde Systembolagets monopol på övrig partihandel.

*** 2001 upphörde Systembolagets partihandelsförsäljning.

Butiker och ombud

Systembolaget har ett rikstäckande försäljningsnät bestående av 411 butiker och 540 ombud. Systembolagets etableringsriktlinjer har sin utgångspunkt i en balans mellan tillgänglighet, service och ekonomi i butiksnätet.

”För att öka kundvärdet och effektiviteten i butiksnätet bygger Systembolaget om alla butiker till självbetjäning.”

Etablering och butikskoncept

För att öka kundvärdet och effektiviteten i butiksnätet bygger Systembolaget om alla butiker till självbetjäning. I samband med ombyggnationen värderas även butikens läge ur ett serviceperspektiv. I den årliga nöjd kundmätningen framgår att nöjdheten med självbetjäningsbutiken är åtta enheter högre än för butiker med försäljning över disk. Målsättningen är offensiv, alla butiker ska vara ombyggda senast 2010. Det innebär att 50–60 butiker byggs om varje år. Det nya butikskonceptet har bidragit till en bättre miljö för både kunder och personal och skapar förutsättningar för varje kund att själv bestämma i vilken takt de vill handla.

Systembolagets butikskoncept består av fyra delar:

- Erbjudandet – de varor och tjänster som erbjuds kunderna.
- Butiksutformningen – miljön i butikerna, som form och materialval.
- Arbets sättet – vilket är gemensamt i alla butiker.
- Kommunikation – om varorna, mat och dryck samt alkohol & hälsa.

Butiker från Kiruna till Trelleborg

I slutet av 2007 hade Systembolaget 411 butiker från Trelleborg i söder till Kiruna i norr. 292 butiker hade självbetjäning och stod för 87 procent av försäljningen och 87 procent av antalet kundbesök. Under 2007 byggdes 51 butiker om till det nya konceptet med självbetjäning. Den butik som omsätter mest är Bromma Center i Stockholm (272 miljoner kronor). Den som har flest kunder är Klarabergsgatan i Stockholm (936 tusen kunder). Den minsta butiken ligger i Österbymo och omsätter 6,9 miljoner kronor.

Ramar för öppettider

Riksdagen har riktlinjer för öppethållandet. Systembolagets butiker får vara öppna som längst till klockan 20 måndag till fredag och till 15 på lördagar. De flesta butiker är öppna 10–18 på vardagar, många

till 19 på torsdagar, och 10–14 på lördagar. Större butiker, bland annat i köpcentrum, har ofta öppet till 19 eller 20 på vardagar och till 15 på lördagar. Sedan butikerna öppnade på lördagar har kunderna gett Systembolaget goda betyg för tillgängligheten.

Ombud på små orter

Systembolaget har 540 ombud på mindre orter, där kundunderlag för egen butik saknas. Hos ombuden kan varor ur sortimentet beställas och levereras inom några dagar. Ombuden svarar för 0,97 procent av Systembolagets omsättning och lagerhåller inga varor.

Riktlinjer för etablering

Tätorter, stadsdelar och förorter med fler än 16 000 invånare över 20 år inom en radie av fem kilometer bör ha en systembolagsbutik. Centrumlägen prioriteras för den första butiken i en kommun eller tätort. Om det finns flera butiker inom ett område placeras den andra och eventuellt följande butiker i lägen där övrig dagligvaruhandel är som mest omfattande. Enligt Systembolagets avtal med staten är det övergripande målet att om en kommun vill ha en systembolagsbutik ska den få det. Butik finns i dagsläget i alla landets kommuner utom två. Beslut om att etablera eller lägga ned en butik fattas av Systembolagets styrelse utifrån en samlad bedömning av företagsekonomiska och servicemässiga faktorer.

Riktlinjer för etablering av ombud är tätort med minst 500 bofasta personer och som ligger mer än 20 kilometer från butiksort samt mer än tio kilometer från annan ort med ombud.

Systembolaget har ett ansvar för att personer ska kunna handla alkoholdrycker oavsett var i Sverige de bor. Butiksnätet är därför utformat utifrån ett sådant serviceperspektiv, vilket innebär att inte alla butiker bär sina egna kostnader. Under 2007 var det 63 butiker som uppvisade ett negativt resultat. För 2006 var motsvarande siffra 40 stycken.

Olika butiksformat

För att kunna anpassa butikerna till kundernas förväntningar och olika butikers förutsättningar delas de in i butiksformat.

Ombudet finns på mindre orter där det inte finns någon systembolagsbutik. Ombuden lagerhåller inga varor.

Den lilla butiken är det minsta butiksformatet. Syftet är att kunna driva kostnadseffektiva butiker med ett bra utbud på små orter. Butikerna är särskilt anpassade för att underlätta ensamarbete. Butiken har en omsättning upp till cirka 20 miljoner kronor och i butiken finns 525 av de mest efterfrågade artiklarna i sortimentet.

Den mellanstora butiken är en kombination av de positiva fördelarna i den lilla och den stora butiken. Den har fokus på ett bra erbjudande i förhållande till storlek och är anpassad för att fungera med låg beman-

ning. Det är en typ av butik som etableras på mindre och mellanstora orter och kan ligga i eller nära andra orter med butik. Butiken har en omsättning upp till cirka 45 miljoner kronor och i butiken finns cirka 880 artiklar.

Den stora butiken är det vanligaste butiksformatet. Butiken kan variera i yta och sortiment utifrån omsättning. Syftet är att skapa balans mellan ett bra erbjudande, kostnadseffektiv drift och en bra butiksupplevelse. Butiken etableras på mellanstora orter och i större städer. Flera butiker kan förekomma på samma ort. Butiken har en omsättning från 45 miljoner kronor och uppåt och lagerhåller mellan 1 200 och 1 750 artiklar beroende på storlek och läge.

Vinkällarbutiken finns i centrala delen av Stockholm, Malmö respektive Göteborg – en i varje stad. I Vinkällarbutiken uppvisas den stora bredden och djupet i Systembolagets sortiment. Utöver det vanliga utbudet finns i butiken alla viner över 100 kronor och alla spritsorter, dessutom lanseras artiklar i högre prislägen och små kvantiteter enbart i Vinkällarbutikerna. I de flesta fall kan produkterna beställas även i övriga butiker via Systembolagets varudepå.

Saluhallsbutiken finns på två platser, Hötorgshallen och Söderhallarna i Stockholm. Här blir kopplingen mellan mat och dryck tydlig. Butiken ingår som en naturlig del i saluhallens erbjudande och försäljningen sker över disk.

Systembolagets fem största och fem minsta butiker

	Försäljning inklusive moms (MSEK)	Antal kunder (1 000-tal)
Största butikerna		
Stockholm, Bromma Center	272	695
Strömstad, Oslovägen 44	254	518
Eda, Charlottenberg	241	539
Stockholm, Regeringsgatan	230	674
Uppsala, Gränby	207	747
Genomsnittsbutiken i Systembolaget	61	255
Minsta butikerna		
Norsjö, Norsjö	10,0	42
Ödeshög, Ödeshög	9,9	51
Sorsele, Sorsele	9,8	39
Storfors, Storfors	8,6	43
Ydre, Österbymo	6,9	28

Butiksnätet i omsättningsintervall

Försäljning inklusive moms (MSEK)	Antal butiker
<20	71
20–45	128
45–80	96
80–120	66
>120	50

Förändringar i butiksnätet

Ombyggnad 2007

Bengtstors	Linköping, Tornby	Stockholm, Odengatan
Dalby	Marieberg	Stockholm, Vällingby
Eksjö	Munkfors	Svalöv
Gnesta	Mullsjö	Söderhamn
Gullspång	Nacka, Sickla	Söderköping
Göteborg, Kungstorget	Nordmaling	Sölvesborg
Hallsberg	Nossebro	Tranås
Hedemora	Orsa	Tumba
Kalix	Osby	Ulricehamn
Kalmar	Saltsjöbaden	Vilhelmina
Karlskrona	Sorsele	Vänersborg
Karlstad, Bergvik	Surahammar	Vännäs
Kiruna	Sävsjö	Vadstena
Klippan	Stockholm, Bromma Center	Vårgårda
Kungsbacka	Stockholm, Hässelby	Åmål
Kumla	Stockholm, Jarlapan	Örnsköldsvik
Kävlinge		

Nedläggningar 2007

Anderslöv

Nyetableringar 2007

Göteborg, Sisjön

Skärhamn

Beslut i styrelsen 2007

Nyetablering

Stockholm city

Stockholm, Lindhagen

Stockholm sydväst

Västerhaninge

ALKOHOL

11

ROSÉVINER

5

VITA VINER

En butik byggs om

Under 2007 byggdes 51 av Systembolagets 411 butiker om till nytt koncept. Av dessa var två butiker nyetableringar, 40 butiker diskbutiker och nio butiker äldre självbetjäningsbutiker. Målet är att till och med 2010 bygga om samtliga butiker till självbetjäning.

Butiksorganisationen

Systembolagets medarbetare möter varje år över 100 miljoner kunder och ska balansera god kundservice med Systembolagets viktiga alkoholpolitiska uppdrag.

Systembolagets 411 butiker är uppdelade i två lika stora försäljningsområden. Norra området omfattar Stockholmsområdet och norrut, Södra området omfattar butikerna i Värmland och söder om Mälardalen. Varje försäljningsområde består av 14 regionala områden med 10–17 butiker i varje område.

Självbetjäningsbutiker dominerar

292 av Systembolagets butiker är självbetjäningsbutiker och 119 är butiker med disk. Varje butik har en butikschef och mellan 3 och 50 försäljare. Omsättningen i butikerna varierar från 6,9 till 272 miljoner kronor. Samtliga Systembolagets butiker ska ha byggts om till självbetjäning enligt det nya butiks-konceptet senast 2010.

Hur butikerna ska se ut, vilka produkter som ska erbjudas och vad som ska kommuniceras i butikerna bestäms centralt. Även en gemensam struktur för själva arbetssättet i butikerna tas fram centralt.

Över 100 miljoner kundbesök

Under 2007 besökte 104,9 miljoner kunder någon av Systembolagets butiker. Det är det högsta antalet någonsin och en ökning med 3,6 procent från 2006. De senaste årens trend visar att kunderna besöker butiken oftare men att de köper ungefär lika mycket vid varje tillfälle som tidigare. Kundernas ökade intresse för kombinationer av mat och dryck bidrar samtidigt till att behovet av råd från Systembolagets medarbetare ökar. Det har också medfört att nya tjänster utvecklats, som till exempel tidsbokad dryckesrådgivning som testats i 28 butiker under hösten 2007. Genom att skapa goda kundmöten bidrar medarbetarna till att göra varje kund nöjd med sin upplevelse i butiken.

Ett nytt arbetssätt

Systembolagets arbetssätt i butikerna utgår från hur ett bra kundmöte ska kunna åstadkommas. Målet är att kunderna ska uppleva Systembolaget som en

ledande detaljhandelskedja. Ett nytt arbetssätt började utvecklas 2002 i samband med beslutet att bygga om samtliga butiker till självbetjäning i det nya butiks-konceptet. Rutiner för arbetet på veckobasis har tagits fram och tydliga ansvarsområden för alla medarbetarna i butik har skapats. En tydlig organisation med fast schema som sätter kundmötet i fokus är etablerad.

En förändring i flera faser

Förändringen av arbetssättet följer ett antal faser som varje butik ska gå igenom. Steg för steg ska butiken utvecklas mot den så kallade ansvarsfasen. Då har samtliga medarbetare en hög kunskap inom respektive ansvarsområde, alla förstår helheten, rutiner finns för allt löpande arbete och butikschefen arbetar övergripande. Inga yttre omständigheter stör och kunden har en central roll i allt arbete. Idag pågår förändringsarbetet i samtliga Systembolagets butiker. Många butiker har kommit långt medan andra precis påbörjat sin förändring.

Skillnad i arbetssätt mellan butiker

En butik med disk som byggs om till självbetjäning byggs också om vad gäller arbetssätt. I en butik med disk kommer en stor del av medarbetarna in i slutet av veckan när den större andelen av kunderna också anländer. I en självbetjäningsbutik kan medarbetarna sprida arbetsinsatserna över veckan – mycket varor i början, mycket kunder i slutet – och de får också ta ett större ansvar vilket skapar engagemang för verksamheten och den egna arbetsrollen.

Olika roller och ansvar

Med syfte att uppnå fler, bättre kundmöten och en bättre kundupplevelse har en tydlig ansvarsfördelning i Systembolagets butiker tagits fram. Varje medarbetare har en bestämd roll. I de större butikerna finns ansvariga för de olika varugrupperna rött vin, vitt vin, öl, cider, sprit och starkvin. Det

”De senaste årens trend visar att kunderna besöker butiken oftare men att de köper ungefär lika mycket vid varje tillfälle som tidigare.”

finns också ansvariga för administration respektive kampanjmaterial. För den som har ett varugrupsansvar finns tydliga instruktioner. Han eller hon ska kontinuerligt informera övriga medarbetare, skapa utrymme och rätt exponering för produkterna, hantera svinn, gå igenom sortimentsförändringar, skapa en fördjupad varukännedom samt ha kunskap om nyheter och lokala val.

Ny i butikens rollen

När en ny medarbetare anställts genomförs först ett samtal med butikschefen om den aktuella rollen och om Systembolagets uppdrag och ansvar. Därefter genomför medarbetaren en interaktiv introduktionsutbildning som avslutas med ett test av försäljningsreglerna.

Utveckling av rollerna

Att hela tiden utveckla butikschefens och medarbetarnas kompetens är avgörande för hur kunderna uppfattar butiken och Systembolaget. Under 2007 lanserades en ny strategi och nya arbetssätt för att åstadkomma detta under benämningen KORUS, Kompetens Och Roll Utvecklings System. Av de 80 roller som definierats inom ramen för KORUS prioriteras idag en utveckling av tre roller i butik. Främst gäller det försäljarrollen och butikschefsrollen men även de så kallade plusrollerna ska utvecklas, det vill säga de försäljare som har ett särskilt ansvarsområde i butiken. Rollutvecklingsplaner tas fram för varje roll där det ska framgå exakt vilken kunskap som behövs. En grundutbildning ska genomföras av alla försäljare och butikschefer där aktiviteter beror på roll och butikstorlek. För de medarbetare som har plusroller i butiken följs grundutbildningen upp med fördjupning inom det speciella ansvarsområdet. Medarbetarna tränar det som både Systembolaget som arbetsgivare och kunderna förväntar sig av de olika rollerna.

Förutom den egna rollutvecklingen deltar medarbetarna varje år i Systembolagets temamöten och genomför ett antal dryckesprovningar.

Butikschefens ansvar

Butikschefen har det övergripande ansvaret för butikens verksamhet. Förutom planering och utveckling av verksamheten handlar det om att inspirera, organisera och följa upp medarbetarnas insatser. Nöjda medarbetare ger nöjda kunder. Och ju högre kundnöjdhet desto bättre trivs medarbetarna i butiken. Under det första kvartalet 2008 ska varje butikschef genomföra så kallade FOKUS-samtal (Framtid Och Kompetens Utvecklings Samtal) med samtliga medarbetare i butiken. Samtalet är en utveckling av det tidigare medarbetarsamtalet och ställer större krav på förberedelse och uppföljning från både butikschef och medarbetare. Butikschefen genomför ett eget FOKUS-samtal under samma period med sin områdeschef.

Rekrytering till butikerna

Rekrytering av butikschefer görs av områdeschefen tillsammans med personalavdelningen. Butikschefen ansvarar för rekrytering av övriga medarbetare i butiken. Vid rekryteringen har butikschefen, inom ramen för KORUS, stöd av ett antal frågor som berör den kompetens som efterfrågas. Intresset för att arbeta i en systembolagsbutik som butikschef eller som försäljare är stort. Att arbeta i Systembolaget innebär att kunna möta människor och att stå för Systembolagets uppdrag och värderingar. Systembolagets sociala ansvar är ofta en viktig faktor för de som söker arbete i någon av Systembolagets butiker. Av de 104 butikschefer som rekryterades 2007 kom 77 procent (74), från den egna organisationen, 42 procent var kvinnor.

”Att arbeta i Systembolaget innebär att kunna möta människor och att stå för Systembolagets uppdrag och värderingar.”

Det goda kund- mötet i telefon

Vad dricker man till sushi? Hur ordnar man en vinprovning? Håller vin i öppnad flaska längre i kylskåpet? Detta är några exempel på frågor som medarbetarna på Systembolagets kundtjänst hjälper till med. Många vill förbereda en större middag genom att få personlig rådgivning av Systembolagets mat & dryck-expert på telefon. En hel del väljer också att mejla sin tänkta meny för att få svar den vägen.

Medarbetare

Systembolaget har under 2007 fokuserat på att utveckla kompetens- och ledarförsörjningen inom ramen för KORUS. Sjukfrånvaron minskade till 6,1 procent och NMI ökade till 72 under året. Den positiva trenden med allt nöjdare och friskare medarbetare fortsätter därmed.

En förutsättning för ansvarsfull försäljning och nöjda kunder är kompetenta och engagerade medarbetare. Det måste vara attraktivt att arbeta i Systembolaget. Ledarskap, anställningsvillkor, arbetsmiljö och möjligheter till utbildning och utveckling är därför viktiga faktorer.

KORUS – ett gemensamt arbetssätt

KORUS, som står för Kompetens Och Roll Utvecklings System, är Systembolagets arbete med att förtydliga och förädla medarbetarprocessen. Arbetet, som pågått sedan 2006, handlar om att alla medarbetare ska mötas av Systembolagets värderingar och ett gemensamt arbetssätt från att de attraheras och rekryteras till dess att de väljer att lämna Systembolaget.

Kompetensutveckling

Systembolaget har under 2007 fokuserat på att utveckla kompetens- och ledarförsörjningen inom ramen för KORUS. Definition har skett av vad kompetens är inom Systembolaget, rollprofiler har tagits fram för de olika befattningarna och ett kompetensbibliotek har arbetats fram som anger de kompetenser som är helt avgörande för respektive profil. Under ett temamöte och ett ledarmöte har Systembolagets

försäljare respektive chefer arbetat med de kompetenser som gäller för dem.

28 olika kompetenser

Med utgångspunkt i cirka 50 intervjuer av medarbetare i hela organisationen – där det efterfrågades om beteenden som gör skillnad – sammanställdes under 2007 ett kompetensbibliotek. Det består av de 28 kompetenser som är viktiga i medarbetarnas roller i Systembolaget.

80 roller i Systembolaget

KORUS har definierat omkring 80 roller i företaget. För varje roll finns det rollprofiler som beskriver de olika rollerna och som har flera användningsområden. De förtydligar för den som har rollen vad som förväntas och de kan användas av chefen som kravspecifikation vid rekrytering. Rollprofilerna kommer även att vara underlag för de rollutvecklingsplaner som hör till rollen och de är en del av det nya utvecklingssamtalet FOKUS.

Stöd vid rekrytering

För att säkerställa att kandidater som söker till olika roller inom Systembolaget har de kompetenser som efterfrågas i varje rollprofil, har det tagits fram situa-

Hel- och deltidsanställda försäljare, kvinnor/män 2003–2007

Procent	2003	2004	2005	2006	2007
Kvinnor	76	76	71	71	70
Män	24	24	29	29	30

Butikshefer, kvinnor/män 1 januari 2007

Procent	2003	2004	2005	2006	2007
Kvinnor	38	43	44	45	46
Män	62	57	56	55	54

NMI, kvalitetsområde arbetsuppgifter och utvecklingsmöjligheter

Kvalitetsområde	2003	2004	2005	2006	2007
Arbetsuppgifter	62	63	64	66	68
Utvecklingsmöjligheter	64	64	65	67	69

tionsbaserade intervjufrågor till varje kompetens i kompetensbiblioteket. Dessa frågor ska användas vid strukturerade anställningsintervjuer för att rekryterande chefer ska ges möjlighet att göra ett bättre urval.

FOKUS – Framtid Och Kompetens Utvecklings Samtal

Under hösten 2007 deltog alla, både medarbetare och chefer, i en interaktiv utbildning i hur det nya utvecklingssamtalet FOKUS fungerar. Med utgångspunkt i rollprofilen och kompetensbiblioteket kommer samtliga medarbetare att delta i ett FOKUS-samtal under början av 2008.

Uppdaterad interaktiv utbildning

Temamötena, fyra stycken 2007, har utvecklats vad gäller innehåll och pedagogik under året. 35 nya butikschefer har genomfört den utbildning i fem steg som introducerades för butikschefer 2006. De befintliga butikscheferna har genomfört en utbildning som behandlade butiksledarskapet i vardagen. Drygt 250 nya försäljare har deltagit i den obligatoriska försäljarutbildningen, som genomförs i två steg och omfattar sex dagar. Systembolagets interaktiva introduktionsutbildning har uppdaterats med bland annat ett interaktivt test av försäljningsreglerna.

Sammanlagt 7 000 utbildningsdagar

Personalen utbildas kontinuerligt om mat och dryck genom provningar, kurser och studieresor. Utbildningen genomförs ofta i butiken, genom provningar och utbildningspaket kring olika teman som exempelvis land och druvor. Varje butik genomförde i genomsnitt fyra utbildningspaket och tio utbildningsprovningar under 2007. Inräknat samtliga butiker blev det sammanlagt cirka 19 000 utbildningstimmar. Inklusive kurser som hålls vid Systembolagets egen kursgård Skarpö samt studieresor, genomfördes över 7 000 utbildningsdagar i Systembolaget 2007. Det är samma omfattning som under 2006.

Årsarbetstid

I överenskommelse med Systembolagets Personalförening (SPF) kommer Systembolaget att införa så kallad årsarbetstid i alla butiker under våren 2009. Det medför att butiken kan möta säsongsvariationerna bättre och att butiksmedarbetare i större utsträckning än idag kan planera sin arbetstid.

Årsarbetstid innebär att butiksmedarbetare i större utsträckning än idag kan planera sin arbetstid utifrån butikens behov och lägga in önskemål om när man vill arbeta.

Nya policies för personalarbetet

Nya policies har tagits fram för alla strategiskt viktiga frågor inom personalarbetet. Dessa ska ge en samlad bild av personalfrågorna, ange en riktning för personalarbetet och en plattform att utgå från. De är av övergripande karaktär och omfattar följande områden: Arbetsmiljö och hälsa, Jämställdhet och mångfald, Ledarskap, Attrahera, Utveckla och behålla, Avsluta, Etik samt Lönebildning.

NMI

Under 2007 ökade NMI med två enheter till 72. Indexet har haft en positiv utveckling sedan mätningarna inleddes 2002. Vid en jämförelse med andra företag har Systembolaget ett högt NMI. NMI-undersökningen är ett utvecklingsverktyg som ger underlag för prioriteringar och visar vad som kan förbättras i arbetssituationen. Den är också en viktig indikator på den psykosociala arbetsmiljön.

Positivt med ökat ansvar

De viktigaste delarna av NMI är personalens syn på utvecklingsmöjligheter och arbetsuppgifter samt deras syn på Systembolaget som helhet. Samtliga delar har utvecklats positivt de senaste åren. Synen på utvecklingsmöjligheter har ökat från 62 till 69 mellan 2002 och 2007 och synen på arbetsuppgifter har ökat från 61 till 68 under samma period. Mätningarna visar att arbetet med att fler i butiken ska ta ett tydligt ansvar och ha särskilda ansvarsområden har gett resultat.

Systembolagets definition av kompetens: "Kompetens är förmågan att genomföra en uppgift eller hantera en situation. Kompetens består av ett antal beteenden som gör skillnad."

”Under 2007 minskade den totala sjukfrånvaron till 6,1 procent från 6,5 procent 2006.”

Tydliga mål och visioner

Medarbetarna ger höga värden i frågor om Systembolagets mål och visioner – ”att visioner och mål är tydligt kommunicerade”, ”att de kan stå för mål och visioner” och ”att alla i Systembolaget arbetar mot samma mål”. NMI för dessa delar är högt jämfört med många andra företag. En bidragande orsak till det är sannolikt det omfattande arbetet med Systembolagets försäljningsregler.

Jämställdhet och mångfald

Systembolaget ska verka för jämställdhet mellan könen, vilket innebär lika rätt för kvinnor och män i fråga om arbete, arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter. Systembolaget ska även verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

46 procent kvinnliga butikschefer

Systembolaget arbetar för att öka antalet kvinnor på chefsbefattningar. Andelen kvinnliga butikschefer har ökat från 34 procent 2000 till 46 procent 2007. Målet är 50 procent 2008.

Jämställd lönesättning

Lönekartläggningar har genomförts på alla medarbetare och för alla tjänster på huvudkontoret och i butikerna. Av kartläggningarna framkom det att det fanns få skillnader som beror på kön. De skillnader som fanns har börjat åtgärdas.

Etnisk mångfald mäts

Mätningar av den etniska mångfalden i Systembolaget har genomförts under 2007. Mätningarna ska ge underlag för aktiva åtgärder för att förbättra mångfalden. Inom ramen för mångfaldsarbetet kommer nyckeltal att tas fram, liknande de som gäller för jämställdhetsarbetet, och mätningar kommer sedan att genomföras varje år för att se om nyckeltalen förbättrats.

Ökad personalomsättning

Personalomsättningen ökade under 2007, framför allt bland våra försäljare med låg veckoarbetstid. Bland dessa finns många som kombinerar studier med arbete på Systembolaget. Vi ser ökningen som en konsekvens av den goda arbetsmarknaden och därmed sammanhängande större rörlighet.

Arbetsmiljö och hälsa

Systembolaget bedriver sedan många år ett aktivt arbete för att förebygga ohälsa. Arbetet präglas av ett proaktivt förhållningssätt och av omtanke om medarbetarna. Arbetet med arbetsmiljö och hälsa har bidragit till att vi idag har en positiv sjukfrånvarotrend och en generellt sett mycket bra arbetsmiljö.

Sjukfrånvaro

Under 2007 minskade den totala sjukfrånvaron till 6,1 procent från 6,5 procent 2006. Den positiva tren-

Personalomsättning i procent 1999–2007

Avser tillsvidareanställd och provanställd personal i butik

Kategori	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Försäljare, deltid	15,8	22,7	20,7	16,9	14,8	14,6	13,0	12,9	16,6
Heltidsanställd butikspersonal	6,7	4,5	6,5	5,6	5,5	5,1	5,9	4,9	7,3
Samtlig butikspersonal	13,4	17,8	16,7	13,7	12,0	11,8	10,8	10,5	14,6

Sjukfrånvaro, totalt

	2005	2006	2007
Procent av avtalad arbetstid	7,2	6,5	6,1

den för sjukfrånvaron håller därmed i sig. De insatser som genomfördes 2006 för att minska korttidsfrånvaron har gett resultat och kommer att fortsätta. Insatserna är viktiga även för långtidssjukfrånvaron. Två andra projekt för att minska långtidssjukfrånvaron har genomförts under året.

- Samarbete med Försäkringskassan i Stockholms län, som har ett effektivt arbetssätt för att hantera långtidssjukfrånvaron i länet. Målet är att kunna ta med arbetssättet och etablera liknande samarbeten med andra försäkringskassor i landet.
- Ett pilotprojekt kring rehabiliteringsutbildning har genomförts. Deltagare var områdeschefer samt personalmän det vill säga de nyckelgrupper i Systembolaget som hanterar rehabiliteringsfrågor.

Företagshälsovård

Det avtal om samarbete inom företagshälsovård som tecknades med Previa 2006 har lett till att ett bra arbetssätt hittats. Samtliga arbetsplatser har tillgång till geografiskt närliggande expertstöd inom arbetsmiljö- och hälsoområdet och nya aktiviteter har genomförts.

- Alla medarbetare i butik har genomgått en ergonomiutbildning under 2007.
- Alla chefer och skyddsombud genomför fram till våren 2008 en arbetsmiljöutbildning. Under hösten 2007 utbildades cirka 300 personer på 16 olika orter.
- En återkoppling har skett av de friskprofiler som gjordes under 2006 på cirka 1 200 medarbetare. Den

ger en bild av medarbetarnas fysiska situation, och ser ut att stämma väl överens med resultaten från NMI.

Arbetsmiljödagen

Under våren erbjöds alla chefer och skyddsombud att delta på en arbetsmiljödag i Stockholm. Dagen delades upp i två block. På förmiddagen genomgick alla en första hjälpen-utbildning och på eftermiddagen föreläste "stressdoktorn" Thomas Danielsson om stresshantering.

Säkerhet

Tillbudsanmälningar

Det finns statistik sedan 2001 om alla olika tillbud som uppstått i butikerna och rapporterats. Drygt hälften av alla tillbud har handlat om stökiga kunder. Resterande tillbud är uppdelade på många olika saker med truckkörning som det näst mest vanliga tillbudet.

Temamöte och film

Under 2007 har ett temamöte om säkerhet genomförts. Dessutom har en film om säkerhet producerats och visats för alla medarbetare. Filmen "Står dörren på glänt?" handlar om säkerhetens olika dörrar.

Hos oss gör du skillnad – Varje dag!

Vi har ett uppdrag som förpliktigar, som vi inspireras av och är stolta över. Våra arbetsplatser präglas av omtanke, för varandra och för våra kunder. Dina kunskaper och erfarenheter är värdefulla, ditt engagemang och din delaktighet en förutsättning. Du gör skillnad! (Systembolagets personaledé.)

Systembolaget vann "Arbetsgivareimage 2006–2007"

Systembolaget vann klassen "Service och tjänster" i undersökningen Arbetsgivareimage 2006–2007. Arbetsgivareimage är en återkommande undersökning som genomförs av företaget ISI Wissing och baseras på betyg från över 700 personer i ledande roller i större svenska företag.

Hållbart samhällsansvar med hög service

Systembolagets övergripande syfte är att hålla nere medicinska och sociala alkoholskador och därigenom förbättra folkhälsan. I handling innebär det att Systembolaget begränsar tillgängligheten på alkohol och säljer alkoholhaltiga drycker med ansvar och omtanke om den enskilde individen. Systembolaget strävar efter att genomföra uppdraget på ett miljömässigt, socialt och etiskt hållbart sätt.

”Systembolagets hållbarhetsarbete är långsiktigt och strävar efter att leva upp till FN-initiativet Global Compacts principer för miljö, mänskliga rättigheter, korruption och arbetsmiljö.”

Systembolagets uppdrag och hållbarhetsarbete utgår från kärnvärdena *omtanke, kunskap* och *inspiration*. Att fatta väl övervägda beslut om hur verksamheten ska utformas utifrån ett alkoholförebyggande perspektiv är kärnan i Systembolagets verksamhet. Vid strategiska vägval genomför företagsledning och medarbetare en så kallad konsumtionskonsekvensanalys (KKA-analys) för att säkerställa att besluten främjar uppdraget.

Systembolagets hållbarhetsarbete utgår ifrån FN-initiativet Global Compacts principer för miljö, mänskliga rättigheter, korruption och arbetsmiljö. Under 2007 har Systembolaget påbörjat ett arbete med att ta fram en plattform för hållbarhetsarbetet. Sidorna 38–45 beskriver Systembolagets hållbarhetsarbete under 2007. På sidorna 34–37 sammanfattas området arbetsmiljö.

Etik

Systembolaget har fastställt företagets grundläggande etiska värderingar och principer. Av dessa framgår bland annat:

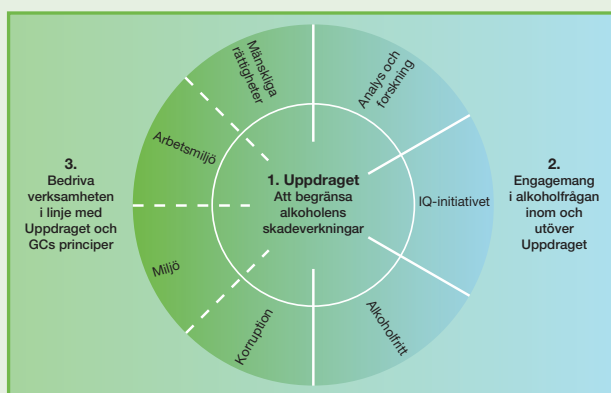
”Systembolagets företagskultur skapas i mötet mellan ansvarsmedvetna ledare och medarbetare och bygger på respekt för människans värde och värdighet, öppenhet och ärlighet.”

”Alla medarbetare är representanter för företaget och ska, såväl i arbetet som på fritiden, uppträda på ett professionellt sätt, ha en hög personlig integritet och inte påverkas på ett otillbörligt sätt.”

Personaldirektören är ansvarig för arbetet med det etiska programmet i Systembolaget. Hon leder en etikgrupp bestående av sju personer från olika delar av företaget, inklusive den etiska rådgivaren som är en butikschef med högt förtroende i organisationen.

Levande diskussion om etik

De etiska frågorna tas upp i olika sammanhang inom företaget för att hålla diskussionen och medvetenheten om etiken levande. Etiska frågeställningar ingår i de årliga medarbetarsamtalen mellan chefer och medarbetare. För alla nya chefer inom Systembolaget ingår ett samtalsdygn om etik och värderingar

Samhällsansvar och CSR i Systembolaget

Systembolagets långsiktiga samhällsansvar omfattar uppdraget, Global Compacts principer för miljö, arbetsmiljö, korruption och mänskliga rättigheter liksom engagemang i alkoholfrågan.

inom ramen för utvecklingsprogrammet. I internutbildningen ingår också Systembolagets etik som en naturlig del. Dessutom tas frågor om etik och värderingar upp vid all rekrytering.

Etiksamtal i chefsgrupper

Under 2007 har alla chefer, från butikschefer till företagsledning, träffats i sina respektive chefsgrupper för samtal om etiska principer. I samtalen används medvetet en dialogform som bland annat innebär att alla ska ges möjlighet att säga sin personliga mening. Målet är inte att övertyga varandra utan att gemensamt söka en förståelse för mänskliga behov i ledar- och medarbetarskapet. Alla chefsgrupper ska hålla dialogsamtal två gånger per år.

Etisk rådgivare

I april 2005 utsågs en etisk rådgivare inom Systembolaget. Uppdraget är att ge medarbetare råd i etiska frågor och att ta emot information om eventuella brott mot företagets riktlinjer, så kallad whistle blowing. Medarbetare som vänder sig till den etiska rådgivaren är garanterade anonymitet. Under 2007 hade den etiske rådgivaren 11 (12) ärenden.

Riktlinjer för etiskt arbete

Till stöd för det etiska arbetet finns särskilda riktlinjer, som alla chefer inom företaget har ansvar för att gå igenom och regelbundet diskutera med sina medarbetare:

- externa kontakter
- bisysslor
- representation
- arbetsrättsliga åtgärder vid överträdelser
- att fråga om råd och slå larm

Riktlinjer för externa kontakter

Riktlinjerna för externa kontakter innebär bland annat att kontakter med leverantörer av alkoholdrycker ska skötas av personal på Verksamhetsområde Varuförsörjning. Butikspersonalens kontakter är begränsade till, under kontrollerade former, studiebesök från producenter i butik eller besök hos producenter i utbildningssyfte. Någon kontakt från

leverantörernas sida med butikspersonal i försök att påverka dem att på olika sätt favorisera enskilda varor är inte och har aldrig varit tillåten.

Miljö

Systembolaget inriktar miljöarbetet på att reducera miljöpåverkan inom de fokusområden som ger störst påverkan. Genom att lansera fler ekologiska produkter, välja de material som är bäst för miljön, effektivisera energiförbrukningen, uppmuntra till samdistribution och undvika att lägga restprodukter på deponi ska miljöpåverkan minskas. Ett gott exempel är att Systembolaget under 2007 fortsatte att köpa in all el märkt med Bra miljöval.

Det strategiska miljöarbetet på Systembolaget utförs av miljögruppen som består av representanter från olika delar av verksamheten. Miljögruppen arbetar löpande med fem fokusområden vilka, enligt en miljöutredning, anses ha störst påverkan på miljön:

- Ekologiska produkter
- Byggmaterial
- Energiförbrukning
- Transporter
- Restprodukthantering

Systembolagets miljöpolicy

Systembolaget ska överträffa kundens förväntningar genom att ständigt utveckla sortiment, kunnande, service och ansvar vid försäljning av alkoholdrycker. Vi följer aktuell lagstiftning och arbetar med ständiga förbättringar för att minska vår miljöpåverkan. Vårt miljöarbete inriktas på att utifrån en god kundservice:

- erbjuda ett ekologiskt dryckessortiment
- verka för butiker byggda av miljöanpassade material och med effektiv energianvändning
- minska miljöpåverkan från transporter

Kretsloppstänkande och ett förebyggande miljöarbete ska känneteckna vår verksamhet. Därigenom bidrar Systembolaget till ett långsiktigt hållbart samhälle.

”Genom en ökad andel ekologiska produkter kan Systembolaget bidra till minskad miljöpåverkan.”

Ekologiska produkter

Ekologisk odling är mer energieffektivt, främjar biologisk mångfald och ger minskat näringsläckage jämfört med konventionell odling. Genom en ökad andel ekologiska produkter kan Systembolaget bidra till minskad miljöpåverkan.

Ekologiska produkter som säljs på Systembolaget uppfyller EU:s krav på vad som är ekologiskt odlat. Det innebär att odlingen har skett utan kemiska tillsats- och bekämpningsmedel och utan konstgödsel. För vinodling är viss användning av kopparsulfat och svaveldioxid tillåtna även vid ekologisk odling.

Försäljningen av ekologiska produkter fortsätter att öka och uppgick till 1,01 (0,58) procent av den totala försäljningen 2007, vilket också var målet. Se diagram ”Försäljningsandel ekologiska produkter”. Efterfrågan på ekologiska drycker är fortsatt hög vilket innebär att fler produkter har köpts in. Antalet ekologiska artiklar i det ordinarie sortimentet har ökat från föregående år och alla butiker lagerför i dagsläget (dec 2007) minst 12 (7) ekologiska artiklar. Under 2007 lanserades 22 (20) stycken nya ekologiska artiklar, 4 (8) stycken i det fasta sortimentet och 18 (12) stycken i det tillfälliga sortimentet.

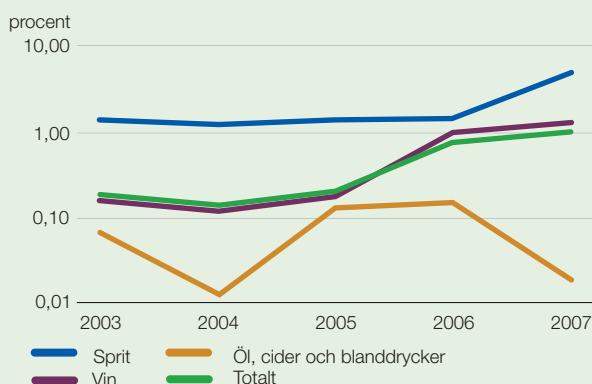
Systembolaget arbetar aktivt med att stärka det ekologiska sortimentet och ser positivt på att leverantörer ställer om till ekologisk produktion. Målet är att lansera minst en ekologisk artikel vid varje lanseringstillfälle.

Det bör tilläggas att viner utan ekologisk märkning kan vara ekologiskt odlade.

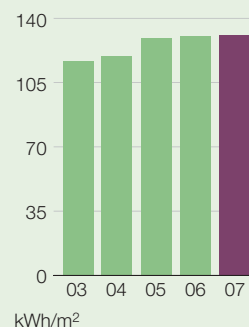
Byggmaterial

Att alla Systembolagets butiker byggs om till självbetjäning leder till miljöpåverkan. Under 2007 har 51 butiker byggts om till självbetjäning. Byggmaterial som inredning, utrustning och färg är en av de mest betydande miljöaspekterna. För att minska påverkan väljs material som rekommenderas ur miljösynpunkt. Endast nio olika material av totalt 200, såsom vissa mattor och armaturer, har inte denna rekommendation. Kontinuerlig utvärdering sker av de material som fortfarande har högre påverkan på miljön med syfte att ersätta dem när det är möjligt. Utvärderingen baseras förutom på miljöbelastning även på andra kriterier såsom kvalitet, funktion och städbarhet.

Försäljningsandel ekologiska produkter, liter

Elförbrukning i butik

Energiförbrukning

Energiförbrukning är en betydande miljöaspekt med stor påverkan på klimatet.

Ombyggnaden av butiker till självbetjäning medför en ökning av energiförbrukningen. Anledningen är ett större behov av belysning vilket i sin tur också leder till ett ökat behov av klimatanläggningar. Systembolaget undersöker löpande möjligheter till en effektivare energiförbrukning.

Under 2007 uppgick elförbrukningen till 127 (127) kWh/m² i Systembolagets butiker. (Se diagram "Elförbrukning i butik"). Den el som Systembolaget valt att köpa in under 2007 är märkt med Bra miljöval, det vill säga vatten- och vindkraft. Genom att välja el märkt med Bra miljöval har Systembolaget minskat sin miljöpåverkan.

Systembolaget har under året tittat på möjliga energibesparingar i form av LED-armaturer i hyllkantsbelysningen. Utfallet är positivt och beslut har tagits om att prova det energisnålare alternativet som också är återvinningsbart till 100 procent.

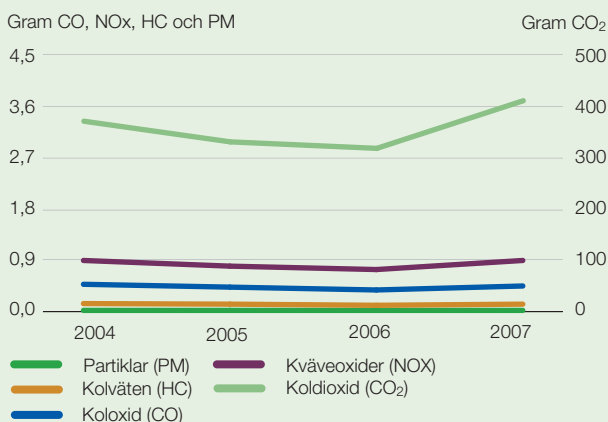
Transporter

Utsläpp från transporter är en miljöaspekt som ger stor klimatpåverkan.

Den största delen av Systembolagets transporter sker vid den ordinarie leveransen av varor till butik. Miljöeffekten kan Systembolaget inte mäta idag eftersom varorna köps in med leveransen inkluderad. Leverantörerna anlitar själva och ställer krav på distributörerna. Under de senaste åren har Systembolaget fört en dialog med distributörerna om fördelarna med samdistribution. Två stora distributörer har under 2007 genomfört samdistribution i större delen av landet, vilket har lett till minskad miljöpåverkan med 676 ton CO₂. Ett annat exempel är att transporter till Systembolagets butiker i Strömstad samordnas, vilket har resulterat i en besparing på 200 ton CO₂ under 2007. Ytterligare samdistributioner är under utveckling.

Från Systembolagets varudepå i Örebro transporteras varor som kunder beställt utöver den egna butikens sortiment. Eftersom Systembolaget ansvarar för den distributionen kan miljöbelastningen mätas. Utsläppen per transporterad butelj från varudepån har ökat under 2007 jämfört med 2006 på grund av förändrade interna rutiner. Se diagram "Kundbeställningar, emission per transporterad butelj".

Kundbeställningar, emission per transporterad butelj*

* Som buteljer avses även andra förpackningsenheter såsom aluminiumburkar och box.

Fördelning hantering av avfall från butiker, procent*

	2004	2005	2006	2007
Övrigt**	1,0	1,5	0,1	0,1
Deponi	0,8	0,7	0,4	0,3
Energiutvinning	3,2	0,5	0,5	0,6
Materialåtervunnet	95,0	97,4	99,0	99,0

* Fördelningen avser den del av butikernas avfall som hämtas av vår samarbetspartner för restprodukthantering. Idag vet vi inte hur mycket den totala mängden är eftersom hushållsavfallet tas omhand av respektive kommun.

** Under övrigt redovisas lysrör, lampor, batterier och elektronik.

Personaltransporter

Systembolaget uppmanar i sin resepolicy medarbetarna att vid tjänsteresor välja det alternativ som ger minst miljöpåverkan. Det betyder att tåg ska väljas framför flyg och bil. När hyrbil används ska helst miljöbil väljas.

Under 2007 har Systembolagets personal åkt 140 099 (123 407) mil med tåg, 256 945 (367 895) mil med flyg, 20 615 (23 111) mil med hyrbil och med flygbuss, Arlanda Express och flygtaxi 10 971 (9 969) mil. Genom att åka tåg i stället för flyg (när det varit möjligt) har koldioxidutsläppen minskat med motsvarande 94 663 (80 716) kilo.

Restprodukthantering

Miljöstation i butik

Det bästa alternativet ur miljösynpunkt är att återanvända och återvinna, det sämsta alternativet är att lägga avfall på deponi.

Miljöstationerna i Systembolagets samtliga butiker har under året samlat in 5 752 (6 140) ton wellpapp, 157 (190) ton papper och 274 (267) ton mjukplast. Övriga fraktioner i butikernas miljöstationer består av glas, lysrör, batterier, lampor, elektronik, metall, toners och brännbart avfall.

Medarbetarna i Systembolagets butiker är bra på att källsortera restprodukter. Under 2007 hamnade endast 0,3 (0,4) procent av restprodukterna på deponi. Se diagram "Fördelning hantering av avfall från butiker" på sidan 41.

Returförpackningar i butik

Systembolaget tar emot returglas och backar i våra butiker eller i intilliggande dagligvaruhandel, med vilka vi har överenskommelse om återtagning. Återtagning av burkar och PET-flaskor sker i övrig handel eftersom medverkan av Systembolaget inte bedöms öka den totala återtagningsgraden.

Fragmenteringsanläggningen

I Jordbro har Systembolaget en fragmenteringsanläggning som tar hand om reklamerade varor genom att separera innehåll och förpackning. Anläggningen har under året destruerat 332 (380) ton glas, 479 (446) ton boxar och 30 (18) ton aluminiumburkar vilket resulterat i 647 (617) kubikmeter vätska. Både förpackningarna och vätskan får nya användningsområden.

Visste du att

Både förpackningarna och vätskan från fragmenteringsanläggningen får nya användningsområden:

- Det krossade glaset används vid tillverkning av isoleringsmaterial.
- Boxarna klassas som pappersförpackningar vars fibrer efter sortering kan återanvändas på pappersbruk.
- Aluminiumburkarna transporteras till smältverk och används i exempelvis bil- och byggindustrin.

- Vätskan neutraliseras och släpps ut i spillvattenssystemet, där den gynnar de biologiska baddarna i reningsverket. Alternativa användningsområden för vätskan har utretts under 2007 och möjligheter finns för att kunna framställa biogas av den. Biogasen kan sedan till exempel användas till att värma bostadshus. Systembolaget hoppas kunna utnyttja denna möjlighet i framtiden.

Alkoholförebyggande samarbeten

Systembolaget har ett långsiktigt engagemang i alkoholfrågan och bidrar bland annat till alkoholforskning genom ett eget råd (SRA). Ett samarbete med polisen i arbetet med försäljningsreglerna har utvecklats de senaste åren och i arbetet med att lyfta fram alkoholfria alternativ finns ett samarbete med Föreningen Fruktdrycker sedan lång tid. 2005 startade Systembolaget IQ-initiativet för att skapa ytterligare fokus i alkoholfrågan. Under 2007 uppgick kostnaden för dessa delar till 26 miljoner kronor.

Systembolagets Råd för Alkoholforskning – SRA

Systembolaget ger varje år stöd till alkoholforskningen genom Systembolagets råd för alkoholforskning (SRA). Stödet går till samhällsvetenskaplig och medicinsk alkoholforskning. Forskning av särskild betydelse för förebyggande arbete mot alkoholskador prioriteras. Möjlighet finns också att från rådet söka stipendier för forskning utomlands eller ansöka om medel för att bjuda in gästforskare till svenska forskargrupper. År 2007 disponerade rådet tre miljoner kronor. Rådet består av nio ledamöter. Sex av ledamöterna ska vara framträdande representanter för alkoholforskningen och tre ska vara företrädare för allmänna samhällsintressen.

Rådet gör en i förhållande till Systembolaget oberoende prövning av inkomna ansökningar om forskningsmedel. De bedöms utifrån projektens vetenskapliga kvalitet och samhällsrelevans. Under 2007 inkom 41 ansökningar varav 26 beviljades. Exempel på beviljade forskningsprojekt är studier av alkoholvanor samt hur ärftliga faktorer påverkar ett skadligt alkoholbruk. SRA:s administration sköts av Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning, CAN (www.can.se).

Antilangningssamarbete med polisen

Systembolaget och polisen bedriver sedan våren 2006 ett riksomfattande samarbete mot langning och för skärpt ålderskontroll i Systembolagets butiker.

Samarbetet går ut på att medarbetarna i Systembolagets butiker och polis träffas och utbyter erfarenheter. Under året har polisen besökt 150 butiker och haft informationsmöten med medarbetarna om hur falska legitimationer kan upptäckas, alkoholrelaterade problem på orten och vilka grupper som mest troligt langar. Syftet med Systembolagets samarbete med polisen är att minska ungdomsfylleriet och därmed våldet och riskerna för att unga ska bli utsatta eller själva begå brott. På vissa orter har samarbetet även inneburit att polis funnits på plats i butiken och i närområdet i samband med stora försäljningsdagar. Då har syftet varit att gripa langare.

Föreningen Fruktdrycker

Systembolaget arbetar aktivt med att lyfta fram alkoholfria alternativ i butikerna och i kommunikationen. Inom ramen för det arbetet har Systembolaget ett samarbete med Föreningen Fruktdrycker.

Systembolaget ger ett årligt stöd om hundra tusen kronor till Föreningen Fruktdrycker för genomförandet av alkoholfria provningar för allmänheten.

IQ-initiativet

Syftet med IQ-initiativet är att visa upp goda exempel, stora som små, som leder till ett smartare förhållningssätt till alkohol och som förebygger eller minskar alkoholrelaterade problem.

De goda exempel som IQ lyfter fram är konkreta aktiviteter som genomförs av företag, organisationer och föreningar för att förebygga eller minska alkoholrelaterade problem. Varje gott exempel är ett IQ-projekt, med ett eget IQ-nummer. Kommunikation är det viktigaste verktyget och det som verksamheten fokuserar på. IQ berättar om IQ-projekten i publika media, som TV, och på webbplatsen www.iq.se. IQ tar också egna initiativ och genomför kampanjer för att uppmuntra till ett förändrat beteende i förhållande till alkohol.

”IQ samlade in 483 nya IQ-projekt under 2007.”

IQ – en folkrörelse med rötterna i Systembolaget

Systembolaget lanserade IQ under 2005 med syftet att skapa nytt fokus i alkoholfrågan. IQ-initiativet AB är ett dotterbolag till Systembolaget. Verksamheten finansieras av Systembolaget som satsar 100 miljoner kronor under en femårsperiod. Pengarna går till att kommunicera IQ-projekten, att genomföra kampanjer och till att driva webbplatsen www.iq.se

IQ 2007 - många nya, goda exempel

IQ samlade in 483 nya IQ-projekt under 2007 och kunde vid årets slut visa upp 728 stycken på

www.iq.se. Många anmälde sig som resultat av IQ:s kampanjer för alkohol i taxibilar, bussar och lastbilar samt satsningen på ungdomsfotboll – IQ United. Även ett flertal större företag, som arbetar internt med att förebygga alkoholproblem bland sina anställda, blev IQ-projekt under 2007.

Film om alkoholens dubbla natur

Filmen ”Säg emot”, vars syfte är att skapa igenkänning och framför allt eftertanke, lanserades och visades i tv och på bio under våren och hösten. Filmen går från att vara en positiv skildring av glädje och fest till en negativ där alkoholen leder till minskad kontroll av både sig själv och situationen.

Kampanj om ungdomar och fotboll

IQ United-kampanjen startade hösten 2006. Kampanjen riktar sig till ungdomslag inom fotbollen och drivs av IQ i samarbete med Svenska Fotbollförbundet. Ett så kallat IQ United-lag gör en överenskommelse om att hålla alkoholen borta från ungdomsfotbollen, och det gäller hela laget – spelare, ledare och tränare. Under 2007 fyrdubblades antalet IQ United-lag från 123 fotbollslag till 497.

Fortsatt och utökad kampanj för alkohol

Alkoholiskampanjen för skolskjutsar under 2006 utvärderades under våren 2007 med positivt resultat. 80 skolskjutsande taxi- och bussföretag har anmält sig och blivit IQ-projekt. Alkoholiskampanjen utökades under hösten till att även omfatta åkerisektorn och den tunga godstrafiken under begreppet ”Yrkesförare mot rattfylleri”. 97 åkeriföretag var anmälda som IQ-projekt vid årets slut.

Månadens projekt på www.iq.se

Varje månad utsågs ett IQ-projekt till ”månadens projekt” och presenterades på webbplatsen med bild och text. Där syntes till exempel Gotlands kommuns satsning ”Varannan Vatten”, Blekinge Tekniska Högskola och IQ United-lagen.

I november 2007 genomförde IQ en kampanj om alkohol i trafiken i samarbete med Sveriges Åkeriföretag. 97 åkerier anmälde sig som IQ-projekt.

IQ-projekt

Blekinge Tekniska Högskola – IQ projekt nr 14

Vid Blekinge Tekniska Högskola arbetar studenthälsan tillsammans med studentkåren kontinuerligt för att minska drickandet hos den åldersgrupp som dricker mest – unga vuxna mellan 18 och 25 år. May Gulis är ansvarig för studenthälsan och projektledare för det alkoholförebyggande arbetet.

Vad är målet med IQ-projektet?

– Eftersom 50 procent av de unga vuxna finns på universitet och högskolor är studenthälsan en viktig arena i alkoholförebyggande arbete. Vår målsättning är att minska berusningsdrickandet bland studenterna. Det handlar inte om att helt förbjuda alkohol i studentaktiviteter, utan snarare att bidra med en stödjande miljö där studenterna kan lära sig en ansvarsfull alkoholhantering och att dricka med måtta.

Kan du ge några konkreta exempel på vad ni gör inom projektet?

– Varje år utbildar vi de cirka 70 personer som jobbar på studentpubarna i ansvarsfull alkoholservering. Varje år får också ett hundratal faddrar en liknande utbildning. Vi har också tagit fram en alkoholpolicy och handlingsplan och har ett alkoholförebyggande samarbete med bland annat polisen och länsstyrelsen.

Gör projektet någon skillnad?

– Vi har mätt studenternas konsumtion över tiden och det är tydligt att berusningsdrickandet och skadefrekvensen i samband med alkohol har gått ner liksom att de alkoholfria dagarna blivit fler.

Korsnäs – IQ-projekt nr 625

Inom Korsnäs Gävle arbetar man med alkoholfrågor på flera nivåer. Det handlar om såväl förebyggande arbete som tidiga insatser och rehabilitering. Monica Linder är personalchef på Korsnäs Frövi och projektledare för det alkoholförebyggande arbetet.

Vad är främsta skälet till att Korsnäs arbetar alkoholförebyggande?

– För oss som industriell verksamhet är det ytterst en säkerhetsfråga. Men det handlar också om att vi vill skapa en bra arbetsmiljö. Vi ser det som en form av friskvård.

Hur jobbar ni med alkoholfrågan?

– Utgångspunkten för arbetet är att alla 1 900 anställda ska behandlas lika. Och vi är noga med att betona att det inte handlar om kontroll utan om säkerhet, medmänsklighet och arbetsmiljö. Utifrån en alkoholpolicy och handlingsplan arbetar vi kontinuerligt med utbildning och information till alla anställda, har slumpvisa, oannonserade drogtestar och har just tagit beslut att införa alkoholås i alla fordon.

Har arbetet gett resultat?

– Det alkohol- och drogförebyggande arbetet uppfattas numera av medarbetarna som en viktig del av säkerhetsarbetet. Sjukdomsbegreppet har också accepterats som en följd av utbildning och information i alkoholfrågan. Det har i sin tur resulterat i att det är lättare att agera vid eventuella alkoholrelaterade problem.

”Varje år utbildas de cirka 70 personer som jobbar på studentpubarna i ansvarsfull alkoholservering.”

IQ№14

IQ№625

Det goda kund- mötet på webben

Många kunder går in på vår webbplats www.systembolaget.se och förbereder sina köp. Där kan man söka i sortimentet, se vad som lagerförs i olika butiker och få detaljerad information om produkterna. Drycknyckeln innehåller mer än 500 recept på maträtter som sedan kan kopplas till det sortiment som lagerhålls i kundens egen butik. Det finns också ett avsnitt med bra att veta om alkohol och hälsa, tips om hur man står emot tonåringars försök att komma över alkohol och mycket mer.

Systembolaget och omvärlden

En internationell forskarrapport, Holderrapporten, visar att om Systembolagets monopol avskaffades skulle konsumtionen av alkohol öka kraftigt, och därmed skulle de alkoholrelaterade skadorna också öka.

Eftersom många förknippar alkohol med så mycket trevligt är det ofta svårt att ta till sig information och statistik om alkoholskador och problem. Men fakta finns där. Alkohol är förknippat med ett sextio-tal sjukdomar och många sociala problem. En ökad total konsumtion av alkohol i ett samhälle medför också mer omfattande skador. De senaste årens forskning har stärkt sambandet. Men det är ingen naturlag. Många medicinska alkoholskador i Sverige har ökat under det senaste decenniets ökning av totalkonsumtionen, men inte så mycket som förväntat. Många akuta skador har däremot ökat som väntat.

Två instrument – skatt och monopol

Det finns mycket som påverkar hur mycket alkohol som dricks, bland annat normer, vanor, attityder liksom tillgång och pris. Högt pris genom skatter och monopol på försäljning för att styra tillgänglighet har visat sig vara effektivt för att begränsa konsumtion och skador*. Men för att upprätthålla höga skatter och monopol krävs ett stöd från majoriteten av medborgarna, och begränsningarna måste vara acceptabla för samma med-

borgare. Systembolagets uppdrag innebär därför en balans mellan en begränsning av tillgänglighet och god service.

Systembolaget viktigare än någonsin

Den svenska alkoholpolitiken har förändrats under det senaste decenniet. Det beror främst på att Sverige börjat tillämpa de införselregler som gäller inom EU. Följden har blivit en kraftigt ökad privat införsel av alkohol och att möjligheterna att använda skatteinstrumentet begränsats. Dessutom har kommersiella krafter fått ökat utrymme på den svenska alkoholmarknaden. Det beror i första hand på den avmonopolisering som skett i partihandelsledet och på att förbudet mot alkoholreklam delvis upphävdes 2003. EG-domstolens beslut 2007 att tillåta distanshandel med alkohol verkar i samma riktning.

Utvecklingen innebär att Systembolaget och detaljhandelsmonopolet nu är det viktigaste alkoholpolitiska instrumentet. Desintresseringsprincipen, som innebär att Systembolagets säljer utan att styras av vinstintresse, medför att alkoholkonsumtionen och alkoholskadorna kan begränsas. Tillgängligheten är begränsad. Systembolaget bedriver inte merförsäljning eller någon aktiv marknadsföring av alkohol. Tvärtom informerar Systembolaget om alkoholens risker. Systembolaget har ett socialt ansvar och upprätthåller strikta försäljningsregler.

Holderrapporten

En internationell forskargrupp, under ledning av Harold Holder vid Prevention Research Center i Kalifornien, har på uppdrag av Folkhälsoinstitutet studerat vad effekterna skulle bli om Systembolagets monopol avskaffades och ersattes antingen med försäljning i licensierade butiker som enbart säljer alkoholdrycker eller försäljning i livsmedelsbutiker. Den genomsnittliga konsumtionen per person 15 år och över skulle enligt forskarna öka med 1,4 liter för scenariot med specialbutiker och med 2,8 liter för scenariot med livsmedelsbutiker. Detta skulle med-

Ökning av vissa alkoholskador om alkoholmonopolet avskaffas

	Specialbutiker	Livsmedelsbutiker
Alkoholrelaterad sjukdom, dödsfall	430	1 000
Dödsolyckor	120	250
Själv mord	130	290
Mord	20	40
Dödsfall totalt	700	1 580
Rapporterade misshandelsfall	6 700	14 200
Sjukpenningdagar	7 300 000	16 100 000

Källa: If Retail Alcohol Sales in Sweden were Privatized, what would be the Potential Consequences? Harold Holder m.fl., Folkhälsoinstitutet, 2007

* Enligt bland annat "Alkohol – ingen vanlig handelsvara" skriven 2003 av Thomas Babor och fjorton andra världsledande forskare.

föra ökningar av skador. Som indikatorer uppskattade forskargruppen skadeökningen för vissa typer av dödsfall, för misshandel och för sjukpenningdagar, se tabell på sidan 48.

Studien bedömde också att såväl ungdomars och missbrukares konsumtion och skador skulle öka.

Studien utgick från en bedömning av hur fem olika faktorer, vars påverkan på konsumtionen är känd från tidigare forskning, skulle förändras om monopollet avskaffades. De fem faktorerna var antal försäljningsställen, öppettider, pris, marknadsföring och substitution med resandeförsel.

Alkoholkonsumtionen i Sverige

Institutet för alkohol- och drogforskning vid Stockholms Universitet SoRAD har av regeringen fått i uppdrag att kartlägga alkoholkonsumtionen i Sverige. Den totala alkoholkonsumtionen består av en statistikförd del (Systembolaget, restauranger och öl klass II) och en icke statistikförd del (resandeförsel, smuggling och hemtillverkning). Den icke statistikförda delen, som är oregistrerad, kartläggs med intervjuundersökningar.

Under 2000-talet har alkoholkonsumtionen i Sverige ökat, men under 2005 och 2006 minskade konsumtionen. Enligt SoRAD:s preliminära beräkningar var den totala konsumtionen i Sverige oförändrad under 2007 jämfört med 2006 och uppgick till 9,8 liter per invånare över 15 år. Det är en minskning med 5 procent från den högsta noteringen om 10,5 liter 2004.

Systembolagets försäljning har ökat medan resandeförseln har minskat. Systembolagets andel var 54 procent (den högsta andelen sen 1995). Resandeförseln stod för 19 procent. Denna utveckling är positiv då den innebär att en allt större del av alkoholen säljs under kontrollerade former.

Gårdsförsäljning

Bestämmelsen om detaljhandelsmonopolet syftar till att begränsa tillgängligheten av alkohol genom att enbart monopollet har rätt att sälja alkoholdrycker till konsument i Sverige. Svenska producenter av alkoholdrycker har emellertid framfört önskemål om att själva få sälja sina varor direkt till svenska konsumenter på produktionsstället. Skulle möjlighe-

ten öppnas för lokala tillverkare att sälja direkt till konsument kan detaljhandelsmonopolet komma att brytas upp. Det skulle innebära ett hot mot detaljhandelsmonopolet genom att en sådan lösning med all sannolikhet strider mot EG-rätten, om inte producenter i andra medlemsstater också får samma rätt som de svenska att sälja till svenska konsumenter. Finland som har tillåtit försäljning av gårdsviner sedan EU-inträdet 1995 har fått upprepade påstötningar från EU-kommissionen i frågan. EU-kommissionen anser att det inte finns några skäl som rättfärdigar den diskriminerande behandlingen av liknande produkter från andra medlemsstater. Dialogen mellan Finland och Kommissionen har ännu inte förts till ett avgörande.

EU

Franzéndomen

Detaljhandelsmonopolet prövades av EG-domstolen i det så kallade Franzén-målet, där domstolen i sin dom från 1997 fann att Systembolagets monopol var förenligt med EG-rätten.

I domen konstaterar domstolen att EG-rätten inte fordrar att statliga handelsmonopol ska avskaffas utan att kravet är att monopolen anpassas så att de blir icke-diskriminerande. Domstolen konstaterade att Systembolaget inte var diskriminerande och därmed inte missgynnade importerade produkter. Domstolen noterade att syftet med Systembolaget var att skydda folkhälsan mot alkoholens skadeverkningar.

Import för privat bruk

Den svenska lagstiftningen som förbjuder import av alkohol från utlandet för privat bruk anses av EG-domstolen strida mot EG-rätten, enligt domen i det så kallade Rosengren-målet från juni 2007.

EG-domstolen ansåg att förbudet mot import för privat bruk inte var en del av monopollets funktion utan var en otillåten inskränkning i principen om varors fria rörlighet. Förbudet kunde enligt domstolen inte heller motiveras med att det skyddar ungdomar genom att upprätthålla ålderskontrollen eftersom det inte för domstolen hade visats att ålderskontrollen inte kunde fungera väl även vid distanshandel.

”Under 2007 har den totala konsumtionen varit i princip oförändrad. Systembolagets försäljning har ökat medan resandeförseln har minskat.”

”Resandeförsel och smuggling svarar för cirka en tredjedel av den totala konsumtionen av alkohol i Sverige.”

Svensk alkoholskatt ska betalas även vid import för privat bruk enligt EU:s regler, vilket har slagits fast av EG-domstolen bland annat i det så kallade Joustra-målet. Det enda undantaget är när den resande själv tar med varorna över gränsen.

Förändringar i alkoholskatt för öl och vin

EU-kommissionen anser att de svenska alkoholskatterna favoriserar inhemska varor genom att skatten på öl, som främst tillverkas i Sverige, är för låg i jämförelse med vin, som främst tillverkas i andra medlemsländer. Den svenska regeringen har därför beslutat att skillnaden ska jämnas ut. Från 1 januari 2008 höjdes skatten på öl per liter från 1,47 kronor till 1,66 kronor för varje volymprocent alkohol. Skatten på vin sänktes från 22,08 kronor till 21,58 kronor per liter. Sverige har idag lägre skatt på öl och vin än Storbritannien och Irland.

EU:s alkoholstrategi

Europeiska Kommissionen lade år 2006 fast en gemensam strategi inom EU för att minska alkoholen skadeverkningar. I strategin ingår det att upprätta ett forum för alkoholindustrin och frivilligorganisationer på EU-nivå. Inom forumet ska respektive organisation arbeta för och redovisa olika aktiviteter som genomförts i syfte att minska skadorna.

Varningstext på förpackningar

Frankrike har infört varningar om riskerna i samband med alkohol och graviditet på förpackningar med alkoholdrycker. Finland har också beslutat att införa varningstexter från och med 2009. Även på Irland kommer varningstexter om alkohol och graviditet att finnas på förpackningarna.

Alkoholpriser

Sverige hade de sjunde högsta priserna på alkoholdrycker i Europa 2006 enligt en jämförelse som EU-kommissionens statistikorgan Eurostat har gjort. De högsta priserna hade Norge och Island. Jämförelsen utgår från ett index på prisnivå 2006 där medeltalet i EU:s 27 medlemsstater satts till 100. Se tabell ”Prisnivåindex för alkoholdrycker 2006”.

Realpriserna på alkoholdrycker har sjunkit i Sverige sedan 1995 och de disponibla inkomsterna har ökat. Detta har inneburit att alkoholen i praktiken

har blivit billigare för konsumenterna, vilket har bidragit till den ökade alkoholkonsumtionen under det senaste decenniet. För sprit har realprisindex sjunkit med två procent, för vin med tre och för starköl med 30 procent. Under samma tid har hushållens disponibla inkomster stigit med mer än 30 procent. Se diagram på sid 53.

Införsel/gränshandel

Resandeförsel och smuggling svarar för cirka en tredjedel av den totala konsumtionen av alkohol i Sverige, enligt SoRAD:s enkätundersökningar.

Den fria resandeförseln för eget bruk ger ett starkt tryck nedåt på alkoholskatterna när det finns skillnader mellan närliggande länders skattenivå. Danmark och Finland har sänkt sina alkoholskatter av den anledningen.

Den så kallade indikativa nivån ska enligt EG-regler vara riktlinje för när en persons införsel vid resande ska räknas som för personligt bruk. För alkoholdrycker är nivån satt till 10 liter sprit, 20 liter mellanprodukter, 90 liter vin och 110 liter öl.

Översyn av alkohollagen

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att se över alkohollagen. Utgångspunkten för översynen är en restriktiv alkoholpolitik till skydd för folkhälsan.

Utredningen ska bland annat klargöra vem som ska vara behörig tillsynsmyndighet och rättslig instans för bedömningen av marknadsföringen av alkoholhaltiga drycker. Utredningen ska också analysera vilka konsekvenserna blir av en lagändring som innebär att så kallad gårdsförsäljning tillåts ”samt om inga negativa konsekvenser vad gäller restriktiv alkoholpolitik bedöms föreligga och det bedöms vara förenligt med EG-rätten föreslå förslag till reglering” (ur kommittédirektivet).

Prisnivåindex för alkoholdrycker 2006

Norge	229	Danmark	128
Island	226	EU-27	100
Irland	181	Frankrike	91
Finland	170	Tyskland	82
Storbritannien	152	Spanien	81
Sverige	145	Bulgarien	69

Källa: Eating, drinking, smoking – comparative price levels in 37 European countries for 2006, Eurostat

Alkoholskatter 1 januari 2008

Moms tillkommer

Öl

Alkoholhalt, volymprocent		Skatt i kronor per liter för varje volymprocent alkohol ¹⁾
över	högst	
—	2,8	0
2,8	—	1,66

Mellanklassprodukter (starkvin med mera)

Alkoholhalt, volymprocent		Kronor per liter
över	högst	
1,2	15	27,20
15	22	45,17

Vin (cider med mera)

Alkoholhalt, volymprocent		Kronor per liter
över	högst	
—	2,25	0
2,25	4,5	7,58
4,5	7	11,20
7	8,5	15,41
8,5	15	21,58
15	18	45,17

Sprit

Kronor per liter ren alkohol
501,41

1) För ett ölmärke med alkoholstyrkan 5,0 volymprocent blir alkoholskatten $5,0 \times 1,66 = 8,3$ per liter.

Systembolagets prissättningsmodell

Grundläggande fast påslag per enhet

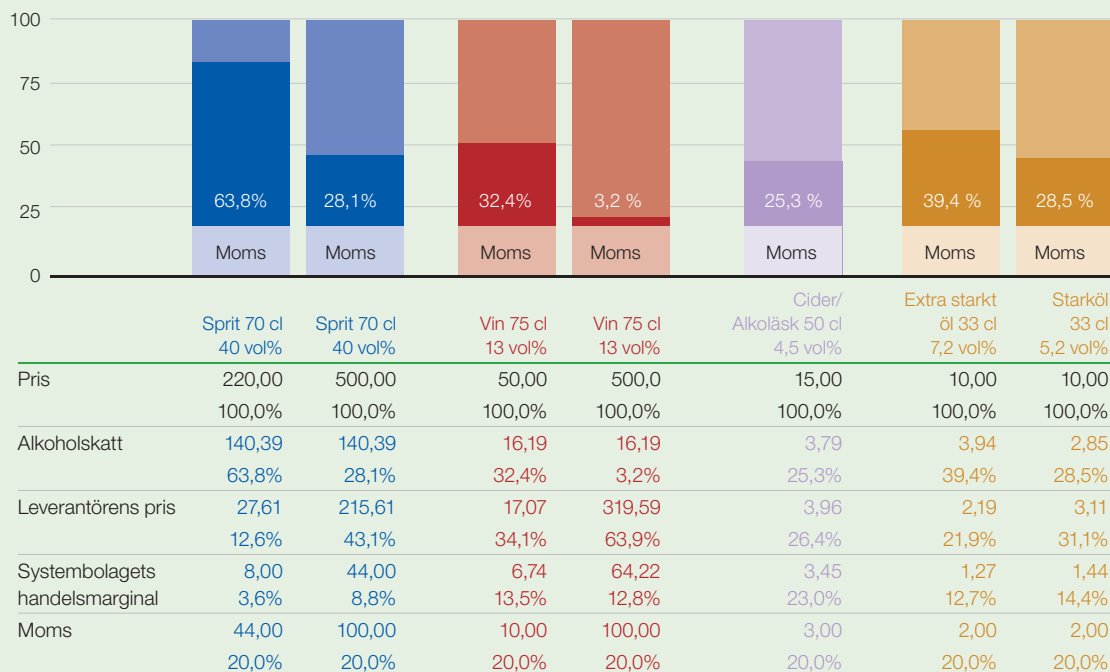
Sprit & övrigt	2,70 kr
Vin	3,50 kr
Öl	0,85 kr
Alkoholfritt	—

Förpackningsrelaterad korrigeringsfaktor per enhet

Små förpackningar	– 1,75 kr
Boxar och pappförpackningar	0,75 kr

Rörligt påslag på inköpspris exklusive alkoholskatt	19 %
--	------

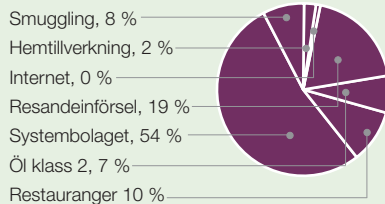
Alkoholskattens andel av priset på sprit, vin och öl i januari 2008, exempel

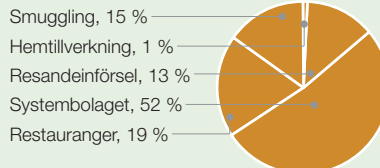
Konsumtion av alkohol fördelat på registrerad och oregistrerad försäljning

Andel av konsumtionen mätt i ren alkohol 2007 per invånare 15 år och äldre

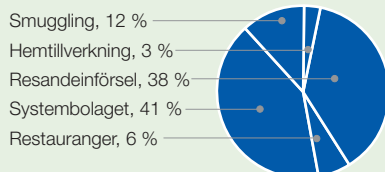
Totalt

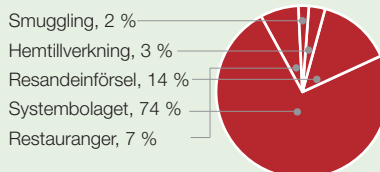
Starköl

Sprit

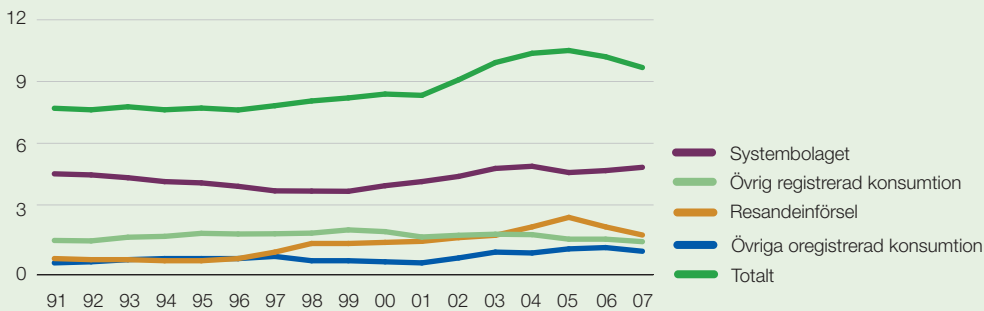
Vin

Källa: SoRAD

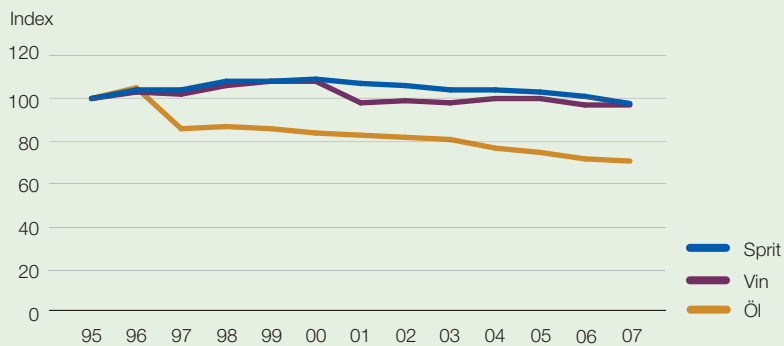
Utveckling av alkoholkonsumtionen fördelat på registrerad och oregistrerad försäljning

Alkoholkonsumtion 1991–2007 (liter 100 procent alkohol per invånare 15 år och över)

Källa: SoRAD

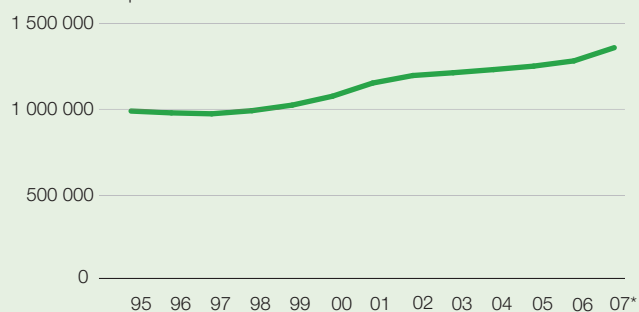
Realprisindex för starköl, vin och sprit 1995–2007

Källa: Systembolaget och SCB

Hushållens reala disponibelinkomster 1995–2007, miljoner kronor

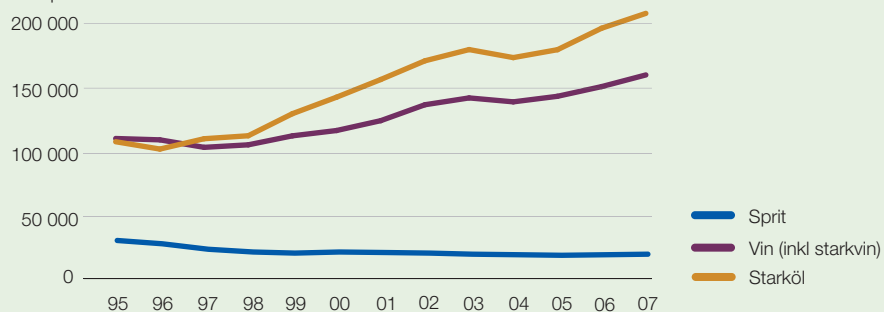
Hushållens disponibelinkomster

* Prognos Konjunkturinstitutet
Källa: SCB

Försäljning av starköl, vin och sprit 1995–2007

Liter per år

Risker och osäkerhetsfaktorer

Systembolaget utvärderar löpande de olika risker och osäkerhetsfaktorer som bolaget är utsatt för. De identifierade riskerna har delats in i tre kategorier beroende på var risken uppstår; omvärldsrisker, processrisker samt risker i information för beslutsfattande.

”Riskdefinition:
En händelse
eller aktivitet
som förhindrar att
organisationen
uppnår sina mål.”

I ett första steg med att etablera en internrevisionsfunktion inom Systembolaget genomfördes 2006 en riskanalys av verksamheten utifrån definitionen: *En risk är en händelse eller aktivitet som förhindrar att Systembolaget når sina mål.*

Riskanalysen har medfört att de framtida insatserna inom internrevisionsfunktionen kan fokuseras på de mest kritiska områdena. Den skapar också förutsättningar för att arbetet med riskhanteringen sker strukturerat.

Identifierade risker har delats in i tre kategorier beroende på var risken uppstår:

- *Omvärldsrisker* uppstår externt. Systembolaget styr inte över dessa risker men måste kunna anpassa sitt agerande efter dem på bästa sätt.
- *Processrisker* uppstår i Systembolagets egen verksamhet och interna processer.
- *Risker i information för beslutsfattande* påverkar tillförlitligheten i Systembolagets beslutsunderlag.

De 30 mest väsentliga riskerna har identifierats, och av dessa har elva prioriterats som kritiska risker – så kallade nyckelrisker. Två av nyckelriskerna är omvärldsrisker och nio är processrisker. Ingen av nyckelriskerna är relaterad till information för beslutsfattande. Enligt riskanalysen bedöms Systembolagets möjligheter att påverka de flesta av nyckelriskerna som goda.

En analys har även skett av de underliggande faktorer som driver nyckelriskerna, vilket innebär att de kunnat härledas till sina källor. Därmed har Systembolaget bättre beredskap att förutse och åtgärda förändringar i verksamhetens förutsättningar, eftersom både risken och de faktorer som påverkar dess utveckling kan utvärderas och följas upp.

De elva nyckelriskerna

Omvärldsrisker

Lagar och regelverk

Risk att gällande lagstiftning och regelverk förändras på ett för Systembolaget negativt sätt. Risken rör främst ett avskaffande av monopolet, vilket skulle medföra att Systembolaget inte längre kan förvalta sitt samhällsuppdrag på samma sätt som idag.

Politisk

Risk att politiska beslut reducerar Systembolagets möjlighet att förvalta sitt uppdrag. Risken avser i första hand nivån på alkoholskatter i olika EU-länder. Genom att alkoholskatten är lägre i kringliggande länder blir det svårare för Systembolaget att förvalta sitt uppdrag att värna om folkhälsan och behålla kontrollen över försäljningen.

Processrisker

Efterlevnad

Risk att medarbetare inte följer föreskrivna regler och riktlinjer. Det största riskmomentet är att Systembolaget, i den händelse interna regler och riktlinjer inte följs exempelvis genom att inköp och/eller försäljning påverkar sortimentet i enskilda butiker, skulle bryta mot den varumärkesneutralitet som är en del av samhällsuppdraget. En annan risk är att leverantörerna erhåller information om framtida lanseringsplaner och därmed ges möjlighet att förbereda sig för en viss typ av efterfrågan. På lång sikt skulle det kunna påverka allmänhetens bild av Systembolaget och dess verksamhet.

IT-tillgänglighet

Risk att driftsavbrott gör att verksamheten avstannar helt eller delvis. Systembolaget har tidigare varit med om driftsavbrott i system och bedömer det som sannolikt att det skulle kunna inträffa igen.

Personal, bibehållande

Risk att Systembolaget inte lyckas behålla kompetenta medarbetare. Risken omfattar bland annat svårigheten att behålla duktiga och kompetenta medarbetare i butikerna om de inte finner jobbet utvecklande samt de svårigheter som uppkommer då nyckelpersoner i organisationen lämnar företaget.

Anseende

Risk att Systembolagets anseende försämras bland allmänheten kan medföra stora problem med att fortsätta verksamheten i nuvarande form. Det största hotet är att anseendet påverkas negativt av att Systembolaget misslyckas med att förvalta samhällsupdraget genom att inte kontrollera åldern vid köp av alkohol i butik, inte informerar om alkoholens risker och inte bevarar märkesneutraliteten.

Kundtillfredsställelse

Risk att Systembolaget inte lever upp till kundens förväntningar, vilket kan påverka allmänhetens syn på företaget. Till exempel förändras det personliga kundmötet i och med övergången till självbetjänningsbutiker, vilket ställer nya krav på sättet att arbeta.

Kunskapskapital

Risk att Systembolaget inte tillvaratar och/eller förvaltar kunskap inom organisationen. Vissa verksamhetsområden och projekt tenderar att vara beroende av ett antal nyckelpersoner.

Kommunikation, extern

Risk att den externa kommunikationen inte fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

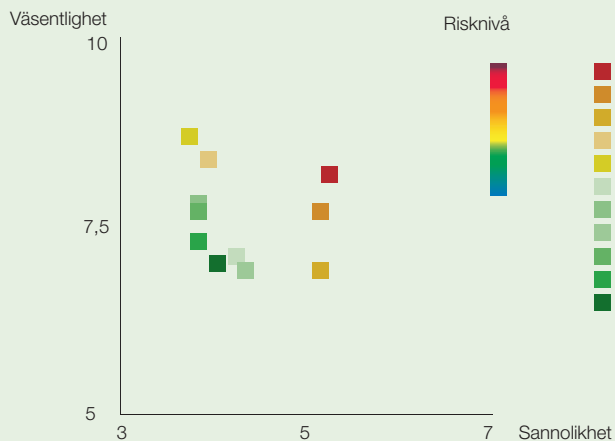
Personal, rekrytering

Risk att Systembolaget inte lyckas rekrytera personal med rätt kunskap, färdighet och erfarenhet.

Ledarskap

Risk att medarbetarna inte erbjuds optimalt ledarskap och stöd.

Risker

Riskmatrisen visar hur nyckelriskerna prioriterats. De mest väsentliga och sannolika riskerna återfinns i riskmatrisens mitt.

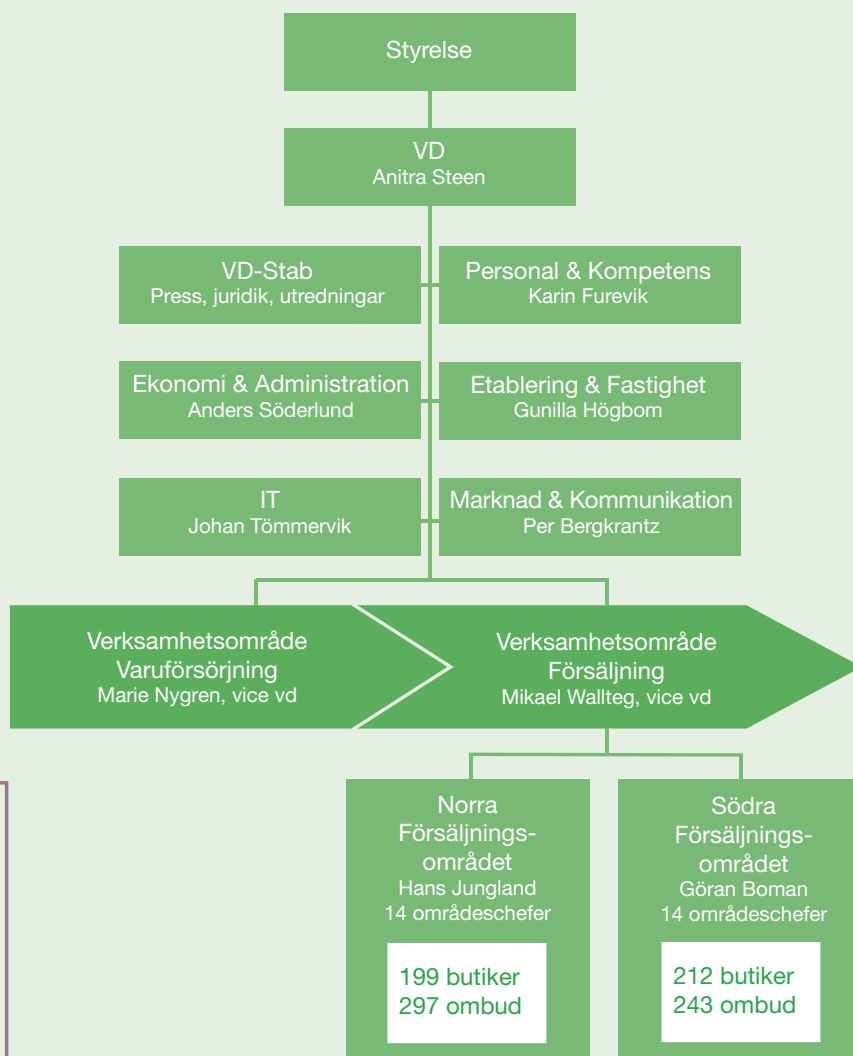
Organisation

Organisationsschema 2007

Systembolagets organisation är processinriktad. Ansvaret för huvudprocessen ligger hos Verksamhetsområde Försäljning och Verksamhetsområde Varuförsörjning. Verksamhetsområde Varuförsörjning ansvarar för utvecklingen av sortimentet samt varuförsörjningen från leverantör till butikshylla och kund.

Verksamhetsområde Försäljning ansvarar för driften och försäljningen i butikerna. Systembolagets 411 butiker är organiserade i 28 områden med 10 till 17 butiker i varje område. Varje område har en områdeschef som svarar för den dagliga kontakten mellan sina butikschefer och Systembolagets huvudkontor.

Övriga centrala avdelningar är stödenheter till huvudprocessen med ansvar för att bland annat utveckla och förvalta butiksnetet och IT-systemen, informera, rekrytera och utveckla medarbetare samt administrera ekonomiflöden. Vd och företagsledning ansvarar för ledningsprocessen.

Dotterbolag
Lagena Distribution AB Lars Reinholdsson, vd
Systembolaget Fastigheter AB Gunilla Högbom
IQ-Initiativet AB Ann-Therese Enarsson, vd
AB K14 Näckströmsgatan Gunilla Högbom

Företagsledning

Anitra Steen

vd

Född år 1949

Fil kand Samhälls- och beteendevetenskap

Anställd år 1999

Marie Nygren

Inköpsdirektör, vice vd

Född år 1965

Civilekonom

Anställd år 2007

Mikael Wallteg

Försäljningsdirektör, vice vd

Född år 1957

Internt utbildad på exekutiv nivå

Anställd år 2001

Per Bergkrantz

Marknadsdirektör

Född år 1964

Marknadsekonom

Anställd år 1988

Karin Furevik

Personaldirektör

Född år 1954

Förvaltnings socionom

Anställd år 2001

Gunilla Högbom

Fastighetsdirektör

Född år 1958

Civilingenjör

Anställd år 2000

(slutat 31 dec 2007)

Björn Rydberg

Presschef

Född år 1948

Socionom

Anställd år 1985

Anders Söderlund

Ekonomidirektör

Född år 1963

Civilekonom

Anställd år 2003

Johan Tömmervik

IT-direktör

Född år 1960

BSc Systems Analysis

Anställd år 2003

Styrelse

Olof Johansson, ordförande

Född: den 31 juli 1937

Huvudsaklig utbildning: Studier vid Handelshögskolan.

Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling, offentlig medlare, opo (opartisk ordförande) i Bemanningsföretagens Auktorisationsnämnd samt regeringsutsedd vindkraftssamordnare. Invald i Systembolaget AB:s styrelse: Ordförande sedan 2002.

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Marianne Nivert, vice ordförande

Född: den 17 augusti 1940

Huvudsaklig utbildning: Fil.kand. och teleingenjörsutbildning

Övriga uppdrag: Styrelseordförande i Posten AB, styrelseordförande för Rädda Barnen, styrelseledamot i SSAB, Beijer Alma AB, Wallenstam AB, ledamot i Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Invald i

Systembolaget AB:s styrelse: Ledamot sedan 2002, vice ordförande sedan 2007.

Tidigare uppdrag: VD och koncernchef för Telia AB, ledamot i katastrofkommissionen.

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Sven Andréasson

Född: den 8 juli 1952

Huvudsaklig utbildning: Doktor i Medicinsk Vetenskap, Docent i hälso- och sjukvårdsforskning.

Övriga uppdrag: Överläkare, Beroendecentrum Stockholm. Avdelningschef, Statens folkhälsoinstitut, alkohol- och narkotikaavdelningen. Forskargrupsledare, forskargruppen för beroendemedicin, Karolinska Institutet, institutionen för folkhälsovetenskap, Vetenskapligt råd för Missbruksfrågor på Socialstyrelsen, Ledamot av Alkoholkommittén, Nationell Counterpart till WHO för alkoholfrågor, vice ordförande i Systembolagets råd för alkoholforskning, ledamot i CAN:s styrelse. Invald i

Överst från vänster:

Olof Johansson, Marianne Nivert, Sven Andréasson, Johan Gernandt, Carl B Hamilton, Lena Furmark Löfgren samt Annika Nilsson.

Systembolaget AB:s styrelse: 2007.

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Johan Gernandt

Född: den 23 september 1943

Huvudsaklig utbildning: jur.kand

Övriga uppdrag: Advokat och delägare i Gernandt & Danielsson Advokatbyrå från 1992, Ordförande i Riksbanksfullmäktige sedan oktober 2006. Styrelseordföranden Stockholm Handelskammarers Skiljedomsinstitut sedan januari 2006, Ordförande

i Svenska Dagbladets Stiftelse. Invald i Systembolaget AB:s styrelse: 2007.

Tidigare uppdrag: Sakkunnig, Aktiebolagskommittén (Ju 1990:46) 1990–2000.

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Carl B Hamilton

Född: den 1 januari 1946

Huvudsaklig utbildning: Ph.D.
(Economics)

Övriga uppdrag: Professor i internationell ekonomi, 1991-, riksdagsledamot 2006-, ledamot i folkpartiets partistyrrelse, 1999-. Invald i Systembolaget AB:s styrelse: 2007.

Tidigare uppdrag: Statssekreterare på Finansdepartementet, riksdagsledamot 1991-93, 1997-98, särskild utredare med mera.

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Lena Furmark Löfgren

Född: den 11 februari 1961

Huvudsaklig utbildning: Fil kand nationalekonomi/statskunskap, leg sjuksköterska

Övriga uppdrag: Affärsutvecklingschef för hälso- och sjukvård, Microsoft AB. Invald i Systembolaget AB:s styrelse: 2007.

Övriga styrelseuppdrag: Stiftelsen Rödakorshemmet

Tidigare uppdrag: Institutet för Framtidsstudier

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Annika Nilsson

Född: den 22 mars 1971

Huvudsaklig utbildning: Studier i samhällsgeografi och ekonomisk historia vid Lunds universitet, Naturvetenskaplig linje, Filbornaskolan i Helsingborg.

Övriga uppdrag: Ekonomichef ABF 2007-. Invald i Systembolaget 2006.

Tidigare uppdrag: Riksdagsledamot (s) 1994-2006, statssekreterare vid Socialdepartementet 2005-2006, styrelseledamot i Teracom AB 2003-2006, ordförande i Expertgruppen för miljöstudier 2005-2006, ordförande i Barn- och Ungdomsvårdsutredning 2003-2005.

Oberoende: Ledamoten är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Överst från vänster:

Maj-Britt Eriksson, Erik Bergström, Patrik Ström och Maria Åström.

Arbetstagarrepresentanter

Maj-Britt Eriksson

Född: den 29 september 1947

Huvudsaklig utbildning: Gymnasium, naturvetenskaplig linje. Komvux Kalmar.

Övriga uppdrag: Sommaranställd försäljare på Systembolaget sedan 1981, anställd sedan 1987. Ordförande försäljarklubb sydost, kontaktombud försäljare för sydöstra sjugruppen, arbetsplatsombud, regionstyrelseledamot i Unionen Småland, styrelsesuppleant i Systembolagets personalförening. Utsedd i Systembolaget AB:s styrelse som arbetstagsuppleant 2006 och som ordinarie arbetstagarrepresentant 2007.

Patrik Ström

Född: den 14 oktober 1972

Huvudsaklig utbildning: 2-årigt gymnasium med träteknisk inriktning.

Övriga uppdrag: Anställdes i Systembolaget 5 april 1993, butikschef sedan 2003. Ordförande i Systembolagets personalförening. Utsedd i Systembolaget AB:s styrelse som arbetstagarrepresentant 2004.

Suppleanter

Erik Bergström

Född: den 15 juni 1968

Huvudsaklig utbildning: Gymnasium distribution/kontor, 2-årig eftergymnasial linje Inköp och försäljning.

Övriga uppdrag: Butikschef i Systembolaget sedan 1999, försäljare sedan 1993. Ordförande i chefsklubben Bergslagen, sammankallande i valberedningen till Systembolagets personalförening. Utsedd i Systembolaget AB:s styrelse som arbetstagsuppleant 2007.

Maria Åström

Född: den 29 maj 1967

Huvudsaklig utbildning: Tvåårigt gymnasium, kockutbildning.

Övriga nuvarande uppdrag:

Försäljare på Systembolaget sedan 1995. Ledamot i avdelningsstyrelsen Unionen Västerbotten, Ordförande i försäljarklubben Umeå/Skellefteå. Utsedd i Systembolaget AB:s styrelse som arbetstagsuppleant 2006.

Ekonomisk översikt och förslag till vinstdisposition

Nettoomsättning och volym

Systembolaget sålde 404,8 (384,0) miljoner liter drycker under 2007. Det är en ökning med 5,4 procent jämfört med 2006. Mätt i ren alkohol ökade försäljningen med 5,4 procent till 40,5 (38,4) miljoner liter. Volymökningen hänför sig främst till varugrupperna vin och öl som ökade med 6,0 respektive 5,9 procent. Spritförsäljningen ökade med 2,3 procent.

Systembolaget bedömer att den främsta orsaken till försäljningsökningen är ökningen av disponibel inkomst samt minskad resandeförsel. Preliminära beräkningar ifrån SoRAD visar att den totala alkoholkonsumtionen 2007 uppgick till 9,8 liter ren alkohol per person 15 år och över, vilket är i nivå med konsumtionen 2006.

Systembolagets försäljningsvolym svarade under 2007 för 54 (53) procent av den totala alkoholkonsumtionen i landet.

Resultat

Koncernen

Rörelseresultatet uppgick till 310 (559) MSEK. Resultatet före skatt uppgick till 366 (602) MSEK. Resultatförsämringen i koncernen förklaras främst av lägre handelsmarginal till följd av den prissänkning som ägde rum i augusti 2006 samt lägre reavinst i fastighetsbolaget. Koncernens bruttoinvesteringar uppgick till 460 (897) MSEK.

Moderbolaget

Moderbolagets omsättning ökade under det gångna året med 6 procent jämfört med föregående år och uppgick till 20 211 (19 039) MSEK. Moderbolagets rörelseresultat uppgick till 83 (298) MSEK och resultatet före skatt uppgick till 333 (352) MSEK. Moderbolagets handelsmarginal inklusive alkoholskatt uppgick till 12,7 (13,3) procent. Moderbolagets bruttoinvesteringar uppgick till 320 (853) MSEK.

Systembolaget Fastigheter AB

Det helägda dotterbolaget Systembolaget Fastigheter AB äger kommersiella fastigheter. Under året har totalt förvaltats 102 (110) fastigheter med totalt 117 (153) tusen kvadratmeter. Vakansgraden uppgår till cirka 6,2 (4,6) procent. Samtliga ägda fastigheter är relaterade till Systembolagets verksamhet. Fastighetsförvaltningen redovisar ett resultat efter finansiella poster på 41 (220) MSEK.

I december 2007 tecknades avtal om försäljning av Systembolaget Fastigheter AB. Överlåtelsen till köparen (Nordisk Areal i AS) sker 2008-03-31. Reavinsten beräknas uppgå till cirka 570 MSEK. Syftet med affären är att renodla kärnverksamheten, det vill säga detaljhandel med drycker.

AB K14 Näckströmsgatan

Under hösten 2007 bildades dotterbolaget AB K14 Näckströmsgatan. Under december 2007 överläts fyra fastigheter från Systembolaget Fastigheter AB till det nya dotterbolaget.

Överlåtelsen omfattade bland annat huvudkontorets fastighet samt den fastighet i vilken dotterbolaget Lagena Distribution AB bedriver sin verksamhet.

Lagena Distribution AB

Lagena Distribution AB är ett helägt dotterbolag till Systembolaget AB. Omsättningen ökade under 2007 med 11 procent till 315 MSEK. Resultatet efter finansiella poster uppgick till 3,5 (10,5) MSEK.

IQ-initiativet AB

Syftet med IQ-initiativet AB:s (IQ) verksamhet är att skapa nytt fokus i alkoholfrågan och därigenom få en förändring av attityder och beteende i samhället kring alkohol som resulterar i minskad alkoholkonsumtion och därigenom minskade alkoholskador. Omsättningen uppgick under 2007 till 23 (26,5) MSEK.

Effektivitet

I enlighet med ägardirektivet strävar Systembolaget kontinuerligt efter att effektivisera verksamheten – såväl i butik som på huvudkontoret. Enligt ägardirektivet ska vinsten på lång sikt motsvara en avkastning på det egna kapitalet på 4 procentenheter över den tioåriga statsobligationsräntan. För 2007 innebar det en avkastning på cirka 8,2 procent. Systembolaget är inte ett vinstmaximerande företag. Om avkastningen långsiktigt överstiger ägarkravet ska detta i stället komma kunderna till godo genom sänkt handelsmarginal.

Butikerna

Arbetsproduktiviteten är ett nyckeltal som mäter effektiviteten i butikerna. Arbetsproduktiviteten speglar antalet sålda enheter per dagsverke och mäts dagligen i varje butik. Effektiviteten mätt i arbetsproduktivitet har ökat från 766 under 2006 till 775 under 2007, vilket motsvarar en effektivitetsförbättring på 1,2 procent.

Systembolaget prioriterar arbetet med att förebygga svinnet mycket högt. Trots varornas generella stöldbegärlighet är svinnet fortfarande mycket lågt jämfört med annan detaljhandel. År 2007 uppgick värdet av svinnet till 1,25 promille av försäljningen. Andelen är något högre än under 2006 (1,13 promille) vilket beror på en ökning av andelen butiker med självbetjäning.

Administration

De totala administrationskostnaderna ökade till 347 (301) MSEK vilket framför allt beror på att flera stora projekt bedrevs parallellt under 2007.

Risker

Finansiella risker

Systembolaget är självfinansierat tack vare en hög lageromsättningshastighet som matchar inköps- och betalningsvillkor. Koncernen saknar räntebärande skulder och försälj-

ningen sker mot kontant- eller kortbetalning. Systembolaget har inga väsentliga kundfordringar och likviditetsrisken är låg. Systembolagets dryckesleverantörer ansvarar för importen av alkoholhaltiga drycker och redovisning av alkoholskatt. Varuinköp sker i svenska kronor. Systembolaget har inte någon valutaexponering och koncernen är i liten utsträckning exponerad mot kurs- och valutarisker.

Vin & Sprit (V&S) har påkallat skiljeförfarande gentemot Systembolaget i vilket de gör gällande att Systembolaget gjort sig skyldigt till avtalsbrott och missbruk av dominerande ställning. V&S yrkar på skadestånd om 80 MSEK. Systembolagets bedömning är att V&S talan kommer att ogillas varför någon reservering eller avsättning ej gjorts. Skiljedom kommer sannolikt att meddelas under våren 2008.

Säsongeffekter

Likviditetsflödet varierar med säsongsvariationer i försäljningen samt kundernas köpbeteende. Försäljningen är högre mot veckosluten och under slutet av månaden, vilket påverkar företagets likviditet. De största försäljningstopparna uppstår inför större helger såsom påsk, midsommar, jul, och nyår.

Intern kontroll

Den interna kontrollen beskrivs i styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen.

Händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser har inträffat efter årsskiftet som påverkar den finansiella informationen i denna årsberättelse.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Osäkerhet kring den privata konsumtionen och utvecklingen av alkoholkonsumtionen i Sverige gör det svårt att prognostisera försäljningsvolym och intäkter. Försäljningen beräknas öka med cirka 4 procent under 2008. Stora investeringar i IT kommer att fortsätta att genomföras under de kommande åren, bland annat tas en ny kassalösning i drift under 2008. Sammantaget bedöms att företaget väl kommer att klara ägarens krav på avkastning kommande verksamhetsår.

Finansiell ställning

Verksamheten i relation till ägarens direktiv och finansiella krav på verksamheten

Procent	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Avkastning på eget kapital	13,9	20,6	17,7	11,5	10,0	10,3
Nivå i ägardirektiv	8,2	7,7	7,4	8,4	8,6	8,3
Soliditet	39	40	38	40	33	30
Nivå i ägardirektiv	30	30	30	30	30	30
Utdelning i procent av koncernresultat efter skatt	100	50	100	51	144*	56
Nivå i ägardirektiv, minst	50	50	50	50	50	50

* Inkluderar av extra bolagsstämma beslutad utdelning

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Styrelsen har beslutat om oförändrade principer för 2008. Principerna redovisas i not 7, sid 80.

Styrelsens förslag till principer avseende anställningsvillkor för ledande befattningshavare:

Systembolaget följer de riktlinjer för anställningsvillkor för personer i företagsledande ställning som regeringskansliet lagt fast. Systembolagets styrelse föreslår till årsstämman att principerna lämnas oförändrade. Principerna beskrivs i not 7, sid 80.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel, kronor 1 149 462 793, disponeras enligt följande:

MSEK	
Utdelning (821 kr per aktie)	295 545 153
Balanseras i ny räkning	853 917 640
Summa	1 149 462 793

Utdelningen kommer att utbetalas den 31 mars 2008.

Systembolagets ekonomiska ställning per 2007-12-31 är god. Ägarens finansiella mål om en soliditet på 30 procent och en avkastning på eget kapital på 8,2 procent är uppnådda. Soliditeten per balansdagen uppgick till 39 procent och avkastningen på eget kapital under 2007 uppgick till 13,9 procent.

Styrelsen anser att den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som ställs i aktiebolagslagen 17:3 andra och tredje styckena samt med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet i moderbolaget och koncernen. Vinstutdelningen anses även försvarlig utifrån moderbolagets och koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning samt är förenlig med ägarens krav.

Tioårsöversikt, koncernen

	2007	2006	2005	2004*	2003**	2002**	2001**	2000**	1999**	1998**
Resultat (MSEK)										
Intäkter	20 211	19 039	18 083	17 708	18 985	19 132	18 241	17 368	16 625	15 495
Bruttoresultat	2 567	2 525	2 461	2 371	2 499	2 562	2 414	2 321	2 143	1 959
Rörelseresultat	310	559	477	197	172	165	159	165	451	343
Finansnetto	56	43	36	43	29	37	38	32	19	8
Resultat före skatt	366	602	513	240	202	202	197	196	470	351
Årets resultat	295	419	330	178	138	142	133	108	338	254
Balansräkning (MSEK)										
Anläggningstillgångar	2 720	2 605	1 943	2 101	1 502	1 345	1 360	1 270	1 210	1 180
Omsättningstillgångar	2 830	2 627	3 235	2 246	2 615	3 359	2 435	2 944	2 932	2 409
Eget kapital	2 163	2 071	1 989	1 749	1 348	1 409	1 348	1 294	1 395	1 179
Skulder	3 387	3 161	3 196	2 598	2 768	3 295	2 447	2 920	2 747	2 409
Balansomslutning	5 550	5 232	5 185	4 347	4 116	4 704	3 795	4 214	4 142	3 588
Kassaflödesanalys (MSEK)										
Kassaflöde från den löpande verksamheten	706	363	1 039	198	170	1 508	211	501	791	207
Kassaflöde från investeringsverksamheten	- 426	- 637	- 318	- 190	- 342	- 174	- 267	- 361	- 165	- 45
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	- 210	- 330	- 90	- 80	- 302	- 216	- 802	- 50	- 122	45
Årets kassaflöde	70	- 604	631	- 72	- 474	1 119	- 858	90	504	207
Nyckeltal										
Handelsmarginal inklusive alkoholskatt, %	12,7	13,3	13,7	13,4	13,2	13,2	13,2	13,4	12,9	12,6
Handelsmarginal exklusive alkoholskatt, %	23,1	24,3	25,5	25,2	25,1	25,5	26,7	27,7	27,1	27,6
Rörelsemarginal, %	1,5	2,9	2,6	1,1	0,9	0,9	0,9	1,0	2,7	2,2
Avkastning på eget kapital, %	13,9	20,6	17,7	11,5	10,0	10,3	10,1	8,0	26,2	22,9
Avkastning på sysselsatt kapital, %	19,7	31,9	29,7	15,6	15,3	15,1	15,5	17,0	38,3	34,3
Soliditet, %	39,0	39,6	38,4	40,2	32,7	30,0	35,5	30,7	33,7	32,9
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK	821	1 164	917	494	384	393	370	300	938	707
Eget kapital per aktie, SEK	6 008	5 753	5 525	4 858	3 744	3 915	3 743	3 595	3 875	3 276
Kassaflöde per aktie, SEK	1 961	1 008	2 886	550	472	4 189	585	1 392	2 198	574
Utdelning per aktie, SEK	821	583	917	250	556	222	222	222	139	319
Arbetsproduktivitet, antal/anställd	775	766	743	708	701	662	659	619	644	604
Lageromsättningshastighet, ggr	22,3	21,3	20,5	19,9	21,9	24,7	27,6	26,8	26,9	24,2
Varusvinn, MSEK	19,2	16,0	18,4	18,2	22,0	21,3	11,6	5,7	5,7	5,4
Svinn, %	1,25	1,13	1,40	1,05	1,15	1,16	0,68	0,33	0,34	0,35
Ålderskontroll, %	85	88	89	84	83	79	81	81	80	79
Medelantal anställda	3 049	3 026	2 960	3 127	3 334	3 350	3 403	3 440	3 246	3 270

* Enligt IFRS, men inte justerat för IAS 39 Finansiella instrument

** Ej enligt IFRS

Resultaträkning, koncernen

MSEK	Not	2007	2006
Intäkter	2	20 211	19 039
Kostnad för sålda varor	3	– 17 644	– 16 514
Bruttoresultat		2 567	2 525
Övriga intäkter	4–5	370	468
Försäljningskostnader	5–7	– 1 999	– 1 922
Administrationskostnader	5–7	– 347	– 301
Övriga kostnader	8	– 281	– 211
Rörelseresultat		310	559
Finansiella intäkter	9	107	88
Finansiella kostnader	9	– 51	– 45
Resultat före skatt		366	602
Skatt	11	– 71	– 183
Årets resultat	12	295	419
Minoritetsintresse saknas, vilket innebär att 100 % av resultatet hänförs till moderbolagets aktieägare.			
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK*		821	1 164
Antal aktier vid periodens slut		360 000	360 000
Genomsnittligt antal aktier under perioden		360 000	360 000
Total föreslagen utdelning, MSEK		295	210
Föreslagen utdelning per aktie, SEK		821	583

* Systembolaget har inte några konvertibla instrument, optioner eller teckningsoptioner, vilket medför att ingen utspädningseffekt uppstår.

Resultaträkning

Intäkterna ökade under 2007 med 1 172 MSEK till 20 211 MSEK. Omsättningsökningen förklaras av att försäljningsvolymen ökade med 5,4 procent i huvudsak inom varugrupperna vin (6,0 procent) och öl (5,9 procent). Den främsta orsaken till Systembolagets försäljningsökning är ökad disponibel inkomst och minskad resandeförsel. Alkoholkonsumtionen i landet är stabil enligt SoRAD vilket innebär att Systembolagets andel av den totala alkoholkonsumtionen fortsätter att öka.

Rörelseresultatet minskade under året med 249 MSEK. Handelsmarginal inklusive alkoholskatt uppgick till 12,7 (13,3) procent för året. Avkastningen var under de föregående åren högre än vad ägardirektiven angav varför en korrigering

nedåt av priserna beslutades. Prissänkningen genomfördes den 1 augusti 2006 och förklarar därmed den lägre handelsmarginalen för 2007. Prissänkningseffekten mellan 2006 och 2007 uppgick till 146 MSEK. I rörelseresultatet ingår realisationsvinster från fastighetsförsäljning med 15 (141) MSEK. Försäljningskostnaderna ökade med 77 MSEK och förklaras av de högre försäljningsvolymerna. Fortsatt effektivisering av arbetet i butik har dock medfört att försäljningskostnaderna inte ökat i relation till ökningen av försäljningsvolymen. Administrationskostnaderna har ökat med 46 MSEK främst beroende på ökade IT-relaterade projektkostnader samt något ökade kostnader för avskrivningar.

Balansräkning, koncernen

MSEK	Not	07-12-31	06-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	13	195	498
Inventarier och installationer	13	585	544
Pågående nyanläggningar	13	169	109
Balanserade utgifter	14	102	77
Pensionstillgång	15	621	442
Uppskjutna skattefordringar	11	9	52
Andra långfristiga värdepappersinnehav	16	1 032	876
Andra långfristiga fordringar	16	7	7
Summa anläggningstillgångar		2 720	2 605
Omsättningstillgångar			
Varulager	17	783	820
Kundfordringar och upplupna intäkter	16	65	64
Förutbetalda kostnader	18	77	73
Övriga fordringar		1	45
Kortfristiga placeringar	16	167	290
Likvida medel	16	1 405	1 335
Summa omsättningstillgångar		2 498	2 627
Avyttringsgrupp avsedd för försäljning	19	332	0
SUMMA TILLGÅNGAR	12	5 550	5 232

Anläggningstillgångar

Byggnader och mark minskade under året med 303 MSEK. I december tecknades avtal om försäljning av 102 butiksfastigheter. Dessa redovisas som avyttringsgrupp avsedd för försäljning. Resterande förändring beror på avyttring av fyra fastigheter.

Värdet på inventarier och installationer samt pågående nyanläggningar ökade tillsammans med 101 MSEK. Ökningen förklaras huvudsakligen med ombyggnad av butiker till självbetjäningbutiker.

Andra långfristiga värdepappersinnehav ökade med 156 MSEK och förklaras med en omfördelning mellan omsättningstillgångar och anläggningstillgångar.

Omsättningstillgångar

Varulagret uppgick till 783 MSEK, vilket motsvarade cirka 31 procent av omsättningstillgångarna.

Kortfristiga placeringar och likvida medel minskade tillsammans med 57 MSEK. Förändringen förklaras med en omfördelning av finansiella placeringar mellan omsättningstillgångar och anläggningstillgångar.

MSEK	Not	07-12-31	06-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	20		
Aktiekapital		360	360
Reserver		—	– 7
Balanserade vinstmedel		1 508	1 299
Årets resultat		295	419
Summa eget kapital		2 163	2 071
Avsättningar	21		
Långfristiga avsättningar		0	3
Kortfristiga avsättningar		11	20
Summa avsättningar		11	23
Långfristiga skulder			
Uppskjutna skatteskulder	11	177	161
Summa långfristiga skulder		177	161
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder och upplupna kostnader	16	2 960	2 832
Förutbetalda intäkter	18	7	22
Skatteskulder		1	69
Övriga skulder		195	54
Summa kortfristiga skulder		3 163	2 977
Summa skulder		3 351	3 161
Skulder kopplade till avyttringsgrupp avsedd för försäljning	19	36	0
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	12	5 550	5 232
Ställda säkerheter och eventalförpliktelser			
Ställda panter	22	8	6
Eventalförpliktelser	23	12	6

Eget kapital

Koncernens eget kapital ökade med 92 MSEK och förändringen är ett netto av främst utdelning till ägarna på 210 MSEK samt årets resultat på 295 MSEK. Soliditeten uppgick till 39,0 (39,6) procent vilket överstiger kravet i ägardirektivet på 30,0 procent. Avkastningen på eget kapital uppgick till 13,9 (20,6) procent vilket överstiger kravet i ägardirektivet på 8,2 procent.

Skulder

Leverantörsskulder och upplupna kostnader ökade med 128 MSEK till 2 960 MSEK, och motsvarar 88 procent av koncernens totala skulder.

Förändring i eget kapital, koncernen

MSEK	Aktie- kapital	Reserver	Balanserat resultat	Summa eget kapital
Ingående eget kapital per 1 januari 2006	360	—	1 629	1 989
Förändring i finansiella tillgångar som kan säljas		– 7		– 7
Förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital	—	– 7	—	– 7
Årets resultat 2006			419	419
Total förmögenhetsförändring	—	– 7	419	412
Utdelning			– 330	– 330
Utgående eget kapital per 31 december 2006	360	– 7	1 718	2 071
Förändring i finansiella tillgångar som kan säljas		7		7
Förmögenhetsförändringar redovisade direkt mot eget kapital	—	7	—	7
Årets resultat 2007			295	295
Total förmögenhetsförändring	—	7	295	302
Utdelning			– 210	– 210
Utgående eget kapital per 31 december 2007	360	—	1 803	2 163

Kassaflödesanalys, koncernen

MSEK	Not	2007	2006
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		366	602
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar		193	188
Realisationsresultat		- 10	- 142
Övrigt		- 93	- 69
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		62	- 2
Förändring av fordringar		23	22
Förändring av skulder		283	125
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		824	724
Betald skatt		- 118	- 361
Kassaflöde från den löpande verksamheten		706	363
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		- 261	- 260
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		34	260
Förvärv av immateriella tillgångar		- 55	- 6
Förvärv/försäljning av finansiella tillgångar		- 29	- 631
Förvärv av pensionstillgång		- 115	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten		- 426	- 637
Finansieringsverksamheten			
Utdelning		- 210	- 330
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		- 210	- 330
Årets kassaflöde		70	- 604
Likvida medel vid årets början		1 335	1 939
Likvida medel vid årets slut	24	1 405	1 335

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten ökade med 343 MSEK till 706 MSEK. Förändringen utgörs i huvudsak av lägre betald skatt under 2007. För att möta försäljningstoppen under jul och nyår görs säsongsmässigt stora inköp som inte är reglerade per årsskiftet. Den högre försäljningsvolymen har medfört högre leverantörsskulder vid utgången av 2007 jämfört med 2006.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -426 vilket är 211 MSEK mindre än 2006. Förvärv av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar avser främst

butiksombyggnader från överdiskförsäljning till självbetjäning samt systemanpassningar. Förvärv av finansiella tillgångar avser förvärv av värdepapper. Under året har investeringar i pensionstillgångar skett med 115 (-) MSEK.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -210 (-330) MSEK och avser den av årsstämman beslutade vinstutdelningen för 2006 vilken betalades ut den 30 mars 2007.

Resultaträkning, moderbolaget

MSEK	Not	2007	2006
Nettoomsättning	2	20 211	19 039
Kostnad för sålda varor	3	– 17 644	– 16 514
Bruttoresultat		2 567	2 525
Försäljningskostnader	5–7	– 2 123	– 1 932
Administrationskostnader	5–7	– 370	– 302
Övriga rörelseintäkter	4	9	9
Övriga rörelsekostnader	8	0	– 2
Rörelseresultat		83	298
Intäkter från andelar i koncernbolag	10	204	20
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	10	18	18
Ränteintäkter	10	15	6
Ränteintäkter från koncernbolag	10	14	12
Räntekostnader	10	– 1	– 2
Räntekostnader till koncernbolag	10	0	0
Resultat efter finansiella poster		333	352
Skatt	11	– 38	– 93
Årets resultat	12	295	259

Balansräkning, moderbolaget

MSEK	Not	07-12-31	06-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter	14	96	70
Summa immateriella anläggningstillgångar		96	70
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	13	39	37
Inventarier och installationer	13	567	517
Pågående nyanläggningar	13	154	109
Summa materiella anläggningstillgångar		760	663
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernbolag	12	15	15
Fordringar hos koncernbolag	12	408	224
Uppskjutna skattefordringar	11	25	28
Andra långfristiga värdepappersinnehav	16	1 032	876
Andra långfristiga fordringar	16	14	13
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 494	1 156
Summa anläggningstillgångar		2 350	1 889

MSEK	Not	07-12-31	06-12-31
Omsättningstillgångar			
Varulager	17	783	819
Fordringar			
Kundfordringar		24	13
Fordringar hos koncernbolag	12	2	1
Övriga fordringar		3	87
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	74	69
Summa fordringar		103	170
Kortfristiga placeringar	16	167	290
Kassa och bank	16	1 405	1 337
Summa omsättningstillgångar		2 458	2 616
SUMMA TILLGÅNGAR	12	4 808	4 505
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	20		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		360	360
Reservfond		72	72
Summa bundet eget kapital		432	432
Fritt eget kapital			
Fond för verkligt värde		—	– 7
Balanserat resultat		854	805
Årets resultat		295	259
Summa fritt eget kapital		1 149	1 057
Summa eget kapital		1 581	1 489
Avsättningar	21		
Långfristiga avsättningar		74	80
Kortfristiga avsättningar		10	20
Summa avsättningar		84	100
Långfristiga skulder			
Långfristiga skulder till koncernbolag	12	17	8
Uppskjutna skatteskulder	11	18	19
Summa långfristiga skulder		35	27
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder	12	2 749	2 634
Kortfristiga skulder till koncernbolag		3	3
Skatteskulder		0	7
Övriga skulder		190	103
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	26	166	142
Summa kortfristiga skulder		3 108	2 889
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	12	4 808	4 505
POSTER INOM LINJEN			
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser			
Ställda panter	22	8	6
Ansvarsförbindelser	23	18	9

Förändring i eget kapital, moderbolaget

MSEK	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital			
	Aktie- kapital	Reserv- fond	Fond för verkligt värde	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående eget kapital per 1 januari 2006	360	72	—	500	635	1 567
Förändring i finansiella tillgångar som kan säljas			– 7			– 7
Överföring till fria reserver				635	– 635	—
Årets resultat 2006					259	259
Total förmögenhetsförändring	—	—	– 7	635	– 376	252
Utdelning				– 330		– 330
Utgående eget kapital per 31 december 2006	360	72	– 7	805	259	1 489
Förändring i finansiella tillgångar som kan säljas			7			7
Överföring till fria reserver				259	– 259	—
Årets resultat 2007					295	295
Total förmögenhetsförändring	—	—	7	259	36	302
Utdelning				– 210		– 210
Utgående eget kapital per 31 december 2007	360	72	—	854	295	1 581

Kassaflödesanalys, moderbolaget

MSEK	Not	2007	2006
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		333	352
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar		168	151
Realisationsvinst		5	—
Övrigt		– 25	– 23
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		62	– 2
Förändring av fordringar		68	138
Förändring av skulder		213	189
Kassaflöde från den löpande verksamheten efter förändringar av rörelsekapital		824	805
Betald skatt		– 45	– 329
Kassaflöde från den löpande verksamheten		779	476
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		– 238	– 216
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2	12
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		– 53	– 6
Förvärv/försäljning av finansiella anläggningstillgångar		– 29	– 631
Förändring av finansiella fordringar på dotterbolag		– 183	90
Kassaflöde från investeringsverksamheten		– 501	– 751
Finansieringsverksamheten			
Utdelning		– 210	– 330
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		– 210	– 330
Årets kassaflöde		68	– 605
Likvida medel vid årets början		1 337	1 942
Likvida medel vid årets slut	24	1 405	1 337

Noter

1 Redovisningsprinciper

Nedan följer de betydande redovisningsprinciper som tillämpats vid upprättandet av koncern- och årsredovisningen. Redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent för alla angivna år, om inget annat anges.

Allmänt

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget Systembolaget AB, de helägda dotterbolagen Lagen Distribution AB och IQ-initiativet AB samt dotterbolagskoncernerna AB K14 Näckströmsgatan samt Systembolaget Fastigheter AB. Bolagen benämns gemensamt koncernen eller Systembolaget. Årsredovisningen omfattar moderbolaget.

Moderbolaget, Systembolaget AB, är ett helägt statligt bolag med säte i Stockholm och registrerat i Sverige. Adressen till huvudkontoret är Kungsträdgårdsgatan 14, 103 84 Stockholm.

Koncern- och årsredovisningen för räkenskapsåret 2007 har godkänts av styrelsen och verkställande direktören för publicering den 21 februari 2008 och kommer att föreläggas på årsstämman den 13 mars 2008.

Grunder för upprättande

Belopp

Den funktionella valutan, det vill säga valutan i den primära ekonomiska miljön där moderbolaget bedriver sin verksamhet, är svenska kronor. Svenska kronor utgör rapporteringsvaluta för både moderbolaget och koncernen. Beloppen i de finansiella rapporterna är avrundade till närmaste miljön svenska kronor (MSEK), om inget annat anges och beloppen inom parentes utgör jämförelseårets värde.

Datum

Resultaträkningsrelaterade poster avser perioden 1 januari –31 december och balansräkningsrelaterade poster avser den 31 december.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med de av EU fastställda International Financial Reporting Standards (IFRS) inklusive gällande International Accounting Standards (IAS) samt tolkningsuttalanden från International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) och Standing Interpretations Committee (SIC). Koncernen följer därutöver Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RR 30:06 Kompletterande redovisningsregler för koncerner, vilken specificerar de tillkommande upplysningskrav som krävs enligt Årsredovisningslagen, samt tillämpliga uttalanden från Rådet för finansiell rapportering (UFR).

Koncernredovisningen baseras på historiska anskaffningsvärden, förutom de finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde består av finansiella tillgångar som kan säljas och finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Anläggningstillgångar och avyttringsgrupper som innehas för försäljning värderas till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader.

Årsredovisning

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RR 32:06 Redovisning för juridiska personer, vilken specificerar de tillkommande upplysningskrav som krävs enligt Årsredovisningslagen, och de undantag som gäller för moderbolaget avseende kraven i IFRS.

De avvikelser som förekommer mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper följer av de krav som RR 32:06, Årsredovisningslagen, Tryggandelagen och skattelagstiftningen ställer på moderbolaget.

De efterföljande redovisningsprinciperna är samma för koncernen och moderbolaget om inget annat anges.

Ändrade redovisningsprinciper

Systembolaget har använt samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som i 2006 års årsredovisning, kompletterat med vissa ytterligare upplysningskrav om finansiella instrument och finansiella risker i den nya standarden IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar samt med anledning av tillägget i IAS 1 Utformning av finansiella rapporter, som ställer krav på utökade upplysningar om kapital. Båda förändringarna trädde i kraft 1 januari 2007.

Kommande standarder, tillägg och tolkningar

Följande standard och tillägg kommer att påverka Systembolaget:

- Ändring av IAS 1 Utformning av finansiella rapporter. Ändringen har inte godkänts av Europeiska kommissionen. Ändringen träder i kraft 1 januari 2009.

Följande standard kommer möjligen att påverka Systembolaget:

- IFRS 8 Rörelsesegment. Standarden är godkänd av Europeiska kommissionen och träder i kraft 1 januari 2009.
- IFRIC 14 IAS 19 The Limit on a Defined Benefit Asset, Minimum Funding Requirements and their Interaction. Tolkningen har inte godkänts av Europeiska kommissionen. Tolkningen träder i kraft för räkenskapsår som börjar 1 januari 2008 eller senare.

Följande tolkningar anses inte komma att påverka Systembolaget:

- IAS 23 Lånekostnader. Ändringen har inte godkänts av den Europeiska kommissionen. Ändringen träder i kraft 1 januari 2009.
- IFRIC 11 IFRS 2 Group and Treasury Share Transactions. Tolkningen har inte godkänts av Europeiska kommissionen. Tolkningen träder i kraft för räkenskapsår som börjar 1 mars 2007 eller senare.
- IFRIC 12 Service Concession Arrangements. Tolkningen har inte godkänts av Europeiska kommissionen. Tolkningen träder i kraft 1 januari 2008.

Viktiga uppskattningar och bedömningar

Koncernen gör uppskattningar och antaganden om framtiden baserade på den senaste tillgängliga och tillförlitliga informationen samt utifrån historiska erfarenheter. Ändrade förutsättningar kan medföra justeringar i de redovisade beloppen för tillgångar och skulder i nästkommande räkenskapsår. Detta följer av att de faktiska utfallen kan skilja sig från de redovisade beloppen. De uppskattningar som kan komma att medföra väsentliga justeringar i de redovisade beloppen hänför sig till pensioner.

Pensionsförpliktelsernas nuvärde är beroende av ett antal faktorer som fastställs utifrån aktuariella antaganden. I de antaganden som används för att fastställa aktuellt saldo för pensioner ingår den långfristig avkastningen på förvaltnings-tillgångarna och diskonteringsräntan. Varje förändring i dessa antaganden kommer att inverka på pensionsförpliktelsernas redovisade värde.

Antagandet om förväntad avkastning på förvaltningstillgångar beaktar historisk långfristig avkastning, tillgångarnas fördelning och bedömning av framtida långfristig avkastning. Koncernen fastställer lämplig diskonteringsränta i slutet av varje år, vilken utgår från marknadens förväntningar avseende obligationer med samma löptid som pensionsskulden. Värderingen har utgått ifrån en räntekurva uppskattad efter svenska statliga realränteobligationer.

Viktiga bedömningar

Vid tillämpningen av bolagets redovisningsprinciper gör företagsledningen olika bedömningar som kan ha en påverkan på de redovisade beloppen i resultat- och balansräkningen. Av de redovisningsmässiga bedömningar som företagsledningen gör har bedömning av aktivering av kostnader för systemutveckling den mest betydande påverkan på de redovisade beloppen.

Koncernredovisning

Dotterbolag

I koncernredovisningen ingår dotterbolag, i vilka moderbolaget har ett bestämmande inflytande, det vill säga rätten att utforma bolagets finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Ett bestämmande inflytande anses föreligga, då moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än hälften av bolagets röstberättigade andelar.

Dotterbolag ingår i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten, det vill säga tidpunkten då moderbolaget får det bestämmande inflytandet och utgår ur koncernredovisningen från den tidpunkt då moderbolaget upphör att ha det bestämmande inflytandet, exempelvis vid tidpunkten för avyttringen.

I koncernredovisningen har redovisningsprinciperna för dotterbolag, i förekommande fall, anpassats för att uppnå en konsekvent tillämpning av koncernens principer. Vidare har de finansiella rapporterna från moderbolaget och dotterbolagen som har använts vid upprättandet av koncernredovisningen upprättats per samma balansdag.

Konsolideringsprinciper

Koncernredovisningen är upprättad med tillämpning av förvärvsmetoden. Anskaffningskostnaden för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångar som lämnats som ersättning och uppkomna eller övertagna skulder samt alla

kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Identifierbara förvärvade tillgångar och skulder samt eventalförpliktelser värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Eventuella positiva skillnader mellan anskaffningskostnaden och verkliga värdet redovisas som goodwill. Är skillnaden negativ redovisas den direkt i resultaträkningen.

Transaktioner mellan koncernbolag

Koncerninterna fordringar och skulder samt intäkter och kostnader, inklusive orealiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernbolag, elimineras om inte förlusten indikerar att ett nedskrivningsbehov finns.

Internprissättning

Vid transaktioner mellan koncernbolag tillämpas marknadspriser.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder som är uttryckta i utländska valutor redovisas i balansräkningen omräknade till den kurs som gäller på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppkommer vid omräkningen redovisas i resultaträkningen.

Segmentrapportering

En rörelsegren är en redovisningsmässigt identifierbar del av bolaget som tillhandahåller produkter eller tjänster som är utsatta för risker och möjligheter som skiljer sig från vad som gäller för andra rörelsegrenar. Geografiska områden tillhandahåller produkter eller tjänster inom en ekonomisk miljö som är utsatt för risker och möjligheter som skiljer sig från vad som gäller för andra ekonomiska miljöer.

Systembolaget är verksamt inom en rörelsegren och en geografisk marknad varför någon segmentrapportering inte är aktuell.

Intäktsredovisning

Systembolaget har enligt alkohollagen monopol på detaljhandelsförsäljningen av alkoholhaltiga drycker i Sverige. Ensamrätten har ett socialpolitiskt syfte och innebär att alkoholens tillgänglighet begränsas. Mot denna bakgrund redovisas Systembolagets detaljhandelsförsäljning som huvudverksamhet. Övrig verksamhet – vilken inte är kritisk för Systembolagets detaljhandelsverksamhet och vilken skulle kunna bedrivas av annan näringsidkare – särredovisas (enligt krav i ägardirektivet) och betraktas som rörelsefrämmande. Klassificeringen har bedömts ge den mest rättvisande bilden av Systembolagets huvudverksamhet.

Dotterbolagens verksamheter, fastighetsförvaltning samt distribution av varor, redovisas under rubriken övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader.

Intäkter redovisas när intäkten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla bolaget. Intäkter värderas till det verkliga värdet av sålda varor och tjänster exklusive mervärdesskatt.

Koncernens intäkter genereras i allt väsentligt av försäljning av drycker till konsument. Försäljningen redovisas som intäkt

forts not 1

i samband med att varan säljs till kund. Försäljningen betalas kontant eller med kreditkort.

Ränteintäkter intäktsredovisas över en relevant period med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som exakt diskonterar de uppskattade framtida kassaflödena under det finansiella instrumentets förväntade löptid till instrumentets redovisade värde.

Kostnadsredovisning

Resultaträkningen är uppställd i funktionsindeldad form, vilket innebär att kostnaderna klassificeras utifrån deras funktion.

Försäljningskostnader innehåller kostnader för butiksverksamheten, till största delen bestående av personal- och lokalkostnader.

Administrationskostnader innehåller kostnader för centrala administrativa stabsfunktioner på huvudkontoret.

Leasing

Leasingavtal, där uthyraren i allt väsentligt behåller de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet klassificeras som operationell leasing. Koncernen innehar till absolut övervägande del operationella leasingavtal.

Leasegivare

Koncernens uthyrning av fastigheter klassificeras som operationell leasing. I balansräkningen redovisas tillgångar för vilka operationella leasingavtal ingåtts på slag av tillgång. Leaseintäkterna periodiseras och intäktsredovisas linjärt över leasingavtalets löptid, medan kostnader, inklusive avskrivningar, redovisas när de uppstår.

Leasetagare

Koncernen har tecknat leasingavtal som i allt väsentligt avser lokalhyror. Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden, vilken är den period Systembolaget har avtalat att leasa en tillgång.

Inkomstskatt

Redovisad skatt utgörs av det sammanlagda beloppet av aktuell och uppskjuten skatt bestämt utifrån periodens resultat. Aktuell skatt är den skatt som ska betalas eller erhållas under den aktuella perioden inklusive justeringar av aktuell skatt för tidigare perioder. Aktuell skatt beräknas och värderas utifrån de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjuten skatt beräknas utifrån balansräkningsmetoden varvid temporära skillnader, det vill säga skillnader mellan tillgångars och skulders redovisade och skattemässiga värden, ger upphov till uppskjutna skatteskulder eller skattefordringar. Uppskjuten skatteskuld beräknas på samtliga skattemässiga temporära skillnader medan uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas, mot vilka de temporära skillnaderna kan nyttjas.

Uppskjuten skatt beräknas och värderas med tillämpning av de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller aviserade per balansdagen och som förväntas gälla när den berörda skattefordran realiseras eller skatteskulden regleras.

Per varje balansdag omprövas det redovisade värdet på de uppskjutna skattefordringarna och det reduceras i den

mån det inte längre är sannolikt att tillräckliga stora skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga. I den mån det senare bedöms som sannolikt att tillräckliga skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga återförs reduktionen.

Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen förutom skatteeffekt som hänför sig till transaktioner eller händelser som redovisas direkt mot eget kapital.

Moderbolaget

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas inte uppskjuten skatteskuld i juridisk person utan redovisas som en del av de obeskattade reserver de är hänförliga till. Obeskattade reserver redovisas i balansräkningen och förändringen redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Följaktligen redovisas både obeskattade reserver och bokslutsdispositioner med bruttobelopp i balans- respektive resultaträkningen.

Upplysningar om närstående

Som närstående definierar Systembolaget koncernbolag, pensionsstiftelser, svenska staten, statliga bolag där staten innehar det bestämmande inflytandet, ledande befattningshavare samt styrelseledamöter och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Upplysning lämnas då transaktioner med en närstående har skett, oavsett om ersättning utgår eller inte. Med transaktioner avses överföring av resurser, tjänster eller förpliktelser.

Materiella anläggningstillgångar

En materiell anläggningstillgång redovisas som en tillgång i balansräkningen när anskaffningsvärdet kan beräknas tillförlitligt och när det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att tillfalla Systembolaget.

Materiella anläggningstillgångar värderas enligt anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Utgifter för förbättring av tillgångarnas prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för reparation och underhåll kostnadsförs löpande.

Systembolaget Fastigheter AB äger fastigheter som bland annat hyrs ut till och utnyttjas av moderbolaget Systembolaget AB och dotterbolaget Lagena Distribution AB. Det medför att fastigheterna i koncernredovisningen redovisas som rörelsefastigheter och värderas enligt anskaffningsvärdemetoden. Rörelsefastigheter är fastigheter som innehas för den egna verksamheten, främst butiker och administrativ verksamhet.

Immateriella tillgångar

Som immateriella tillgångar redovisas bland annat utgifter för utveckling av nytt affärssystem. För att en tillgång ska redovisas som immateriell tillgång förutsätts att följande kriterier är uppfyllda:

- den immateriella tillgången är identifierbar,
- Systembolaget har kontroll över tillgången,
- tillgången tillför framtida ekonomiska fördelar samt,
- tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas tillförlitligt.

Immateriella tillgångar värderas enligt anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar.

De utgifter som inte uppfyller kriterierna ovan kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningar

Materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, vilket är den period som Systembolaget förväntar sig att utnyttja tillgången för dess ändamål. Avskrivningar baseras på anskaffningsvärden efter avdrag för eventuella restvärden. Avskrivningarna baseras på nedanstående nyttjandeperioder:

Tillgång	Nyttjandeperiod
Byggnader	25–50 år
Maskiner och inventarier	3–5 år
Ombyggnation i butik	7 år
Immateriella tillgångar	5 år

Förbättringsutgifter i annans fastighet skrivs av under planerad hyrestid, vilket i normalfallet antas vara 20 år.

Per varje balansdag sker en omprövning av respektive tillgångs restvärde och nyttjandeperiod och justeringar görs vid behov.

Nedskrivningar

Per varje balansdag sker en bedömning av om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov av de redovisade värdena för koncernen. Om det finns sådana indikationer beräknas tillgångens återvinningsvärde, vilket är det högre av det verkliga värdet minus försäljningskostnader och tillgångens nyttjandevärde, det vill säga nuvärdet av de uppskattade framtida kassaflödena som tillgången förväntas generera. Nedskrivning görs när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet för en tillgång och den kostnadsförs omedelbart i resultaträkningen.

Per varje balansdag fastställs även ifall det finns indikation på att en tidigare nedskrivning, helt eller delvis, inte längre är motiverad och i sådana fall beräknas tillgångens återvinningsvärde och återföring sker. Återföringen ökar tillgångens redovisade värde. Det redovisade värdet får inte överstiga det värde som hade redovisats, efter avskrivningar, ifall en nedskrivning aldrig hade gjorts.

Ersättningar till anställda

Ersättning i form av lön och pension redovisas som rörelsekostnad under den period när den anställde utför de tjänster som ersättningen avser. Kostnaden klassificeras som försäljningskostnad eller administrationskostnad beroende på den anställdes arbetsuppgift.

Förmånsbestämda pensionsplaner i koncernen

Koncernen har förmånsbestämda pensionsplaner, vilket innebär att koncernen har en förpliktelse att lämna de överenskomna ersättningarna till nuvarande och tidigare anställda samt att koncernen i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Den aktuariella risken är att ersättningarna kommer att kosta mer än

förväntat och investeringsrisken är risken att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna. De förmånsbestämda pensionsplanerna tryggas främst i pensionsstiftelse men också genom avsättningar i balansräkningen och till liten del genom försäkringspremier.

Vid redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner används aktuariella metoder för att tillförlitligt beräkna det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder. Koncernen gör bedömningar, så kallade aktuariella antaganden, av demografiska och finansiella variabler, vilka påverkar kostnaden för ersättningen. Det framräknade ersättningsbeloppet diskonteras årligen av oberoende aktuarier med tillämpning av den så kallade "Projected Unit Credit Method". Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med användning av räntesatsen för svenska statliga ränteobligationer med en löptid jämförbar med den aktuella pensionsskulden.

Aktuariella vinster och förluster uppstår vid justeringar och förändringar av aktuariella antaganden och för dessa tillämpas den så kallade korridorregeln. Korridorregeln innebär att den del av ackumulerade aktuariella vinster och förluster som vid slutet av den föregående rapporteringsperioden översteg det högre av 10 procent av värdet på förvaltningstillgångarna och 10 procent av den förmånsbestämda förpliktelsen, kostnads- eller intäktsförs över de anställdas uppskattade genomsnittliga återstående tjänstgöringstid. I övrigt beaktas inte aktuariella vinster eller förluster.

I koncernen redovisas nettot av nuvärdet av förpliktelsen på balansdagen plus eventuella aktuariella vinster som ännu inte redovisats samt med avdrag för förvaltningstillgångens verkliga värde, eventuella kostnader avseende tidigare perioders tjänstgöring som ännu inte redovisats och eventuella aktuariella förluster som ännu inte redovisats. Om nettobeloppet blir positivt redovisas en skuld (pensionsförpliktelse) och om nettobeloppet blir negativt redovisas en tillgång (pensionstillgång) i balansräkningen.

Avgiftsbestämda pensionsplaner i koncernen

I koncernen finns även avgiftsbestämda pensionsplaner. I avgiftsbestämda pensionsplaner är koncernens förpliktelse begränsad till det belopp koncernen har accepterat att bidra med, vilket medför att den anställde bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad under den period den anställde tjänstgör i företaget.

Pensioner i moderbolaget

Moderbolagets pensionsåtaganden redovisas och beräknas enligt Tryggandelagen och föreskrifter från Finansinspektionen. Tillämpning av Tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt.

De avsättningar som redovisas i moderbolagets balansräkning avser antastbara pensionsåtaganden, det vill säga de är villkorade av framtida anställning. De omfattas inte av Tryggandelagen och får därmed inte tryggas i pensionsstiftelser och inte heller redovisas i balansräkningen under rubriken avsatt till pensioner. De redovisas istället under posten "Långfristiga avsättningar".

forts not 1

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning redovisas när Systembolaget bevisligen är förpliktigt att antingen avsluta en anställning före den normala tidpunkten, enligt en detaljerad formell plan utan realistisk möjlighet till återkallande, eller lämna ersättningar i samband med erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång.

Finansiella instrument

Finansiella instrument utgörs av varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag respektive en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag. Dessa omfattas bland annat av likvida medel, kundfordringar, leverantörsskulder och finansiella placeringar.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

Finansiella instrument, det vill säga finansiella tillgångar och finansiella skulder, redovisas i balansräkningen när Systembolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas helt eller delvis bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena upphör eller när i stort sett samtliga risker och fördelar som är förknippade med ägandet av finansiella tillgången överförs.

Finansiella skulder tas helt eller delvis bort från balansräkningen när finansiella skulden utsläcks, det vill säga när förpliktelsen fullgörs, annulleras eller upphör.

Värdering

När finansiella instrument redovisas första gången värderas de till verkligt värde. För de finansiella instrument som inte tillhör kategorin finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen läggs transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet av den finansiella tillgången eller skulden till det verkliga värdet.

För de finansiella tillgångar som är klassificerade i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen och finansiella tillgångar som kan säljas tillämpas likvidsredovisning. För övriga kategorier av finansiella tillgångar och skulder tillämpas affärsdagsredovisning.

Efterföljande värdering sker antingen till verkligt värde eller till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden. Vilken värderingsmetod som används avgörs av vilken kategori respektive instrument tillhör.

Verkligt värde är det belopp till vilken en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras mellan kunniga och oberoende parter, vilka har ett intresse av att genomföra transaktionen. Det verkliga värdet utgörs av noterat pris på en aktiv marknad.

Upplupet anskaffningsvärde är anskaffningsvärdet efter avdrag för återbetalning av nominella belopp och nedsättning på grund av nedskrivning samt efter avdrag eller tillägg för ackumulerade avskrivningar. Per varje balansdag sker en nedskrivningsprövning, vilket innebär en bedömning av om det finns objektiva belägg som visar på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan det redovisade värdet och nuvärdet av uppskattade kassaflöden och redovisas i resultaträkningen.

Klassificering

Finansiella instrument klassificeras enligt tabellen nedan. Koncernen klassificerar sina finansiella instrument i någon av kategorierna finansiella tillgångar som kan säljas, lånefordringar och kundfordringar, finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller finansiella skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde, vilka beskrivs nedan. Klassificeringen sker utifrån i vilket syfte instrumentet har förvärvats.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen har två undergrupper. Det är finansiella tillgångar som innehas för handel och finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället identifierats som ett instrument värderat till verkligt värde via resultaträkningen. En finansiell tillgång klassificeras i denna kategori om den förvärvats för att avyttras på kort sikt eller om koncernledningen klassificerar dem som sådana. Likvida medel klassificeras som att de innehas för handel. Resterande finansiella tillgångar identifieras i denna kategori vid första redovisningstillfället.

Kategorier Typer	Kategori	Värdering
Finansiella tillgångar		
Andra långfristiga värdepappersinnehav	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Andra långfristiga fordringar	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kundfordringar och upplupna intäkter	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kortfristiga placeringar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Likvida medel	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Finansiella skulder		
Leverantörsskulder och upplupna kostnader	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde

Värdeförändring i finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas i resultaträkningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Lånefordringar och kundfordringar värderas vid efterföljande värdering till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden.

Värdeförändring för lånefordringar och kundfordringar redovisas i resultaträkningen när den finansiella tillgången tas bort från balansräkningen, vid nedskrivning samt genom periodisering.

I kategorin återfinns kundfordringar och övriga fordringar, vilka redovisas i balansräkningen när fakturan har skickats. Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I kategorin återfinns leverantörsskulder, vilka redovisas i balansräkningen då faktura har mottagits. Finansiella skulder värderas löpande efter första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde med tillämpande av effektivräntemetoden.

Likvida medel

Likvida medel utgörs av kassa och bank samt kortfristig likvida placeringar med en löptid på högst tre månader från anskaffningstidpunkten, vilka lätt kan omvandlas till ett känt belopp och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Nettovinst eller nettoförlust

Resultat av finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde i resultaträkningen redovisas i finansnettot. Resultat av finansiella tillgångar och skulder som redovisas till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen när tillgången eller skulden tas bort från balansräkningen eller skrivs ned.

Varulager

Värdering av varulagret har skett till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet beräknas med tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) och nettoförsäljningsvärde är det uppskattade försäljningspriset efter avdrag för hänförliga försäljningskostnader. Varulagret består av handelsvaror.

Det redovisade värdet på varor i lager som säljs kostnadsförs i den period motsvarande intäkt redovisas. Justeringar av varor i lager till nettoförsäljningsvärde och förluster på varor i lager redovisas i resultaträkningen i den period då justeringen eller förlusten uppstår.

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter

En anläggningstillgång eller en avyttringsgrupp klassificeras som innehav för försäljning om dess redovisade värde huvudsakligen kommer att återvinnas genom försäljning och inte

genom fortlöpande användning. För att klassificeras som en tillgång som innehas för försäljning måste tillgången vara tillgänglig för omedelbar försäljning i nuvarande skick samt att det måste vara mycket sannolikt att försäljning kommer att ske.

En anläggningstillgång eller avyttringsgrupp ska omklassificeras när en bedömning har gjorts att försäljningen är högst sannolik, vilket innebär att beslut ska ha tagits på ledningsnivå, det ska finnas ett aktivt program för att slutföra försäljningen, försäljningspriset ska ligga på en rimlig nivå i förhållande till verkligt värde och försäljningen ska normalt ske inom ett år från det att beslut fattats.

Anläggningstillgången eller avyttringsgruppen värderas till det lägsta av det redovisade värdet och det verkliga värdet med avdrag för försäljningskostnader. Tillgångar och skulder hänförliga till anläggningstillgången särredovisas i balansräkningen. Avskrivningar görs ej på en anläggningstillgång så länge som den klassificeras som att den innehas för försäljning.

Avsättningar

En avsättning definieras som en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp. Avsättningar redovisas i balansräkningen när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt beloppet kan uppskattas tillförlitligt. Avsättningar värderas till det belopp som är den bästa uppskattningen av det belopp som på balansdagen krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen. När effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig nuvärdesberäknas de förväntade framtida kassaflödena. Per varje balansdag omprövas avsättningar och vid behov justeras de för att återspegla den aktuella bästa uppskattningen.

Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser

I koncernen benämns posten eventualförpliktelser och i moderbolaget ansvarsförbindelser. En eventualförpliktelse/ansvarsförbindelse redovisas när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser när det finns en befintlig förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att utflöde av resurser kommer att krävas eller att förpliktelsens storlek inte kan beräknas tillräckligt tillförlitligt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen uppvisar de in- och utbetalningar hänförliga till den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten, som har skett under perioden. Kassaflödesanalysen upprättas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att resultatet justeras för:

- transaktioner som inte har medfört in- eller utbetalningar,
- upplupna eller förutbetalda poster som avser tidigare eller kommande perioder samt
- eventuella intäkter och kostnader där kassaflödeseffekterna är hänförliga till investerings- eller finansieringsverksamheten.

forts not 1

Händelser efter balansdagen

Händelser efter balansdagen definieras som händelser som inträffar under perioden från balansdagen till dagen när de finansiella rapporterna godkänns för utfärdande.

Systembolaget justerar beloppen i de finansiella rapporterna på styrelsens inrådan för händelser, positiva eller negativa, som bekräftar förhållanden som förelåg på

balansdagen. Om det däremot inträffar händelser som indikerar förhållanden som uppstod efter balansdagen justeras inte de finansiella rapporterna. Däremot lämnas upplysning om de händelser som är så väsentliga att ett utelämnande av uppgiften skulle kunna påverka de ekonomiska beslut användare fattar på grundval av de finansiella rapporterna.

2 Intäkter/nettoomsättning

Intäktsslag	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Drycker				
Sprit	5 176	5 026	5 176	5 026
Vin	10 048	9 316	10 048	9 316
Starköl	4 246	3 986	4 246	3 986
Cider och blanddrycker	599	586	599	586
Alkoholfritt	27	23	27	23
Summa drycker	20 096	18 937	20 096	18 937
Övriga varor och tjänster	115	102	115	102
Summa	20 211	19 039	20 211	19 039

3 Kostnad för sålda varor

	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Kostnad för sålda varor	17 644	16 514	17 644	16 514

Kostnad för sålda varor avser i huvudsak inköp av handelsvaror samt direkta försäljningskostnader.

4 Övriga intäkter/övriga rörelseintäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Hysesintäkter	51	68	—	—
Övriga rörelseintäkter	304	259	9	9
Realisationsresultat	15	141	—	—
Summa	370	468	9	9

Dotterbolagens externa intäkter redovisas under övriga intäkter. Hysesintäkter avser Systembolaget Fastigheters intäkter för uthyrning av lokaler. Övriga rörelseintäkter avser främst Lagenas Distributions intäkter för transporter. Från och med 2007 redovisas dotterbolagens koncerninterna intäkter bland Övriga kostnader. 2006 års siffror har justerats för att erhålla jämförbarhet över åren.

5 Leasing

Operationell leasegivare

Förfallotidpunkt	Koncernen	
	2007	2006
Framtida minimileaseavgifter		
Inom ett år	16	42
Senare än ett år men inom fem år	—	108
Senare än fem år	—	19
Summa	16	169

Årets intäkt för operationell leasing uppgår till 50 (53) MSEK och avser Systembolaget Fastigheter AB. I moderbolaget finns inga leasingintäkter. I och med att Systembolaget Fastigheter avyttras under 2008 kommer intäkter för operationell leasing enbart att tillfalla koncernen första kvartalet 2008.

Operationell leasetagare

Förfallotidpunkt	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Framtida minimileaseavgifter				
Inom ett år	378	322	393	419
Senare än ett år men inom fem år	1 348	1 025	1 348	1 297
Senare än fem år	623	559	623	709
Summa	2 349	1 906	2 364	2 425

Årets kostnad för operationell leasing uppgår till 329 (319) MSEK i koncernen och 426 (424) MSEK i moderbolaget. Jämförelsetalen för 2006 är uppdaterade beroende på att underlaget för vad som ska klassificeras som operationell leasing har ändrats under 2007.

6 Försäljnings- och administrationskostnader

Försäljningskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Personalkostnader	1 120	1 064	1 244	1 074
Avskrivningar	127	119	126	119
Övriga kostnader	752	739	753	739
Summa	1 999	1 922	2 123	1 932

Administrationskostnader	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Personalkostnader	87	84	111	85
Avskrivningar	35	32	35	32
Övriga kostnader	225	185	224	185
Summa	347	301	370	302

Ingen forsknings- eller utvecklingsverksamhet har bedrivits.

Arvode och kostnadsersättning till revisionsföretag

Arvode och kostnadsersättning till revisionsföretag ingår i administrationskostnader.

Revisionsföretag	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
SET Revisionsbyrå AB				
Revisionsuppdrag	4	3	3	3
Andra uppdrag	0	—	—	—
Riksrevisionen				
Revisionsuppdrag	0	0	0	0
Summa	4	3	3	3

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

7 Medarbetare

Löner och andra ersättningar	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Löner och ersättningar	893	848	828	795
Sociala kostnader inklusive pensioner	513	357	488	336
Summa	1 406	1 205	1 316	1 131

Upplysningar om pensioner, se Not 15 Pensioner.

Löner och andra ersättningar till styrelse, ledande befattningshavare och övriga anställda

	2007			2006		
	Styrelse och VD	Övriga anställda	Totalt	Styrelse och VD	Övriga anställda	Totalt
Moderbolag	3	825	828	3	792	795
Dotterbolag	2	63	65	2	51	53
Koncernen totalt	5	888	893	5	843	848

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande, vice ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämman beslut, vilket innebär ett arvode till styrelsens ordförande på 172 000 (166 000) kronor, till vice ordförande på 105 000 (99 000) kronor samt till ledamot på 84 000 (83 000) kronor. Arvode utbetalas månadsvis och justeras årligen 1 maj. Arbetstagarrepresentationer erhåller ej styrelsearvode.

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pension. Någon rörlig, bonusbaserad ersättning utgår ej, ej heller några ersättningar i form av finansiella instrument eller dylikt. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Ersättningar till styrelse 2007 (SEK)

	Invald/ tillsatt	Arvode/Lön	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångs- ersättning
Olof Johansson, styrelsens ordförande	2002	170 694	608	—	1 881	173 183	—	—
Anna Hedborg, vice ordförande, t o m 22/3-07	2002	24 750	—	—	—	24 750	—	—
Ulf Melin, ledamot, t o m 22/3-07	1999	20 750	—	—	—	20 750	—	—
Elisebeht Markström, ledamot, t o m 22/3-07	1999	20 750	—	—	—	20 750	—	—
Marianne Nivert, ledamot, vice ordförande fr o m 22/3-07	2002/2007	99 500	—	—	—	99 500	—	—
Gert Karnberger, ledamot, t o m 22/3-07	2004	21 322	—	—	—	21 322	—	—
Margareta Andersson, ledamot, t o m 22/3-07	2000/2005 *	30 083	—	—	—	30 083	—	—
Marita Aronson, ledamot, t o m 22/3-07	2006	20 750	—	—	—	20 750	—	—
Ingrid Burman, ledamot, t o m 22/3-07	2006	20 750	—	—	—	20 750	—	—
Annika Nilsson, ledamot	2006/2007 **	28 250	—	—	—	28 250	—	—
Johan Gernandt, ledamot	2007	63 000	—	—	—	63 000	—	—
Sven Andréasson, ledamot	2007	63 000	—	—	—	63 000	—	—
Carl B Hamilton, ledamot	2007	63 000	—	—	—	63 000	—	—
Lena Furmark Löfgren, ledamot	2007	63 000	—	—	—	63 000	—	—
Summa styrelse		709 599	608	—	1 881	712 088	—	—

Ersättningar till företagsledning 2007 (SEK)

	Invald/ tillsatt	Arvode/Lön	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångs- vederlag
Anitra Steen, vd	1999	2 412 199	95 575	754 096	3 574	3 265 444	6/0 mån	24 mån
Mikael Wallteg, vice vd, försäljningsdirektör	2001	1 643 760	99 294	535 583	1 135	1 744 189	6 mån	12 mån
Barbro Ström, vice vd, inköpsdirektör t o m 31/7-07	2000	1 123 015	54 464	592 822	7 940	1 778 241	6 mån	18 mån
Marie Nygren, vice vd, inköpsdirektör fr o m 1/9-07	2007	530 400	8 015	140 697	0	538 415	6 mån	6 mån
Karin Furevik, personaldirektör	2001	1 086 585	75 134	523 791	0	1 685 510	6 mån	12 mån
Gunilla Högbom, fastighetsdirektör	2000	963 995	59 680	399 426	2 862	1 425 963	6 mån	18 mån
Per Bergkrantz, marknadsdirektör	2000	1 066 879	83 148	523 101	2 442	1 675 570	6 mån	6 mån
Anders Söderlund, ekonomidirektör	2003	1 429 200	77 696	416 056	1 362	1 924 314	6 mån	6 mån
Johan Tömmervik, IT-direktör	2003	1 170 157	29 412	403 981	1 620	1 605 170	6 mån	6 mån
Björn Rydberg, presschef 1992-2000, 2002		860 954	75 924	577 673	2 749	1 517 300	6/0 mån	24 mån
Summa företagsledning		12 287 144	658 342	4 867 226	23 684	17 836 396		
Värdeförändring av pensionsskuld till följd av nya antaganden från Finansinspektionen ***				3 721 869		3 721 869		
Summa styrelse och företagsledning		12 996 743	658 950	8 589 095	25 565	22 270 353		

* Vald till suppleant/vald till styrelseledamot

** Annika Nilsson begärde sitt utträde ur styrelsen den 5 oktober 2006 och återinvaldes 22 mars 2007.

*** Se Not 15 Pensioner, Moderbolaget, Nya föreskrifter från Finansinspektionen om försäkringstekniska grunder.

Övriga förmåner avser i huvudsak tjänstebilförmån. VD och företagsledning uppbär inte bonus eller bostadsförmån.

Övrig ersättning är främst ersättning för traktamenten.

Vid uppsägning från bolagets sida gäller – såsom ersättning för att avtalet inte omfattas av lagen om anställningsskydd – en avgångs-ersättning i vissa fall baserad på åldern vid anställningens upphörande att utbetalas månatligen i efterskott:

– 6 fasta månadslöner om åldern understiger 50 år

– 12 fasta månadslöner om åldern är mellan 50 år och 56 år

– 18 fasta månadslöner om åldern överstiger 56 år

För Anders Söderlund, Johan Tömmervik och Marie Nygren utgår ingen avgångsersättning efter 61 års ålder.

forts not 7

Ersättningar till styrelse 2006 (SEK)

	Invalid/ tillsatt	Arvode/ lön	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångs- ersättning
Olof Johansson, styrelsens ordförande	2002	164 499	—	—	—	164 499	—	—
Anna Hedborg, vice ordförande	2002	98 250	—	—	—	98 250	—	—
Ulf Melin, ledamot	1999	82 250	—	—	—	82 250	—	—
Elisebeht Markström, ledamot	1999	82 250	—	—	—	82 250	—	—
Marianne Nivert, ledamot	2002	82 250	—	—	—	82 250	—	—
Gert Karnberger, ledamot	2004	82 250	—	—	—	82 250	—	—
Margareta Andersson, ledamot	2000/2005*	82 384	—	—	—	82 384	—	—
Marita Aronson, ledamot	2006	62 250	—	—	—	62 250	—	—
Ingrid Burman, ledamot	2006	62 250	—	—	—	62 250	—	—
Annika Nilsson, ledamot	2006**	62 250	—	—	—	62 250	—	—
Robin Dahl, ledamot t o m 16/3-06	1995/2005*	20 000	—	—	—	20 000	—	—
Ewa Persson Göransson, ledamot t o m 16/3-06	2001	20 000	—	—	—	20 000	—	—
Karin Pilsäter, ledamot t o m 16/3-06	1999/2005*	20 000	—	—	—	20 000	—	—
Summa styrelse		920 883				920 883		

Ersättningar till företagsledning 2006 (SEK)

	Invalid/ tillsatt	Arvode/ lön	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångs- vederlag
Anitra Steen, vd	1999	2 195 059	98 881	556 785	1 536	2 852 261	6/0 mån	24 mån
Mikael Wallteg, vice vd, försäljningsdirektör	2001	1 539 651	99 074	495 842	1 663	2 136 230	6 mån	12 mån
Barbro Ström, vice vd, inköpsdirektör	2000	1 395 494	84 253	859 276	5 575	2 344 598	6 mån	18 mån
Karin Furevik, personaldirektör	2001	1 055 376	90 276	471 570	1 671	1 618 893	6 mån	12 mån
Gunilla Högbom, fastighetsdirektör	2000	937 161	79 583	357 725	2 834	1 377 303	6 mån	18 mån
Per Bergkrantz, marknadsdirektör	2000	995 587	77 565	315 744	2 164	1 391 060	6 mån	6 mån
Anders Söderlund, ekonomidirektör	2003	1 354 896	71 667	399 506	889	1 826 958	6 mån	6 mån
Johan Tömmervik, IT-direktör	2003	1 111 646	30 532	370 236	4 208	1 516 622	6 mån	6 mån
Björn Rydberg, presschef	1992–2000, 2002	837 082	84 902	527 712	2 544	1 452 240	6/0 mån	24 mån
Summa företagsledning		11 421 952	716 733	4 354 396	23 084	16 516 165		
Summa styrelse och företagsledning		12 342 835	716 733	4 354 396	23 084	17 437 048		

Villkoren i avtal om pension

Systembolagets kollektivavtal innefattar en premiebaserad, kompletterande pension – Kåpan. Premien är 1,7 procent av pensionsmedförande lön.

Lokalvårdare och fastighetsskötare är försäkrade hos AMF Pension.

Verkställande direktör

Pensionsålder för VD är 60 år. Förmånsbaserad ålderspension utges med 70 procent av pensionsmedförande lön för år 2001 vilken uppgick till 1 660 Tkr. Beloppet indexeras. Den förmånsbaserade pensionen är fullt intjänad. Från och med 1 januari 2002 har VD därutöver premiebaserad pension med en årlig premie på 3 prisbasbelopp plus 25 procent av pensionsmedförande lönedel överstigande 1 660 Tkr. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan.

Vice vd

Pensionsålder för vice vd Mikael Wallteg är 60 år. Ålderspension utges till 65 års ålder med 70 procent av pensionsmedförande lön, dock högst med 70 procent av 30 inkomstbasbelopp. Pensionsmedförande lön är den fasta månadslönen multiplicerad med 12,3. Vice vd erhåller därutöver en premiebaserad pension med en premie på 20 procent av lönedelar över 30 inkomstbasbelopp. Från 65 års ålder utbetalas pension enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän inklusive den kompletterande pensionen, Kåpan. Vice vd Marie Nygren följer villkoren nedan för "Företagsledning anställda efter 1 januari 2003".

Företagsledning anställda före 1 januari 2003

Pensionsålder är 60 år. Ålderspension utges till 65 års ålder med 70 procent av pensionsmedförande lön. Pensionsmedförande lön baseras på den fasta månadslönen per den 1 juli 2002 multiplicerad med 12,3 och uttrycks i antal inkomstbasbelopp. Från 65 års ålder utbetalas pension enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän inklusive den kompletterande pensionen, Kåpan.

Marknadsdirektör Per Bergkrantz följer villkoren nedan för "Företagsledning anställda efter den 1 januari 2003".

Företagsledning anställda efter den 1 januari 2003

Ordinarie pensionsålder är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Därutöver erhåller befattningshavaren en premiebaserad pension med en premie på 16 procent av pensionsmedförande månadslön, vilken definieras som fast månadslön multiplicerad med 12. Avsikten med den premiebaserade pensionen är att möjliggöra pensionsavgång före 65 års ålder. Båda parter har rätt att aktualisera en förtida pensionering från 61 år. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan.

Företagsledning med äldre villkor

Pensionsålder är 60 år. Pension utges med 70 procent av den fasta månadslönen. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan.

Presschef Björn Rydberg följer dessa villkor.

Anställda utöver företagsledning

Den normala pensionsåldern är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Pensionen är förmånsbestämd och tryggas i stiftelse. Pensionens storlek är 10 procent av pensionslönegrundande underlag upp till 7,5 basbelopp (det förhöjda prisbasbeloppet). För pensionslönegrundande underlag från och med 7,5 basbelopp till och med 20 basbelopp utges pension med 65 procent och för delar därutöver med 32,5 procent. Pensionens storlek påverkas även av pensionsgrundande tjänstetid. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan.

Butikschefer samt enhetschefer vid huvudkontoret har enligt särskild överenskommelse möjlighet att avgå med pension från och med 63 års ålder.

Medelantal anställda och könsfördelning

Medelantal och könsfördelning (%)	2007			2006		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Moderbolag	1 869 (66)	965 (34)	2 834	1 881 (66)	961 (34)	2 842
Dotterbolag	42 (20)	173 (80)	215	35 (19)	149 (81)	184
Koncernen totalt	1 911 (63)	1 138 (37)	3 049	1 916 (63)	1 110 (37)	3 026

Styrelse och företagsledning (%)	2007			2006		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Styrelse	4 (40)	6 (60)	10	7 (70)	3 (30)	10
Företagsledning	4 (44)	5 (56)	9	4 (44)	5 (56)	9
Totalt i styrelse och företagsledning	8 (42)	11 (58)	19	11 (58)	8 (42)	19

I butikerna (%)	Försäljare heltid		Försäljare deltid		Butikschefer		Totalt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Kvinnor	324 (59)	303 (57)	1 240 (74)	1 287 (76)	143 (42)	155 (42)	1 707	1 745 (67)
Män	221 (41)	227 (43)	437 (26)	417 (24)	195 (58)	210 (58)	853	854 (33)
Totalt i butikerna	545 (21)	530 (20)	1 677 (66)	1 704 (66)	338 (13)	365 (14)	2 560	2 599

forts not 7

På moderbolagets huvudkontor (%)	Chefer		Övriga anställda		Totalt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Kvinnor	26 (46)	25 (45)	102 (58)	111 (59)	128 (55)	136 (56)
Män	30 (54)	31 (55)	75 (42)	76 (41)	105 (45)	107(44)
Totalt på moderbolagets huvudkontor	56 (24)	56 (23)	177 (76)	187 (77)	233	243

Moderbolaget har under 2007 bytt lönesystem. Under tidigare år har siffror avseende medelantal anställda och könsfördelning avsett perioden januari–december. Med det nya lönesystemet blir jämförelseperioden istället december–november.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid (%)	Moderbolaget	
	2007	2006
Total sjukfrånvaro,	6,1	6,5
Långtidssjukfrånvaro, över 60 dagar	3,6	3,8
Sjukfrånvaro för respektive kön		
Män	4,6	5,0
Kvinnor	6,9	7,3
Sjukfrånvaro för respektive ålderskategori		
Anställda 29 år eller yngre	3,4	3,8
Anställda 30–49 år	4,7	5,1
Anställda 50 år eller äldre	8,2	9,9

Den positiva sjukfrånvarotrenden håller i sig. Bolaget har under året prioriterat förebyggande arbetsmiljö och hälsoinsatser, vilket lett till en lägre korttidsfrånvaro. Bolaget kommer fortsätta att satsa intensivt på att framför allt sänka långtidsfrånvaron.

8 Övriga kostnader/övriga rörelsekostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Driftskostnader fastighetsförvaltning	68	68	—	—
Övriga rörelsekostnader	182	107	0	2
Avskrivningar	31	36	—	—
Summa	281	211	0	2

Dotterbolagens kostnader redovisas under övriga kostnader. Driftskostnader fastighetsförvaltning avser Systembolagets Fastigheters kostnader för fastighetsförvaltning. Övriga rörelsekostnader avser rörelsekostnader i Lagena Distribution och IQ-initiativet. Från och med 2007 redovisas dotterbolagens koncerninterna intäkter bland övriga kostnader. 2006 års siffror har justerats för att erhålla jämförbarhet över åren.

9 Finansiella intäkter och kostnader, koncernen

	2007	2006
Ränteintäkter från långfristiga fordringar	0	1
Ränteintäkter från finansiella placeringar	18	17
Avkastning från pensionstillgång	74	63
Övriga ränteintäkter	15	7
Summa	107	88

	2007	2006
Räntekostnader på pensionsskuld	50	43
Dröjsmålsräntor	0	0
Övriga räntekostnader	1	2
Summa	51	45

Nettovinster/förluster

	2007	2006
Likvida medel	15	7
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	15	4
Finansiella tillgångar som kan säljas	3	13
Lånefordringar och kundfordringar	0	1
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-1	-2
Pensioner, avskattning på tillgångar samt räntekostnader på skulden	24	20
Summa	56	43

Finansnettot ökade med 13 MSEK. Ökningen förklaras framför allt av ett högre ränteläge under 2007 än under 2006. Storleken på placeringsportföljen är i stort sett oförändrad men en omfördelning mellan kategorierna har skett. Samtliga finansiella tillgångar som kan säljas har avyttrats och ersatts av finansiella tillgångar värderade till verkligt värde. Resultatet från finansiella tillgångar som kan säljas har belastats med realisationsförluster på cirka 10 MSEK.

10 Finansiella intäkter och kostnader, moderbolaget

	2007	2006
Resultat från andelar i koncernbolag		
Utdelning från Lagen Distribution AB	4	20
Utdelning från Systembolaget Fastigheter AB	200	—
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		
Ränteintäkter från långfristiga fordringar	0	1
Ränteintäkter från finansiella placeringar	18	17
Ränteintäkter		
Ränteintäkter från koncernbolag	14	12
Övriga ränteintäkter	15	6
Summa	251	56

	2007	2006
Räntekostnader till koncernbolag	0	0
Dröjsmålsräntor	0	0
Övriga räntekostnader	1	2
Summa	1	2

11 Skatt

Skatt på årets resultat	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Aktuell skatt	49	161	35	93
Uppskjuten skatt	22	22	3	0
Total redovisad skatt	71	183	38	93

Skattekostnad och effektiv skattesats	Koncernen			
	2007		2006	
	Resultat	%	Resultat	%
Resultat före skatt	366		601	
Skatt enligt gällande skattesats (28%)	-102	-28	-168	-28
Skatt hänförlig till tidigare år	35	10	-14	-2
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	-5	-1	-1	0
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter	1	0	0	0
Redovisad skattekostnad och effektiv skattesats	-71	-20	-183	-30

Skattekostnad och effektiv skattesats	Moderbolaget			
	2007		2006	
	Resultat	%	Resultat	%
Resultat före skatt	333		352	
Nominell skatt	-93	-28	-99	-28
Skatt hänförlig till tidigare år	1	0	1	0
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	-4	-1	-1	0
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter	58	17	6	2
Redovisad skattekostnad och effektiv skattesats	-38	-11	-93	-26

Uppskjuten skatt	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Uppskjutna skattefordringar avseende:				
Avskrivning av byggnad	9	52	0	1
Avsättning för pensioner	—	—	26	22
Avsättning för sociala avgifter	—	—	0	5
Summa uppskjutna skattefordringar	9	52	26	28
Uppskjutna skatteskulder avseende:				
Obeskattade reserver	-2	-3	—	—
Löneskatteskuld	—	—	-18	-19
Pensionstillgång	-173	-156	—	—
Koncernmässiga avskrivningar	-2	-2	—	—
Summa uppskjutna skatteskulder	-177	-161	-18	-19
Summa uppskjuten skatt, netto	-168	-109	8	9

Under året har en justering av uppskjuten skatt på pensioner skett avseende tidigare år skett med 32 MSEK. Den effektiva skattesatsen uppgick därmed till 20 (30) procent.

12 Transaktioner med närstående

Närstående	Koncernen							
	Försäljning		Inköp		Fordringar		Skulder	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Ägare med bestämmande inflytande, staten	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra närstående	27	185	3 831	3 593	1	53	589	659
Summa	27	185	3 831	3 593	1	53	589	659

Närstående	Moderbolaget									
	Försäljning		Inköp		Fordringar		Skulder		Resultat	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Ägare med bestämmande inflytande, staten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra närstående	0	—	3 823	3 585	0	50	585	658	—	—
Dotterbolag										
Lagena Distribution AB	1	1	10	11	0	0	16	9	5	9
Systembolaget Fastigheter AB	21	19	99	106	281	225	0	1	25	158
IQ-initiativet AB	0	—	23	25	1	—	2	1	0	0
AB K14 Näckströmsgatan	1	—	—	—	127	—	0	—	25	—
Summa	23	20	3 955	3 727	409	275	603	669	55	167

I "Andra närstående" ingår pensionsstiftelsen och statliga bolag, där staten har det bestämmande inflytandet. Till moderbolaget Systembolaget AB har utdelning lämnats från Lagena Distribution AB med 4 (20) MSEK och från Systembolaget Fastigheter AB med 200 (0) MSEK.

Transaktioner med ledande befattningshavare och styrelseledamöter

Ersättningar till ledande befattningshavare inklusive vd samt styrelseledamöter beskrivs i not 7.

Koncernbolag

	Organisationsnummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel, %	Bokfört värde		Eget kapital	
					2007	2006	2007	2006
Lagena Distribution AB	556501-3496	Haninge	150	100	15,0	15,0	34	34
Systembolaget Fastigheter AB	556601-5615	Stockholm	100	100	0,1	0,1	27	202
IQ-initiativet AB	556680-9892	Stockholm	10	100	0,1	0,1	0	0
AB K14 Näckströmsgatan	556741-9238	Stockholm	10	100	0,1	—	25	—
Summa					15,3	15,2	86	236

Under hösten 2007 bildades AB K14 Näckströmsgatan. Bolaget är komplementär för Fastighetsbolaget Näckströmsgatan i Stockholm KB och Fastighetsbolaget Armaturvägen i Haninge KB.

	Moderbolag	
	2007	2006
Ingående balans, 1 januari	15,2	15,2
Anskaffning under året	0,1	—
Avyttring under året	0	—
Utgående balans, 31 december	15,3	15,2

forts not 12

Moderbolaget har erlagt kapitalinsats med 1 000 SEK i nedanstående kommanditbolag:

Bolag	Organisationsnummer	Säte
Fastighetsbolaget Näckströmsgatan i Stockholm KB	969674-9690	Stockholm
Fastighetsbolaget Armarturvägen i Haninge KB	969674-9424	Stockholm

Under 2007 har nedanstående kommanditbolag avyttrats:

Bonden 11 KB	969675-1511	Stockholm
Buntmakaren 10 i Motala KB	969675-3442	Stockholm
Tärnan 25 KB	969675-1529	Stockholm
Gävle 10 KB	969675-1479	Stockholm
Fastighetsbolaget Thor 15 KB	969675-3848	Stockholm
Döbeln 7 KB	969675-0117	Stockholm
Malörten 1 i Vänersborg KB	969675-1842	Stockholm
Fastighetsbolaget Drottninggatan i Karlstad KB	969675-0588	Stockholm
Fastighetsbolaget Hammartorget 5-7 KB	969675-4614	Stockholm
Hofors 6:87 KB	969675-1099	Stockholm
Fastighetsbolaget Storgatan i Sollefteå KB	969675-2113	Stockholm
Stora Örnen 18 KB	969675-0554	Stockholm

Moderbolagets kapitalinsats per avyttrat kommanditbolag uppgick till 1 000 SEK.

13 Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar	Koncernen							
	Byggnader och mark		Inventarier och installationer		Pågående nyanläggningar		Totalt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	1 120	1 312	1 415	1 306	109	65	2 644	2 683
Nyanskaffningar	7	28	41	33	213	198	261	259
Avyttringar	-43	-150	-68	-78	—	—	-111	-228
Omklassificeringar	0	-70	153	154	-153	-154	0	-70
Tillgångar som redovisas som avyttringsgrupp till försäljning	-799	—	-9	—	0	—	-808	—
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	285	1 120	1 532	1 415	169	109	1 986	2 644
Ingående avskrivningar, 1 januari	-622	-740	-871	-807	—	—	-1 493	-1 547
Avyttringar	25	43	62	62	—	—	87	105
Omklassificeringar	—	103	—	5	—	—	—	108
Årets avskrivningar	-17	-28	-147	-131	—	—	-164	-159
Tillgångar som redovisas som avyttringsgrupp till försäljning	524	—	9	—	—	—	533	—
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	-90	-622	-947	-871	—	—	-1 037	-1 493
Redovisat värde, 31 december	195	498	585	544	169	109	949	1 151
Taxeringsvärden fastigheter	321	755					321	755
varav byggnader	222	584					222	584

Koncernens byggnader och mark innehas för den egna verksamheten, främst butiker och administrativ verksamhet och utgör därför rörelsefastigheter.

I september 2007 beslutade styrelsen om försäljning av samtliga butiksfastigheter. I och med beslutet redovisas dessa fastigheter som avyttringsgrupp som innehas till försäljning och inga avskrivningar har skett efter beslutet.

Posten inventarier och installationer innehåller till största delen investering i butiksbyggnader.

forts not 13

Materiella anläggningstillgångar	Moderbolaget							
	Byggnader och mark		Inventarier och installationer		Pågående nyanläggningar		Totalt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	58	58	1 318	1 220	109	65	1 485	1 343
Nyanskaffningar	—	—	39	18	198	198	237	216
Avyttringar och utrangeringar	—	—	–67	–74	—	—	–67	–74
Omklassificeringar	—	—	153	154	–153	–154	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	58	58	1 443	1 318	154	109	1 655	1 485
Ingående avskrivningar, 1 januari	–21	–20	–801	–741	—	—	–822	–761
Avyttringar och utrangeringar	—	0	62	62	—	—	62	62
Årets avskrivningar	2	–1	–137	–122	—	—	–135	–123
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	–19	–21	–876	–801	—	—	–895	–822
Redovisat värde, 31 december	39	37	567	517	154	109	760	663
Taxeringsvärden fastigheter varav byggnader	18 15	13 11						

Avskrivningar av byggnader och mark har under året påverkats av en korrigerings avseende tidigare år med 4 MSEK.

14 Immateriella tillgångar

Balanserade utgifter, affärssystem	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	151	144	140	135
Nyanskaffningar	54	7	53	5
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	205	151	193	140
Ingående avskrivningar, 1 januari	–74	–45	–70	–43
Årets avskrivningar	–29	–29	–27	–27
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	–103	–74	–97	–70
Redovisat värde, 31 december	102	77	96	70
Kvarstående genomsnittlig avskrivningstid	3,88 år	2,25 år	3,88 år	2,25 år

15 Pensioner

Den normala pensionsåldern är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Pensionen är förmånsbestämd och tryggas i stiftelse. Pensionens storlek är 10 procent av pensionslönegrundande underlag upp till 7,5 basbelopp. För pensions-

lönegrundande underlag från och med 7,5 basbelopp till och med 20 basbelopp utges pension med 65 procent och för delar därutöver med 32,5 procent. Pensionens storlek påverkas även av pensionsgrundande tjänstetid.

Pensionskostnad	Koncernen	
	2007	2006
Kostnad för pensioner intjänade under året	-43	-41
Räntekostnad	-50	-43
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	74	63
Aktuariella vinster/förluster som redovisats under året	-1	0
Kostnad förmånsbestämda planer	-20	-21
Kostnad avgiftsbestämda planer	-14	-16
Särskild löneskatt för perioden	35	7
Summa pensionskostnad	1	-30

Nettobelopp	2007		2006	
Nuvärdet av fonderade förpliktelser	1 225		1 183	
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser	53		53	
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	-1 613		-1 530	
Oredovisade aktuariella vinster (+)/förluster (-)	-165		-62	
Uppskjuten löneskattefordran	-121		-86	
Nettobelopp i balansräkningen (förpliktelse +/tillgång -)	-621		-442	

Förmånsbestämda förpliktelser	2007		2006	
Ingående nuvärde, 1 januari	1 236		1 187	
Kostnad för pensioner intjänade under året	43		41	
Räntekostnad	50		43	
Aktuariella vinster (-)/förluster (+)	-3		10	
Utbetalda ersättningar	-48		-45	
Utgående nuvärde, 31 december	1 278		1 236	

Förvaltningstillgångar	2007		2006	
Ingående verkligt värde, 1 januari	1 530		1 463	
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	74		63	
Aktuariella vinster (-)/förluster (+)	-107		2	
Inbetalning till pensionsstiftelse	116		2	
Utgående verkligt värde, 31 december	1 613		1 530	

Faktisk avkastning på förvaltningstillgångar	2007		2006	
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	74		63	
Aktuariella vinster (-)/förluster (+)	-107		2	
Faktisk avkastning på förvaltningstillgångar	-33		65	

forts not 15

	2007			2006		
	Andel %	Förväntad avkastning, %	Verkligt värde	Andel %	Förväntad avkastning, %	Verkligt värde
Förvaltningstillgångar						
Finansiella instrument						
Realränteobligationer	64,7	4,48	969	70,26	3,74	1 075
Aktierelaterade instrument	21,2	9,43	318	23,33	8,73	357
Hedgefonder och övrigt	12,8	6,78	192	6,27	6,08	96
Likvida medel	1,3	4,13	134	0,13	3,43	2
Summa	100	5,82	1 613	100	5,05	1 530
Avdrag för avkastningsskatt	—	–0,54	—	—	–0,54	—
Netto förväntad avkastning	—	5,28	—	—	4,51	—

Avstämning av förändring i pensionstillgång	2007	2006
Ingående nettotillgång, 1 januari	442	411
Periodens pensionskostnad	–20	–21
Inbetalning till pensionsstiftelse	116	0
Pensionsutbetalningar	48	45
Särskild löneskatt för perioden	35	7
Utgående nettotillgång, 31 december	621	442

Aktuariella vinster/förluster	2007	2006
Akkumulerade oredovisade aktuariella vinster (+)/förluster (–), 1 januari	–62	–55
Korridorregeln, 1 januari	153	146
Överskott	—	—

Oredovisade aktuariella vinster	2007	2006
Aktuariella vinster/förluster att redovisa	0	0
Akkumulerade oredovisade aktuariella vinster/förluster, 1 januari	–62	–55
Vinster/förluster på förpliktelsen	3	–9
Vinster/förluster på förvaltningstillgångarna	–107	2
Summa aktuariella avvikelser	–166	–62
Redovisade aktuariella avvikelser	1	0
Oredovisade aktuariella vinster/förluster, 31 december	–165	–62

Förväntad genomsnittlig återstående tjänstgöringstid	11	11
--	----	----

Aktuariella antaganden

Vid beräkning av pensionsförpliktelser, årets pensionsintjäning och avkastning har ett antal antaganden fastställts som baserar sig på Systembolagets förväntningar om verksamheten samt marknadens förväntningar om finansiella faktorer. De antaganden som använts på balansdagen utgör ett vägt genomsnitt:

Väsentliga aktuariella antaganden, %	2007	2006
Genomsnittlig diskonteringsränta	4,48	3,74
Förväntad avkastning	5,28	4,51
Långsiktigt löneökningssantagande	3,63	3,09
Långsiktigt inflationsantagande	2,63	2,09
Uppräkning av pensioner	2,63	2,09

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan utgår ifrån marknadens förväntningar på bokslutsdagen på obligationer med samma löptid som pensionskulden. Värderingen har utgått ifrån en räntekurva uppskattad efter svenska statliga realränteobligationer enligt Nelson-Siegel metoden.

Förväntad avkastning

Förväntad avkastning baserar sig på Systembolagets bedömning av förväntad avkastning på stiftelsens tillgångar.

Löneökningssantagande

Löneökningssantagandet motsvarar ökningen av inkomstbasbeloppet. Detta innebär att Systembolaget förväntas få samma löneökningar som samhället i helhet.

Inflationsantagande

Det långsiktiga inflationsantagandet utgår ifrån marknadens implicita förväntningar som kan utläsas som skillnaden mellan nominella och reala obligationer. Antagandet är något högre än riksbankens inflationsmål som är två procent.

Demografiska antaganden — dödlighetsantaganden

Beräkningarna har baserats på de nya föreskrifterna från Finansinspektionen som träder i kraft 2008-01-01 men får tillämpas från 2007-12-31. De nya antagandena innebär högre förväntad medellivslängd än de tidigare antagandena, ju senare en arbetstagare är född, desto längre återstående medellivslängd beräknas denna ha i olika åldrar. Måns förväntade livslängd ökar mer än kvinnors. Ändringarna medför högre pensionsskuld, allt annat lika.

Flerårsöversikt	2007	2006	2005	2004
Nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	1 278	1 236	1 187	1 022
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	1 613	1 530	1 463	1 330
Överskott (-)/underskott (+)	-335	-294	-276	-308
Erfarenhetsbaserade justeringar i förvaltningsskulderna	12	26	10	-2
Erfarenhetsbaserade justeringar i förvaltningstillgångarna	-107	1	69	69

Moderbolaget

Vid beräkning av moderbolagets pensionsåtagande tillämpas Tryggandelagen.

	Moderbolaget	
Pensionskostnad	2007	2006
Pensionering i egen regi		
Kostnad för intjänade pensioner och räntekostnader	328	85
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar	33	-65
Kostnad för pensionering i egen regi	361	20
Pensionering genom försäkring		
Försäkringspremier	14	14
Delsumma	375	34
Särskild löneskatt som belastar resultatet	41	16
Årets pensionskostnad	416	50
Ökning av överskott i särskilt avskilda tillgångar	-201	24
Summa redovisad nettokostnad hänförlig till pensioner	215	74

Nettobelopp	2007	2006
Kapitalvärdet av pensionsförpliktelser	1 413	1 133
Verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar	-1 613	-1 530
Överskott i särskilt avskilda tillgångar	274	474
Nettobelopp i balansräkningen (förpliktelse +/tillgång -)	74	77

74 (77) MSEK av åtagandet går inte att trygga i stiftelsen och ingår i "Långfristiga avsättningar". Övriga åtagande täcks helt av tillgångarna i stiftelsen och redovisas inte i balansräkningen. Se vidare Not 1 Redovisningsprinciper.

Kapitalvärdet av förpliktelser	2007	2006
Ingående kapitalvärde, 1 januari	1 133	1 091
Kostnad för intjänade pensioner och räntekostnader	328	85
Utbetalning av pensioner	-48	-43
Utgående kapitalvärde, 31 december	1 413	1 133

forts not 15

Kapitalvärdet av förpliktelser	2007	2006
Ingående värde i pensionsstiftelse, 1 januari	1 056	1 014
Förändring under året	283	42
Utgående värde i pensionstiftelse, 31 december	1 339	1 056
Ingående värde i långfristiga avsättningar, 1 januari	77	76
Förändring under året	-3	1
Utgående värde i långfristiga avsättningar, 31 december	74	77
Utgående kapitalvärde, 31 december	1 413	1 133

Verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar	2007	2006
Ingående verkligt värde, 1 januari	1 530	1 463
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar	-33	65
Betalning till (+) och från (-) pensionsstiftelse	116	2
Utgående verkligt värde, 31 december	1 613	1 530

För upplysning om verkligt värde för särskilt avskilda tillgångar på huvudkategorier av tillgångar hänvisas till koncernens uppställning ovan.

Väsentliga aktuariella antaganden, %	2007	2006
Ränta före skatt fram till pension	4,00	3,50
Ränta efter skatt fram till pension	3,40	3,00
Ränta före skatt efter pension	1,80	3,00
Ränta efter skatt efter pension	1,20	2,55

Beräkningen av pensionsåtagandet utgår från den löne- och pensionsnivå som råder på balansdagen.

Nya föreskrifter från Finansinspektionen om försäkringstekniska grunder

Beräkningarna har baserats på de nya föreskrifterna från Finansinspektionen som träder i kraft 2008-01-01 men får tillämpas från 2007-12-31.

- De nya föreskrifterna omfattar bland annat nya dödlighetsantaganden samt nya diskonteringsräntor.
- De nya dödlighetsantagandena innebär högre förväntad medellivslängd än de tidigare antagandena, ju senare en arbetstagare är född desto längre återstående medellivslängd beräknas denna ha i olika åldrar. Mäns förväntade livslängd ökar mer än kvinnors.
- Ändringarna medför högre pensionsskuld, allt annat lika.
- De nya ränteantagandena framgår av tabellen ovan, Väsentliga aktuariella antaganden.

För tryggheten av pensionsåtaganden har Systembolaget bildat två stycken pensionsstiftelser. Under 2007 gick den ena stiftelsen upp i den andra och vid utgången av 2007 fanns bara en stiftelse, Systembolagets pensionsstiftelse. Stiftelsen har en styrelse bestående av två ledamöter från arbetsgivarsidan och två ledamöter från arbetstagsidan samt en oberoende ordförande.

Stiftelsens uteslutande ändamål är att trygga utfästelse om pension till anställda och före detta anställda i Systembolaget AB. Stiftelsen skall därför i sin placeringsverksamhet sträva efter att säkerställa en god avkastning samt att balansera den risk som värdeutvecklingen av den tryggade pensions-skulden innebär.

Storleken på Systembolagets pensionsskuld förändras med utgångspunkt i bland annat inflations- och reallöne-utvecklingen i Sverige. Placeringsverksamheten ska således i huvudsak vara exponerad mot värden i svenska kronor och verksamheter i Sverige.

Mot bakgrund av ovanstående har stiftelsens styrelse lagt fast en placeringsinriktning som innebär att en väsentlig del av kapitalet placeras i långfristiga realränteobligationer emitterade av svenska staten eller av annan högvärdig emittent. Därutöver placeras betydande belopp i aktie-marknaden genom aktieindexobligationer. Aktieindexobliga-

tionerna ger en exponering mot ett världsindex bestående av de största aktiemarknaderna i världen samtidigt som valutarisken är eliminerad. Aktieindexobligationerna ger också ett gott kursfallsskydd. Ovanstående två kompletteras med mindre investeringar i andra instrument.

Per 2007-12-31 var stiftelsens samlade kapital fördelat enligt följande:

Realränteobligationer	65 %
Aktieindexobligationer	21 %
Övrigt	14 %

I syfte att säkerställa maximal följsamhet mellan det tryggade åtagandet och tillgångarna matchas durationen i stiftelsens realränteobligationer mot durationen i det tryggade åtagandet. Per 2007-12-31 var durationsavvikelsen dem emellan 0,8 år. "Konsolideringen" i stiftelsen var per 2007-12-31 114 procent, det vill säga, stiftelsens tillgångar översteg det samlade tryggade åtagandet (inklusive på detta belöpande avkastningsskatt) med 14 procent. Det betyder inte att Systembolagets pensionstagare kommer att få gynnsammare pensionssitts, däremot att deras samlade fordran på Systembolaget är relativt säker.

16 Finansiella instrument

Finansiell riskhantering

Koncernen utsätts genom sin verksamhet för finansiella risker så som marknadsrisk (inklusive valutarisk och ränterisk), kreditrisk, likviditetsrisk och kassaflödesrisk. Koncernens övergripande finanspolicy, vilken fastställts av styrelsen, syftar till att begränsa de finansiella riskernas ogynnsamma effekter på koncernens finansiella resultat och ställning.

Marknadsrisk

Valutarisk

Inköp och försäljning sker i allt väsentligt i svenska kronor varför valutaexponeringen är begränsad.

Ränterisk

Koncernens exponering för ränterisk är i allt väsentligt förknippad med pensionstillgången. Då räntesatsen i denna beräkning följer svenska statliga ränteobligationer bedöms inte ränterisken som väsentlig. Vidare eftersträvar stiftelsen en placering av förvaltningstillgångarna som balanserar den risk som värdeutvecklingen av pensionsskulden ändå innebär.

En viss exponering för ränterisk är förknippad med placeringar i räntebärande tillgångar.

För att styra ränterisken sätts en målduration, samt ett tillåtet intervall där det är tillåtet att fluktuera runt måldurationen. Målduration är 2,5 år för placeringsportföljen. Tillåtet intervall för portföljen är +/- 2 år och maximal löptid på enskild tillgång tillåts vara 5 år.

Kreditrisk/Motpartsrisk

Huvuddelen av koncernens försäljning sker kontant eller mot kreditkort varför kreditrisken i form av risk för att motparten inte kommer att fullgöra sina åtaganden inte är väsentlig. Den finansiella kreditrisken som uppkommer i placeringsportföljen begränsas genom krav på officiell rating på nya placeringar samt genom limiter per emittent och klass av låntagare.

Placeringsformer är tillåtna inom följande kategorier:

- Räntebärande värdepapper emitterade av svenska staten, kommuner eller landsting.
- Räntebärande värdepapper emitterade av svenska statsägda bolag där staten har en ägarandel om minst 50 procent.
- Räntebärande värdepapper emitterade av banker, andra företag eller institutioner med lägsta rating Standard & Poor A/A-1 eller Moody's A2/P-1.
- Placeringar i strukturerade produkter tillåts endast om dessa är 100 procent kapitalgaranterade.

Likviditetsrisk

Koncernen har en god likviditet och inga räntebärande skulder. Likviditetsrisken bedöms vara låg.

Beviljad checkräkningskredit uppgår till 300 MSEK och den är outnyttjad.

Förfallostruktur för ränterisk

Förfallotidpunkt	Obligationslån		Strukturer*		FRN		Totalt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Inom ett år	116	169	—	81	51	40	167	290
1–2 år	160	125	—	—	198	27	358	152
2–3 år	187	101	—	—	—	292	187	393
3–4 år	287	236	—	—	—	—	287	236
4–5 år	200	55	—	—	—	40	200	95
Mer än 5 år	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	950	686	—	81	249	399	1 199	1 166
Effektiv ränta, %	4,53	3,28	—	3,75	4,69	3,21	4,56	3,29

* Strukturerade kapitalgaranterade obligationer.

Resultatpåverkan**Känslighetsanalys för placeringar i räntebärande tillgångar**

	Förändring	2007	2006
Höjning av marknadsräntan	1 %-enhet	-25	-16
Sänkning av marknadsräntan	1 %-enhet	25	16

Känslighetsanalysen baseras på bedömningar avseende de marknadsrisker som koncernen är exponerad för per balansdagen.

Andra långfristiga fordringar	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Ingående värde, 1 januari	7	8	13	13
Tillkommande fordran	0	—	1	1
Återlagd kortfristig fordran	1	1	1	1
Överfört till kortfristig fordran	0	-1	0	-1
Årets reglerade fordringar	-1	-1	-1	-1
Utgående värde, 31 december	7	7	14	13
Varav andel som förfaller till betalning senare än fem år	4	5	12	8
Som säkerhet för fordringarna har erhållits antingen borgen, pantbrev eller bankgaranti med totalt	22	35	30	35

Kundfordringar	Koncernen	
	2007	2006
Kundfordringar	65	64
Summa	65	64

Tidsanalys kundfordringar

	2007	2006
Förfallna med		
< 30 dagar	5	5
30–90 dagar	5	0
91–180 dagar	0	0
> 180 dagar	0	0
Summa	10	5

Likvida medel	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Kassa och bank	1 405	1 335	1 405	1 337
Summa	1 405	1 335	1 405	1 337

Leverantörsskulder och upplupna kostnader	Koncernen	
	2007	2006
Leverantörsskulder	2 788	2 675
Semesterlöneskuld	78	71
Löneskuld	26	20
Sociala avgifter	36	31
Upplupna driftskostnader	32	35
Summa	2 960	2 832

Verkligt värde	2007		2006	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
– Räntebärande värdepapper	1 199	1 199	389	389
Lånefordringar och kundfordringar	72	72	71	71
Finansiella tillgångar som kan säljas				
– Räntebärande värdepapper	—	—	777	777
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
– Leverantörsskulder och upplupna kostnader	2 960	2 960	2 832	2 832
Summa	4 231	4 231	4 069	4 069

Koncernen har haft finansiella tillgångar klassificerade i kategorin finansiella tillgångar som kan säljas. Värdeförändringar i dessa redovisas direkt mot eget kapital fram till dess att den finansiella tillgången tas bort från balansräkningen. Vid den tidpunkten redovisas den ackumulerade vinsten eller förlusten i resultaträkningen. Under 2007 har samtliga finansiella tillgångar som kan säljas avyttrats.

Likviditetsrisk

Löptidsanalys	Upp till 1 mån	1–3 mån	3–12 mån	1–5 år	Summa
Leverantörsskulder	2 787	0	1	—	2 788

17 Varulager

Varuslag	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Handelsvaror	783	820	783	819
Summa	783	820	783	819
varav värderat till anskaffningsvärde	783	820	783	819
varav värderat till nettoförsäljningsvärde	—	—	—	—
Summa	783	820	783	819

Under året har ett inkuransavdrag på 25 MSEK lösts upp.

18 Förutbetalda kostnader och förutbetalda intäkter

Förutbetalda kostnader	Koncernen	
	2007	2006
Förutbetalda hyror	62	59
Övriga förutbetalda kostnader	15	14
Summa	77	73

Förutbetalda hyror avser av koncernen i förskott erlagda hyror för förhyrning av lokaler hos externa hyresvärdar.

Förutbetalda intäkter		
Förutbetalda hyror	0	22
Övriga förutbetalda intäkter	7	—
Summa	7	22

Förutbetalda hyror avser av koncernen i förskott erhållna hyror för förhyrning av lokaler hos externa hyresgäster.

19 Avyttringsgrupp som innehas för försäljning

	Koncernen	
	2007	2006
Bokfört värde, byggnader och mark	332	0
Skulder hänförliga till avyttringsgrupp	–36	0
Summa	296	0

I september 2007 beslutade styrelsen om försäljning av samtliga butiksfastigheter. I och med beslutet redovisas fastigheterna som avyttringsgrupp som innehas till försäljning och inga avskrivningar har skett därefter. Den 20 december 2007 tecknades avtal om försäljning och överlåtelsen sker per 2008-03-31.

20 Eget kapital

Bolagsordningen anger att aktiekapitalet skall uppgå till lägst 125 MSEK och högst 500 MSEK. Detta är nu fördelat på 360 000 aktier med ett kvotvärde på 1 000 SEK.

Inga valutakursdifferenser eller skatter har redovisats direkt mot eget kapital.

Statens ägardirektiv innebär bland annat att vinstmaximering inte ska eftersträvas, men verksamheten skall bedrivas ekonomiskt effektivt. När handelsmarginalen fastställs skall bolaget beakta att kostnaderna täcks och att staten får avkastning i enlighet med ägarnas avkastningskrav. Avkastningen på det egna kapitalet ska på lång sikt motsvara den tioåriga obligationsräntan med ett tillägg av fyra procentenheter. Om avkastningen varaktigt överstiger avkastningsmålet ska detta på sikt komma kunderna till godo genom att handelsmarginalen justeras nedåt. Soliditeten i Systembolaget bör uppgå till cirka 30 procent.

21 Avsättningar

	Koncernen					
	Omorganisation		Övrigt		Totalt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Långfristiga avsättningar						
Ingående balans, 1 januari	1	12	2	1	3	13
Årets avsättningar	—	—	—	3	—	3
Avsättningar som tagits i anspråk	-1	—	—	—	-1	—
Överfört till kortfristig skuld	—	-2	0	-2	—	-4
Återförda avsättningar	—	-9	-2	—	-2	-9
Utgående balans, 31 december	0	1	0	2	0	3

	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Kortfristiga avsättningar						
Ingående balans, 1 januari	2	10	18	15	20	25
Årets avsättningar	—	—	10	16	10	16
Avsättningar som tagits i anspråk	-2	-10	-14	-15	-16	-25
Överfört från långfristig skuld	—	2	—	2	—	4
Återförda avsättningar	—	—	-4	—	-4	—
Utgående balans, 31 december	0	2	10	18	10	20

	Moderbolaget					
	Omorganisation		Pensioner		Övrigt	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Långfristiga avsättningar						
Ingående balans, 1 januari	1	12	77	76	2	1
Årets avsättningar	—	—	—	4	—	3
Avsättningar som tagits i anspråk	-1	—	-3	-3	-2	—
Överfört till kortfristig skuld	—	-2	—	—	—	-2
Återförda avsättningar	—	-9	—	—	—	—
Utgående balans, 31 december	0	1	74	77	0	2

	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Kortfristiga avsättningar								
Ingående balans, 1 januari	2	10	—	—	18	8	20	18
Årets avsättningar	—	—	—	—	10	16	10	16
Avsättningar som tagits i anspråk	-2	-10	—	—	-14	-8	-16	-18
Överfört från långfristig skuld	—	2	—	—	—	2	—	4
Återförda avsättningar	—	—	—	—	-4	—	-4	—
Utgående balans, 31 december	0	2	—	—	10	18	10	20

Omorganisation

Omorganisation avser kostnader för personalneddragningar i samband med en omorganisation som utfördes på huvudkontoret under 2005.

Pensioner

I moderbolaget avser avsättningarna en pensionsskuld för antastbara delar som inte tryggats i stiftelse. Den elimineras i koncernen och återfinns istället som en del i värdet av "Pensionstillgång".

Övrigt

Under 2007 gjordes en avsättning för extra semesterdagar för personalen att ta ut under 2008 med 10 (9) MSEK.

22 Ställda panter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
För pensionsåtaganden				
Långfristiga fordringar	8	6	8	6
Summa	8	6	8	6

23 Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser

	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
För koncernbolag	—	—	6	5
För personallån	1	2	1	2
För pensionsförpliktelser	—	—	1 339	1 055
Medel i pensionsstiftelse	—	—	–1 339	–1 055
För premieregleringsfond	2	2	2	2
För tvister	89	2	89	0
Summa	92	6	92	9

24 Kassaf lödesanalys

	Koncernen		Moderbolaget	
	2007	2006	2007	2006
Likvida medel				
Kassa och bank	1 405	1 335	1 405	1 337
Summa	1 405	1 335	1 405	1 337
Räntor				
Erhållen ränta	33	25	25	36
Betald ränta	–1	–2	–1	–2
Summa	32	23	24	34

Räntorna hänför sig till den löpande verksamheten.

25 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Moderbolaget	
	2007	2006
Förutbetalda hyror	62	59
Övriga förutbetalda kostnader	11	10
Upplupna intäkter	1	—
Summa	74	69

26 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Moderbolaget	
	2007	2006
Semesterlöneskuld	74	68
Löneskuld	24	18
Sociala avgifter	34	28
Övriga upplupna kostnader	28	28
Förutbetalda intäkter	6	—
Summa	166	142

27 Händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen.

"Styrelsen och verkställande direktören försäkrar härmed att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed och att den ger en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Vidare försäkras att koncernredovisningen är upprättad utifrån de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 samt att den ger en rättvisande bild av koncernens ställning och resultat. Därtill försäkras att förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av företagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget och de företag som ingår i koncernen står inför."

Stockholm den 21 februari 2008

Olof Johansson
Ordförande

Marianne Nivert
Vice ordförande

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Lena Furmark Löfgren
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Annika Nilsson
Ordinarie ledamot

Maj-Britt Eriksson
Unionen-representant

Patrik Ström
Unionen-representant

Anitra Steen
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 22 februari 2008

SET Revisionsbyrå AB

Bo Axberg
Auktoriserad revisor

Filip Cassel
Auktoriserad revisor
Förordnad av Riksrevisionen

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Systembolaget AB, organisationsnummer 556059-9473.

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Systembolaget AB för år 2007. Bolagets årsredovisning omfattar sidorna 4–101. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den

samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 22 februari 2008

SET Revisionsbyrå AB

Bo Axberg
Auktoriserad revisor

Filip Cassel
Auktoriserad revisor
Förordnad av Riksrevisionen

Granskningsrapport

Till årsstämman i Systembolaget AB, org nr 556059-9473.

Vi har på uppdrag av riksdagsstyrelsen granskat förvaltningen och den interna kontrollen i Systembolaget AB för år 2007.

Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synvinkel tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har inte uppvisat förhållanden som föranleder anmärkning.

Vi har vidare granskat om bolaget, dess ledning och styrelse iakttar de riktlinjer för Systembolaget AB specifikt och för statliga bolag generellt som fastlagts av statsmakterna. Inte heller i detta avseende har vår granskning visat på förhållanden som föranleder anmärkning.

Stockholm den 22 februari 2008

Margareta Andersson

Lars U Granberg

Rolf Gunnarsson

Revisorer

Sammansättning den 31 december 2007

Ordinarie

Utsedd av årsstämman

SET Revisionsbyrå AB med auktoriserad revisor Bo Axberg som huvudansvarig revisor.

Förordnad av Riksrevisionen

Filip Cassel, auktoriserad revisor, Riksrevisionen, Stockholm.

Utsedda av riksdagsstyrelsen

Margareta Andersson, fd riksdagsledamot, Åseda.
Lars U Granberg, riksdagsledamot, Piteå.
Rolf Gunnarsson, riksdagsledamot, Falun.

Suppleanter

Förordnad av Riksrevisionen

Lars Nordstrand, auktoriserad revisor, Riksrevisionen, Stockholm.

Utsedda av riksdagsstyrelsen

Tobias Krantz, riksdagsledamot, Jönköping.
Christina Oskarsson, riksdagsledamot, Surte.
Maria Plass, riksdagsledamot, Ljungskile

Bolagsstyrningsrapport för Systembolaget AB

Styrelsen för Systembolaget AB, org nr 556059-9473, får härmed avge rapport avseende bolagsstyrningen för räkenskapsåret 2007. Rapporten är upprättad i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning, kapitel 5, och är uppdelad i två avsnitt. På uppdrag av bolagets styrelse är första avsnittet granskat av bolagets revisorer. Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen, granskas inte av revisorerna.

Tillämpningen av svensk kod för bolagsstyrning i Systembolaget AB

Svensk kod för bolagsstyrning är implementerad i Systembolaget AB i de delar som är relevanta för bolaget. En sammanfattning av kodens tillämpning redovisas sist i denna rapport.

Redogörelse för hur beredningen av tillsättning av styrelse och revisorer är organiserad

Bolagets styrelse ska – utöver ledamöter som utses enligt annan lag än aktiebolagslagen – sedan årsstämman år 2007 bestå av minst sex och högst åtta ledamöter.

Sju ledamöter valdes på årsstämman under 2007. Systembolaget AB ägs till 100 procent av svenska staten. Nomineringsprocessen sker enligt de principer som beskrivs i Statens ägarpolitik 2006. Skriften kan även beställas eller laddas ned på www.regeringen.se

Styrelseledamöter

Olof Johansson (ordförande)
Marianne Nivert (vice ordförande)
Sven Andréasson
Lena Furmark Löfgren
Johan Gernandt
Carl B Hamilton
Annika Nilsson

Arbetsstagarrepresentanter:

Maj-Britt Eriksson
Patrik Ström
Erik Bergström (suppleant)
Maria Åström (suppleant)

Personalia om styrelseledamöterna se Årsredovisningen på sidorna 58–59, uppgifter om revisorerna finns i Årsredovisningen, sidan 103.

Ägarstyrning

En utgångspunkt för styrelsens arbete och ansvar är bolagets avtal med staten och ägardirektivet där ägarens krav på Systembolaget har preciserats. Avtalet och ägardirektivet är grunden för bolagets verksamhet avseende både det sociala uppdraget och kravet på lönsamhet. I ägardirektivet slås fast att detaljhandelsmonopolet har ett socialpolitiskt syfte. Här klarläggs även Systembolagets uppdrag. Uppdraget innebär att Systembolaget ska begränsa alkoholens tillgänglighet genom sin kontroll över butiksnätet och öppettiderna. Vidare ska Systembolaget följa Alkohollagen och upprätthålla de där i angivna försäljningsreglerna, det vill säga ålderskontroll, inte sälja till berusade och motarbeta langning. Utöver avtalet och ägardirektivet följer Systembolaget även statens ägarpolicy.

Grunden för Systembolagets verksamhet ligger i det sociala uppdraget. Systembolaget innehar i Sverige ensamrätt till detaljhandel med spritdrycker, vin och starköl. Denna ensamrätt har ett alkoholpolitiskt syfte och begränsar alkoholens tillgänglighet. Denna begränsning kommer till stånd genom att bolaget enligt alkohollagen (1994:1738) och avtalet med staten dels har kontroll över butiksetableringar och öppettider, dels ser till att alkoholdrycker inte lämnas ut till personer som är under 20 år eller är märkbart påverkade eller då det finns anledning anta att varan är avsedd att olovligt tillhandahållas någon.

Årligen äger även två möten mellan ägaren och ordföranden och VD rum. Utöver dessa har ordföranden löpande haft ett antal dialogmöten med ägaren om styrelsens arbete med anledning av att styrelsen inte har någon särskilt utsedd ägarrepresentant.

En ytterligare utgångspunkt för styrelsens och hela bolagets arbete är den så kallade desintresse-

ringsprincipen som innebär att alkoholdrycker skall säljas utan vinstintresse, så att målet att skydda folkhälsan styr verksamheten istället för lönsamhet.

Styrelsens arbete

Till stöd för styrelsen har utarbetats en dokument-samling (Styrdokument och övergripande policies för Systembolaget AB), i vilken viss verksamhetsrelevant lagtext är redovisad, handlingar från EU, olika författningsinstruktioner, bolagsrelaterade handlingar, ägarrelaterade handlingar och avtal, placeringsreglementen, redovisningsprinciper, strategiska planen, Systembolagets etiska program, andra policies samt information om dotterbolag.

Samtliga styrelseledamöter i styrelsen för Systembolaget AB arbetar aktivt med de frågor som ankommer på styrelsen samt i övrigt de frågor som föredras för styrelsen. Styrelsen har ett ersättningsutskott, bestående av ordförande och vice ordförande, med uppgift att bereda frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen. Det är styrelsen som slutligt beslutar om frågor rörande ersättning och andra anställningsvillkor för vd och principerna rörande ersättning och andra anställningsvillkor för övriga i bolagsledningen.

Ordförandens uppgift

Ordföranden leder styrelsearbetet. Ordföranden förbereder tillsammans med verkställande direktören styrelsesammanträdena. Ordföranden samråder fortlopande med vd i förekommande strategiska frågor samt företräder bolaget i frågor som rör ägarförvaltningen. Ordföranden sammanträffar med bolagets revisorer tillsammans med företagsledningen två gånger per år. Styrelsens ordförande har, utöver det generella styrelsearbetet samt i det ovan angivna, ytterligare särskilda skyldigheter som anges i arbetsordningen för styrelsen.

Strukturen för styrelsens arbete

Strukturen för styrelsens arbete anges i styrelsens arbetsplan, vilken fastställs årligen. Arbetsplanen utgör grunden och anger vid vilken tidpunkt under verksamhetsåret som särskilda ansvarsområden

ska behandlas av styrelsen. I en strategisk plan lägger styrelsen fast vision, affärsidé, värderingar, mål och strategier. Den strategiska planen är en flerårsplan som revideras var tredje år. Planen ligger sedan till grund för det årliga arbetet med att utarbeta verksamhetsplan och budget. Hösten 2006 lade styrelsen fast en strategisk plan som sträcker sig till 2010. Nästa revidering är planerad att ske 2009 och avse åren fram till och med 2013.

Årliga budgetar och årliga verksamhetsplaner tar sin utgångspunkt i den strategiska planen och de ambitioner och målsättningar som där beskrivs. Den strategiska planen innebär att krav ställs på att förändringar genomförs under de närmaste åren. De måltal som anges i den årliga verksamhetsplanen innebär att förändringarna i första hand avser förbättringar med utgångspunkt i kundernas önskemål och kravet på ökad effektivitet. En fortsatt utbyggnad till självbetjäning är en förutsättning för att klara målsättningarna.

Grunden i den strategiska planen samt i de årliga verksamhetsplanerna är att verksamheten betraktas ur fyra olika perspektiv, samhälle, kund, medarbetare, finansiellt, för att svara mot Systembolagets uppdrag, ägardirektiv och avtal med staten. Verksamhetsplanen för 2007 bygger på dessa fyra perspektiv;

- *Samhälle* – ansvar: att tydliggöra och säkra vårt uppdrag externt samt att utveckla arbetsmetoder/mätmetoder för våra försäljningsregler.
- *Kund* – kundmötet: att skapa förutsättningar samt utveckla metoder för ett bättre kundmöte.
- *Medarbetare* – kompetensutveckling: att utveckla arbetet med arbetsmiljön, strategisk kompetens- och ledarförsörjning samt att säkerställa den interna kommunikationen.
- *Finansiellt* – effektivisering: att effektivisera verksamheten, förbättra styrning/uppföljning och säkerställa kundnyttan.

Inom varje perspektiv har strategiska måltal fastställts, vilka framgår av årsredovisningen. Nyckeltalen har följts upp av styrelsen och redovisats löpande vid styrelsesammanträdena.

Systembolagets verksamhet styrs genom ett antal policydokument som fastställs av styrelsen. Dessa dokument ses över regelbundet vid styrelsens årliga tvådagarsseminarium för långsiktigt och strategiskt arbete. Under detta möte beslutar även styrelsen normalt om förändringar i butiksnätet.

Styrelsen träffar årligen även företagets revisorer. För ytterligare upplysningar om styrelsens och ordförandens kontakter med bolagets revisorer hänvisas till "Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen".

Styrelsens arbete 2007

Styrelsen har under 2007 haft totalt sju ordinarie styrelsesammanträden.

Kvartalsvis har genomförts sedvanliga uppföljningar av såväl den ekonomiska utvecklingen som ett antal strategiska nyckeltal för verksamheten. Därutöver har arbetet i styrelsen främst rört uppfölj-

ningen av den löpande verksamheten, arbetet med riskrapportering och internrevision, marginalpris-sänkning samt framtida IT-investeringar.

Bland övriga frågor som behandlats av styrelsen 2007 kan nämnas beslut om ombyggnadstakten av Systembolagets butiker, skiljeförfarandet mot V&S Vin & Sprit AB, det löpande arbetet med etikfrågor samt Konkurrensverkets rapportering till EU-kommissionen jämte de rättsliga prövningar i EG-domstolen angående frågan om privatimport, omvärldsanalyser och diskussioner om införselreglerna, arbete med analyser av inköpsprocessen, gårdsförsäljningen och sortimentsutvärderingen samt utvecklandet av och diskussioner om nyckeltal avseende Systembolagets måluppfyllelse.

Försäljning av Systembolaget Fastigheter AB

Under 2007 inleddes arbetet med att försälja samtliga fastigheter som Systembolags-koncernen äger med undantag av tre centrala fastigheter – huvudkontoret på Kungsträdgårdsgatan i Stockholm, fastigheten i Jordbro där dotterbolaget Lagena Distribution AB har sin verksamhet samt kursgården på Skarpö.

Närvaro styrelsemöten 2007

	21 feb	22 mars	19 april	18-19 juni	5 sept	26 okt	6 dec
Olof Johansson	●	●	●	●	●	●	●
Marianne Nivert	●	●	●	●	●	●	●
Sven Andréasson				●	●	●	●
Johan Gernandt		●	●	●	●	●	●
Lena Furmark Löfgren			●	●	●	●	●
Carl B Hamilton		●	●	●	●		●
Annika Nilsson		●	●	●	●	●	●
Maj-Britt Eriksson, arbetstagarrepresentant	●	●	●	●	●	●	●
Margot Herrdin, arbetstagarrepresentant	●	●					
Patrik Ström, arbetstagarrepresentant		●	●	●	●	●	●

● = närvaro

Anna Hedborg, Margareta Andersson, Ingrid Burman, Gert Karnberger, Elisebeht Markström och Ulf Melin deltog på styrelsemötet den 21/2 och utträdde ur styrelsen vid årsstämman den 22/3 2007. Marita Aronson hade förhinder till mötet 21/2 och utträdde ur styrelsen vid årsstämman den 22/3 2007.

Sven Andréasson, Carl B Hamilton, Lena Furmark Löfgren, Johan Gernandt och Annika Nilsson utsågs vid årsstämman den 22/3 2007.

Margot Herrdin slutade sin anställning i Systembolaget i september 2007. Maj-Britt Eriksson, tidigare suppleant, tillträdde som ordinarie arbetstagarrepresentant fr o m styrelsemötet den 5/9 2007.

Resterande 103 fastigheter lämnades under året ut till försäljning genom försäljning av dotterbolaget Systembolaget Fastigheter AB. Den 20 december undertecknades ett avtal om försäljning med Nordisk Areal Fastigheter I AB, ett dotterbolag till norska First Securities. Tillträdesdagen är bestämd till den 31 mars 2008.

Säkerställande av den finansiella rapporteringen

Styrelsens säkerställande av kvaliteten på den finansiella rapporteringen samt på vilket sätt bolaget kommunicerar med revisorerna framgår av "Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen".

Verkställande direktören: Anitra Steen

Född: 1949-05-13

Sedan 1999 är Anitra Steen verkställande direktör för Systembolaget AB. Hon har tidigare varit statssekreterare på utbildnings- och finansdepartementen, generaldirektör för Verket för högskoleservice och Riksskatteverket.

Nuvarande uppdrag: Ledamot i styrelsen för SAS, Almega tjänsteförbunden, Södersjukhuset AB och Kungsträdgården Park & Evenemang.

Utbildning: Fil kand med beteende- och samhällsvetenskaplig inriktning i Uppsala.

Oberoende: Verkställande direktören eller närstående saknar väsentlig aktiepost i bolag som Systembolaget har betydande affärsförbindelser med.

Antagna ersättningsprinciper och anställningsvillkor för vd och övriga personer i Systembolagets företagsledning

Systembolaget följer regeringens riktlinjer avseende ersättningsprinciper och anställningsvillkor för vd och övriga personer i bolagets företagsledning.

Avtal ingångna innan regeringens riktlinjer utfärdats har i vissa fall villkor som avviker från riktlinjerna. För detaljinformation se not 7, sidorna 80–84 i Årsredovisningen.

Principer för ersättning till styrelseledamöter

Till styrelsens ordförande, vice ordförande, ledamöter och suppleanter utgår arvode enligt årsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Sammanfattning avseende kodens tillämpning i Systembolaget AB

Systembolaget följer Svensk kod för bolagsstyrning i de delar de är relevanta för bolaget förutom punkten 3.8.2, Revisionsutskott. Skälet till detta är att styrelsen beslutat att inte ha något revisionsutskott, utan hela styrelsen ansvarar för denna funktion.

Styrelsens rapport om intern kontroll

Styrelsen för Systembolaget AB, org nr 556059-9473, får härmed avge rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen för räkenskapsåret 2007

Rapporten har upprättats i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning, avsnitt 3.7.2 och 3.7.3, och är därmed avgränsad till hur den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är organiserad. Den är en integrerad del av styrelsens Bolagsstyrningsrapport för Systembolaget AB och granskas inte av bolagets revisorer.

Intern kontroll

Intern kontroll definieras vanligen som *en process som påverkas av styrelsen, bolagsledningen och annan personal, och som utformats för att ge en rimlig försäkran om att bolagets mål uppnås inom följande kategorier**:

- Ändamålsenlig och effektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och förordningar.

Basen för intern kontroll är den så kallade kontrollmiljön. Den innefattar den kultur som styrelse och bolagsledning kommunicerar och verkar utifrån. En god kontrollmiljö skapar struktur för övriga komponenter i processen, såsom

- en *riskbedömning* av vad som kan gå fel
- *kontrollaktiviteter*, både övergripande och mer detaljerade, som syftar till att förebygga, upptäcka och korrigera fel och avvikelser
- *information och kommunikation* om efterlevnad av policies och kontrollaktiviteter
- *uppföljning* från styrelsen och bolagsledningen och vidare i organisationen för att säkerställa kvalitet i processen.

Kontrollmiljön inom Systembolaget

Systembolagets arbete med intern kontroll syftar till att identifiera, värdera och minimera risker i verksamheten. Arbetet innefattar såväl förebyggande

som kontrollerande delar och vilar på en sund företagskultur med gemensamma värderingar.

Organisation och struktur

En central del av den interna kontrollen utgörs av tydlighet kring organisation, beslutsvägar, befogenheter och ansvar. Dessa områden har dokumenterats i styrande dokument såsom ägardirektiv, avtal med staten, interna policies, riktlinjer, handböcker, manualer och arbetsbeskrivningar. Arbetsfördelningen mellan styrelsen och den verkställande direktören samt de andra organ som styrelsen inrättar finns tydliggjord och dokumenterad. Dessutom är attest- och delegationsordning samt redovisnings- och rapporteringsinstruktioner dokumenterade. Denna organisation och struktur är förankrad och tillgänglig via Systembolagets intranät.

Att IT-system och tillgängligheten till dessa speglar formella rättigheter och behörigheter är centralt. En översyn av den fullständiga behörighetsstrukturen genomfördes under 2006. En löpande översyn genomförs av intrångsrisker och simulerade intrångsförsök.

Värderingar och Systembolagets uppdrag

Styrelsen och ledningen har under 2007 fortsatt det långsiktiga arbetet med att tydliggöra och förankra Systembolagets uppdrag och värderingar, bland annat genom temamöten där samtliga medarbetare deltagit. Nöjd medarbetarundersökningen 2007 visade att Systembolagets medarbetare har god kännedom om Systembolagets uppdrag. Medarbetarna ger höga värden i frågor om Systembolagets mål och visioner – ”att visioner och mål är tydligt kommunicerade”, ”att de kan stå för mål och visioner” och ”att alla i Systembolaget arbetar mot samma mål”.

* Källa: Definition enligt The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)

Policies avseende kontakter med leverantörer

Det finns policies och regelverk kring anställdas kontakter med leverantörer. Dessa gäller främst för kontakterna med Systembolagets dryckesleverantörer men policies omfattar även relationer med övriga leverantörer. Samtliga anställda i Systembolaget har skriftligt bekräftat att de tagit del av och förstått innebörden av dessa policies och regler.

Risakanalys som grund

Styrelsen beslutade under 2006 att inrätta en internrevisionsfunktion. Arbetet med denna inleddes med att en grundläggande riskvärdering/risakanalys genomfördes. Riskanalysen baserades på riktlinjer fastlagda av COSO och utgick ifrån en bred definition av risk enligt följande: *”En händelse eller aktivitet som förhindrar att organisationen uppnår sina mål”*. Riskanalysen lades fast i februari 2007 (se beskrivning av risker sid 54) och utgör grund för internrevisionsarbetet.

Internrevisionsenhetens arbete

Styrelsen och ledningen följer upp efterlevnaden av styrande dokument, processbeskrivningar och policies samt effektiviteten i kontrollstrukturerna. Uppföljning sker genom såväl en externt upphandlad internrevisionsfunktion, vilken rapporterar direkt till styrelsen, som genom en separat enhet inom organisationen med särskilt ansvar för intern kontroll.

Internrevisionen inledde sitt arbete 2007 och ett granskningsprogram baserat på riskanalysen godkändes av styrelsen. Granskningarna under året har inriktats på de risker som bedömts som mest väsentliga – *Efterlevnad (av regler och riktlinjer) samt IT-tillgänglighet*. Inga allvarliga brister har identifierats. Resultatet av granskningen har rapporterats till företagsledning och styrelse och de iakttagelser som gjorts har värderats. Åtgärder har genomförts eller planeras där det anses befogat.

Kontroll av butiksverksamheten

Enheten med ansvar för intern kontroll arbetar efter ett kontrollprogram för granskning av butiksverksamheten, och resultaten redovisas i ett internkontrollindex (IK Index). Områden och processer som omfattas av granskningen är: varuhantering, personaladministration, penninghantering och säkerhetsfrågor. Den administrativa kvaliteten rapporteras till ansvariga i organisationen. Med dessa rapporter och verktyg har ledningen god möjlighet att följa upp, skapa handlingsplaner och vidta åtgärder för att förbättra butiksverksamheten.

Intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Intern kontroll av den finansiella rapporteringen syftar till att säkerställa att företagets externa rapportering är fullständig och korrekt. Målet med den interna kontrollen är att minimera riskerna för att sådana fel uppstår som skulle påverka synen på, eller bedömningen av, företagets ekonomiska resultat och ställning, förmåga att uppfylla uppsatta verksamhetsmål och/eller ägarens förväntningar på företaget.

Riskbedömning

Bedömning av riskerna för felaktigheter i den finansiella rapporteringen görs av styrelsen, av företagsledningen och i den dagliga verksamheten. Dessutom påverkas bedömningen av risk i den finansiella rapporteringen av den allmänna kontrollmiljön inom Systembolaget, vilken vilar på en sund företagsskulturer med gemensamma värderingar.

En riskanalys avseende kvaliteten i den finansiella rapporteringen har genomförts i vilken risken för fel i resultat- och balansräkning analyserats med avseende på väsentlighet och sannolikhet. Riskanalysen genomfördes genom att varje post i balans- och resultaträkningen bedömdes utifrån specifika kriterier: volatilitet, subjektivitet, komplexitet, möjlighet för förlust/bedrägeri, bedrägerihistorik, betydande processförändring, brist på GAAP-kunskap, kritisk redovisningsprincip, tidigare väsentliga fel.

Risikanalysen identifierade fyra kritiska riskområden:

Personal/Pensioner

Balans- och resultatposter relaterade till personal och pensioner medför risker främst förknippade med kriterierna volatilitet, subjektivitet, komplexitet och kritiska redovisningsprinciper.

Förvaltning/Placering

Balans- och resultatposter relaterade till förvaltning och placeringar medför risker främst förknippade med subjektivitet, komplexitet och kritiska redovisningsprinciper.

Anläggningstillgångar

Balans- och resultatposter relaterade till anläggningstillgångar medför risker främst förknippade med subjektivitet och komplexitet.

Volymkänslighet

Intäkter, lager, kostnad såld vara och leverantörsskulder balans- och resultatposter relaterade till volymkänslighet medför risker främst förknippade med komplexitet, primärt baserat på en hög grad av systemberoende och en hög transaktionsvolym.

Styrelsen har lagt fast en finanspolicy där tillåtna placeringar, organisation för riskstyrning, mätning av placeringsrisker, godkända motparter samt rutiner för riskuppföljning tydliggjorts. Policyn prövas årligen.

Kontrollaktiviteter

De risker som identifierats avseende den finansiella rapporteringen hanteras via bolagets kontrollstrukturer, som dokumenterats i process- och internkontrollbeskrivningar. Exempel på kontrollstrukturerna är en strikt tillämpning av dualitetsprincipen, användandet av flera oberoende externa värderingsinstitut, användandet av parallella system för verifiering av korrekthet.

Information och kommunikation

Stor vikt har lagts på att implementera och kvalitets-säkra internkommunikationsprocessen för att säkerställa att information sprids på ett strukturerat sätt inom hela organisationen. Det finns informations- och kommunikationsvägar som bland annat syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Styrande dokument i form av interna policies, riktlinjer, manualer och koder avseende den finansiella rapporteringen är kända för berörd personal och finns tillgängliga på företagets intranät.

Uppföljning

Styrelsen erhåller löpande rapportering om hur verksamheten utvecklas i förhållande till verksamhetsplanen, budget och fastlagda mål. Styrelsen följer regelbundet upp resultaten för de fastlagda internkontrollprogrammen.

Ekonomiavdelningen genomför löpande uppföljning av de administrativa processerna i organisationen. Bland annat genomförs löpande uppföljning av väsentliga internkontrollprocesser, moms- och skatteredovisning, intern och extern representation samt attest- och delegationsordningens efterlevnad. Uppföljning sker löpande av den finansiella rapporteringen.

Styrelsens ordförande träffar revisorerna vid ordinarie höstmöte och slutrevision samt vid behov. Hela styrelsen träffar revisorerna vid styrelsemötet som behandlar årsbokslutet och vid årsstämman.

Uttalande om den interna kontrollen

avseende den finansiella rapporteringen 2007

Systembolaget arbetar löpande med att utveckla och säkerställa en god intern kontroll. Arbetet innefattar såväl förebyggande som kontrollerande insatser, som syftar till att identifiera, värdera och minimera risker i verksamheten.

Styrelsen anser att den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är god.

Revisorsgranskning

Styrelsens rapport om den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen granskas inte av bolagets revisorer.

Stockholm den 21 februari 2008

Olof Johansson
Ordförande

Marianne Nivert
Vice ordförande

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Lena Furmark Löfgren
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Annika Nilsson
Ordinarie ledamot

Maj-Britt Eriksson
Unionen-representant

Patrik Ström
Unionen-representant

Anitra Steen
Verkställande direktör

Som en utvidgning av vårt revisionsuppdrag som avrapporterats genom vår revisionsberättelse daterad 22 februari 2008 har vi på styrelsens uppdrag översiktligt granskat bolagsstyrningsrapporten på sidorna 104–107 för Systembolaget AB för 2007. Vår granskning har inte haft som syfte att utvärdera hur väl den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen har fungerat under räkenskapsåret. Grundat på vår översiktliga granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att bolagsstyrningsrapporten inte har upprättats enligt de riktlinjer som anges i Svensk kod för bolagsstyrning eller att styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen inte, i allt väsentligt, har upprättats i enlighet med Vägledning till Svensk kod för bolagsstyrning.

Stockholm den 22 februari 2008

SET Revisionsbyrå AB

Bo Axberg
Auktoriserad revisor

Filip Cassel
Auktoriserad revisor
Förordnad av Riksrevisionen

Tio år i korthet

Försäljning per invånare 15 år och över, fördelat per varugrupp (liter)

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Sprit	2,5	2,5	2,5	2,6	3,0	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Vin	20,9	19,9	19,1	18,7	19,2	18,6	17,0	16,1	15,6	14,6
Starköl	27,1	25,9	23,9	23,3	24,3	23,3	21,4	19,6	17,9	15,6
Cider och blanddrycker	2,4	2,4	2,3	2,3	2,5	2,3	1,9	1,8	1,8	1,5
Totalt i 100 % alkohol	5,3	5,1	4,9	4,8	5,1	5,0	4,6	4,4	4,2	3,9

Befolkning 1 november 2007.

Försäljning i miljoner liter, fördelat per varugrupp

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Sprit	19,3	18,9	18,8	19,2	22,1	23,3	23,4	23,4	23,3	23,3
Vin	159,5	150,5	143,0	138,7	141,8	136,5	124,2	116,6	112,5	105,5
Starköl	207,1	195,7	179,0	172,9	179,1	170,5	156,0	142,4	129,6	112,5
Cider och blanddrycker	18,1	18,3	17,0	16,8	18,7	17,1	13,7	13,2	12,8	11,1
Alkoholfritt	0,8	0,7	0,7	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Totalt i 100 % alkohol	40,5	38,4	36,4	35,6	37,4	36,4	33,6	31,7	30,2	28,3

Ur Koncernens resultaträkning (miljoner kronor)

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Intäkter	20 211	19 039	18 083	17 708	18 985	19 132	18 241	17 368	16 625	15 495
Bruttoresultat	2 567	2 525	2 461	2 371	2 499	2 562	2 414	2 321	2 143	1 959
Rörelseresultat	310	559	477	197	172	165	159	165	451	343
Årets resultat	295	419	330	178	138	142	133	108	338	254

Försäljningsnät

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Antal butiksorter	322	322	322	323	322	315	314	310	304	298
Butiker	411	410	411	417	426	419	416	411	403	397
Ombud	540	552	560	576	580	590	579	575	575	586

Kommande rapporttillfällen

29 april 2008	Delårsrapport januari–mars 2008
15 augusti 2008	Delårsrapport januari–juni 2008
28 oktober 2008	Delårsrapport januari–september 2008
13 februari 2009	Bokslutskommuniké 2008

Definitioner

Arbetsproduktivitet

Antal hanterade arbetsenheter (förpackningar efter viktning per varugrupp) per dagsverke (8 timmar).

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital.

Avkastning på sysselsatt kapital

Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

Eget kapital per aktie

Eget kapital dividerat med antal aktier på balansdagen.

Genomsnittligt antal aktier

Vägda genomsnittet av antalet utestående aktier under året.

Handelsmarginal exklusive alkoholskatt

Bruttoresultat i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt.

Intäkter/nettoomsättning

”Intäkter” i koncernen och ”nettoomsättning” i moderbolaget omfattar intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i Systembolagets huvudverksamhet.

Kassaflöde per aktie

Kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Lageromsättningshastighet

Intäkter dividerat med genomsnittligt lagervärde till försäljningspris.

Nöjd-Kund-Index (NKI)

Mäter hur nöjd kunden är med Systembolaget. Mäts och redovisas en gång per år.

Nöjd-Medarbetar-Index (NMI)

Mäter hur nöjd medarbetarna är med Systembolaget som arbetsgivare. Mäts och redovisas en gång per år.

Opinionsindex (OPI)

Mäter hur stor andel av Sveriges befolkning som vill behålla Systembolaget och monopolet för försäljning av sprit, vin och starköl.

Resultat per aktie

Årets resultat dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Rörelsemarginal

Rörelseresultat i procent av intäkterna.

Soliditet

Eget kapital i procent av balansomslutningen.

Svinn

Svinn enligt inventering i promille av intäkter, inkluderar både varu- och kassasvinn.

Sysselsatt kapital

Balansomslutningen minskad med icke räntebärande skulder inklusive uppskjutna skatteskulder.

Utdelning per aktie

Föreslagen/genomförd utdelning dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Varusvinn

Svinn av varor enligt inventering, i promille av intäkter.

Ålderskontroll

Mäter andelen tillfällen då legitimation har begärts av kunder under 25 år i procent av antal genomförda kontrollköp av personer i åldersgruppen 20–25 år.

